

АНДРЕА КАМИЛЕРИ
ФОРМАТА НА ВОДАТА
КОМИСАРЯТ МОНТАЛБАНО
СЕ СЪМНЯВА

Част 1 от „Инспектор Монталбано“

Превод от италиански: Весела Лулова Цалова, 2013

chitanka.info

1

Светлината на утрото не успяваше да проникне в двора на „Сплендор“, компанията, която беше спечелила търга за градска служба по чистотата на Вигата, защото ниското и гъсто струпване на облаци напълно закриваше небето, сякаш от единия до другия му край някой беше опънал огромен сив чаршаф; нито едно листо не потрепваше, тъй като югоизточният вятър сирого^[1] не бързаше да се събуди от тежкия си сън. От жегата вече беше трудно дори да се говори. Преди да разпредели работните участъци, бригадирът съобщи, че през този и следващите дни Пепе Скемари и Калуцо Бруколери ще отсъстват по уважителни причини. Всъщност липсата им беше повече от уважителна, защото и двамата бяха арестувани предната вечер, докато се опитвали да извършат въоръжен грабеж в супермаркета.

На Пино Каталано и Саро Монтаперто, млади земемери и, както се следва, безработни по специалността си, но временно назначени като „екологични оператори“ след великодушната намеса на депутата Кузумано, на чиято изборна кампания двамата се бяха отдали телом и духом (точно в тази последователност: първо тялото, вършейки доста повече от това, което душата беше предразположена да прави), началникът на бригадата отреди овакантиените от Пепе и Калуцо места. Повери им сектора, наречен Егрека^[2], защото там от незапомнени времена някакъв пастир държал козите си. Това беше широк участък с гъста средиземноморска растителност в покрайнините на града, който достигаше почти до плажа. Зад него се виждаха останките на голяма химическа фабрика, която навремето тържествено откри присъстващият навсякъде народен представител Кузумано. Тогава все още изглеждаше, че вятърът на благосклонната съдба и прогреса духа силно, но после това вятърче бързо се видоизмени в повей на бриз и накрая напълно утихна. Оказа се обаче способно да нанесе повече щети и от торнадо, оставяйки след себе си върволица от безработни и кандидати за Бюрото по труда. За да се избегне опасността блуждаещите тълпи от чернокожи и не толкова черни сенегалци и

алжирци, тунизийци и либийци да превърнат тази фабрика в свое обиталище, навсякъде около нея беше издигнат висок зид, над който разядените от лошото време, нехайството и соления морски въздух постройките все още се извисяваха, наподобяващи все повече архитектурата на Гауди, докато е бил в плен на халюциногенните лекарства.

Егрека допреди известно време представляваше за онези, които тогава недостойно се наричаха боклукчии, работа без никакви усилия: сред хартиени листове, пластмасови джобчета, алуминиеви опаковки от бира или кока-кола, зле прикрити или направо оставени под открито небе изпразнения от време на време изникваше и по някой заблуден презерватив, благодарение на който човек можеше да си представи, ако има желание и фантазия, и подробностите за онази среща. Близко от година вече презервативите по тези места бяха станали цяло море, килим, и всичко това, откакто един министър с мрачно и начумерено лице, достойно за физиогномиката на Ломброзо^[3], беше извадил от още по-мрачните си и начумерени мисли някаква идея, която веднага му се беше сторила решаваща за проблемите, свързани с обществения ред в Южна Италия. Беше направил съмишленик на тази идея един свой колега, който се занимаваше с армията и изглеждаше сякаш направо е излязъл от илюстрациите на „Пинокио“. Затова двамата бяха решили да изпратят в Сицилия определени военни части с цел „контрол върху територията“, така че да облекчат карабинерите, полицаите, информационното обслужване, специалните оперативни части, финансовия надзор, пътните и транспортните полицаи, бреговата охрана, членовете на Специализираната прокуратура, антимафиотските и антитерористичните групи, отделите по наркотиците, спецчастите срещу грабежите и отвлеченията, както и останалите, които за краткост са били пропуснати, занимаващи се старателно с многото други дейности. Впоследствие на това велико хрумване от страна на двамата видни държавници мамините синчета от Пиемонт и голобрадите момчета от Фриули — Венеция — Джулия, отбиващи воинския си дълг, които довчера се бяха забавлявали да дишат чистия и пронизващ въздух от тяхната планина, изведнъж се бяха оказали в ситуацията мъчително да се задъхват и да се гърчат във временните си квартири в селища, които се намираха на има-няма метър надморска височина, сред хора, които говореха на неразбираем

диалект, изпълнен повече с мълчание, отколкото с думи, със загадъчно помръдване на вежди и недоловимо набръчкване. Бяха се приспособили, доколкото могат, благодарение на младежката си възраст, но и на помощта, която им бяха оказали самите жители на Вигата, разнежени от неподготвения и отчужден вид на момчетата пришълци. Да облекчи тяхното заточение, беше помислил Джедже Гулота, мъж с пламенен интелект, който до този момент беше принуден да потиска своите естествени заложби на сводник чрез ролята на дребен разпространител на лека дрога. Разбрал по доста заобиколен начин за предстоящото пристигане на войниците, Джедже беше озарен от гениална идея. За да я превърне в действаща и конкретна, незабавно се беше обърнал към благоволенията на онзи, който беше отговорен да му издаде всичките безбройни, сложни и наложителни разрешителни. Кой е този някой, който е отговорен: този, който действително контролира територията и дори през ум не му минава да издава подпечатани позволителни. Накратко, Джедже успя тържествено да открие на Егрека своя специализиран пазар за „прясно месо“ и богат асортимент от леки наркотици. По-голямата част от „месцето“ идваше от източноевропейските страни, които най-накрая се бяха освободили от комунистическото иго, което, както се знае, потискаше всякакво достойнство на човешката личност, затова през нощта сред храстите и на плажа, в откритата кошара, или така наречения Егрек, това преоткрито достойнство се завръщаше. Не липсваха обаче и жени от Третия свят, транссексуални, неаполитански травестити и бразилски хомосексуалисти, имаше за всеки вкус, разточителство и празник. Пазарът разцъфтя с огромното удовлетворение на войниците, Джедже и на онзи, който му беше дал позволителните, изваждайки от тях добри комисиони.

* * *

Пино и Саро се насочиха към работното си място, като всеки от тях буташе количка. За да се стигне до Егрека, беше нужен половин час, ако се ходи пеша бавно, както те правеха. Първия четвърт час го преминаха, без да продумат, вече доста изпотени и лепкави. След това Саро наруши мълчанието.

— Този Пекорела е рогоносец — обяви той.

— Много голям рогоносец при това — преувеличи Пино.

Пекорела беше началник бригада, отговорник за разпределението на местата за почистване, и очевидно изпитваше дълбока омраза към онези, които бяха учили, тъй като той беше успял да завърши основното си образование едва на четирийсет години, защото Кузумано беше говорил без заобикалки с учителя. Затова така нагласяваше нещата, че най-унизителната и тежка работа винаги да пада върху гърба на тримата дипломирани, които имаше в състава си. Фактически същата тази сутрин беше разпределил Чику Лорето на кея, от който вдигаше котва пощенският параход за Лампедуза. Което означаваше, че Чику, който по професия беше счетоводител, щеше да е принуден да „осчетоводява“ квинталите^[4] отпадъци, които гръмогласните тълпи от туристи, многоезични — да, но обединени от тоталното презрение към личната и обществената хигиена, бяха оставили зад себе си през съботните и неделните дни, докато чакаха да се качат на кораба. На Егрека Пино и Саро вероятно също щяха да се натъкнат на купища отпадъци след двата дни градски отпуск на войниците.

Саро спря, когато стигнаха на кръстопътя на улица „Линкълн“ с булевард „Кенеди“ (във Вигата имаше и площад „Айзенхауер“ и уличка „Рузвелт“).

— Ще прескоча до вкъщи, за да видя какво прави детето — каза на приятеля си той. — Почакай ме, след минута се връщам.

Още недочакал отговора на Пино, той се шмугна през външната врата на един от онези небостъргачи джуджета, които достигаха най-много дванайсет етажа, построени долу-горе в същия период, откогато беше химическата фабрика, и за кратко време доста разнебитени, ако ли не — изоставени като нея. За онзи, който пристигаше по море, Вигата се разкриваше пред очите му като пародия на Манхатън, но в по-дребен мащаб и вероятно с това се обясняваха и имената на улиците в нея.

Нене, детенцето му, будуваше като страж, защото спеше иманяма два часа на нощ, а в останалата част лежеше с ококорени очи и никога не плачеше, а къде се беше чуло или видяло мъниче да не плаче? Ден след ден го мъчеше някаква непозната болест, чиито причини и лек докторите от Вигата не бяха способни да открият,

затова се налагаше да го водят на друго място, при някой по-голям специалист, но парите все не стигаха. Нене, веднага щом срещна погледа на баща си, помръкна и една бръчка се очерта върху челцето му. Не можеше да говори, но твърде очевидно се беше изразил с този глух укор към онзи, който го беше поставил в тази примка.

— Малко по-добре е, температурата му започна да пада — каза съпругата му Тана само за да го зарадва.

* * *

Небето се проясни и сега пламтеше едно слънце, от което и камъните се пукаха. Саро около десетина пъти беше изсипал своята ръчна количка на незаконното сметище, което някой по собствена инициатива беше направил там, където преди време се намираще задният вход на фабриката. Чувстваше гръбнака си като пречупен. На крачка от пътеката, която се намираще близо до оградата и излизаше на междуградското шосе, зърна на земята нещо, което силно блестеше. Наведе се, за да го види по-добре на какво прилича. Беше някаква огромна висулка под формата на сърце, обсипана с брилянти, а в средата ѝ имаше един доста по-голям от тях. Синджирът ѝ от масивно злато, който я придържаше към врата, все още беше на нея, но разкъсан на едно място. Саровата десница влезе в действие и присвои огърлицата, като я сложи в джоба му. На Саро му се стори, че дясната му ръка действа самovolно, без мозъкът му да ѝ е подал някакъв сигнал, от което остана още по-удивен. Изправи се, плувнал в пот, огледа се наоколо, но никъде не се виждаше жива душа.

* * *

Пино, който си беше избрал по-близкия до плажа участък от Егрека, изведнъж забеляза на разстояние от двайсетина метра муцуната на някакъв автомобил, която се подаваше от един по-гъст от другите храсталаци. Спря се объркано, защото не беше възможно някой да е окъснял чак до този час — вече беше седем сутринта, — за да оправя някаква си проститутка. Пристъпи и предпазливо, стъпка по

стъпка започна да се приближава, почти превит надве, а когато беше вече на височината на предните фарове, внезапно се изправи. Нищо не се случи, никой не му се развика да си гледа работата, а колата изглеждаше празна. Приблужи се още повече и най-накрая видя неясните очертания на някакъв мъж, който седеше неподвижно на мястото до шофьора, а главата му беше облежната назад. Изглеждаше потънал в дълбок сън. Пино инстинктивно и със затаен дъх разбра, че нещо не е наред. Обърна се и започна да вика с всичка сила Саро, който пристигна запъхтян и с ококорени очи.

— Какво става? Какво искаш, по дяволите? Какво те прихваща?

Пино долови някаква агресия във въпросите на приятеля си, но я отдаде на тичането, което той беше дръпнал, за да дойде при него.

— Гледай тук...

Пино набра смелост и се приближи до мястото на водача, опита се да отвори вратата на автомобила, но не успя, защото беше заключена отвътре. Подпомогнат от Саро, който сега изглеждаше поспокоен, се опита да достигне до другата врата, върху която леко странично се облягаше тялото на мъжа, но не успя, защото колата — огромно зелено беемве — така беше спряла до живия плет, че от тази страна не беше възможно никой да се приближи. Но като се протегнаха напред, изподрасквайки се в къпините, успяха да видят по-добре лицето на мъжа. Той не спеше, очите му бяха отворени и втренчени. В същия момент, в който си дадоха сметка, че човекът е умрял, Пино и Саро замръзнаха от страх, но не от гледката пред смъртта, а защото бяха разпознали мъртвеца.

* * *

— Имам чувството, че се намирам в сауна — каза Саро, докато тичаше по междуградското шосе към една телефонна кабина. — Ту е студено, ту е топло.

Веднага щом се освободиха от вцепенението, което ги беше обзело, когато разпознаха самоличността на мъртвия, се договориха, че преди да уведомят властите, е необходимо да звъннат на едно друго място. Номера на народния представител Кузумано го знаеха наизуст и

Саро го набра, но Пино не му позволи дори веднъж да чуе свободния сигнал.

— Веднага затваряй! — каза му той.

Саро инстинктивно се подчини.

— Не искаш ли да му съобщим?

— Нека за момент помислим, ама добре да помислим, защото случаят е важен. Пък и както ти, така и аз знаем, че депутатът е само една марионетка.

— Какво означава това?

— Че е кукла на конци в ръцете на инженер Лупарело, който е, всъщност беше, главният. Мъртъв ли е Лупарело, Кузумано вече е никой, само някаква отрепка.

— Тогава?

— Тогава нищо.

Тръгнаха към Вигата, но след няколко крачки Пино спря Саро.

— Рицо... — каза той.

— Аз на този няма да му се обаждам, страхувам се, а и не го познавам.

— Нито пък аз, но въпреки това ще му се обадя.

Пино поиска номера от услуги. Беше почти осем без четвърт, но Рицо отговори още на първото позвъняване.

— Адвокат Рицо?

— Аз съм.

— Моля да ме извините, господин адвокат, ако ви безпокоя в час, който е... намерихме инженер Лупарело... на нас ни изглежда мъртъв.

Настана кратко мълчание. След това Рицо заговори.

— И защо го казваш на мен?

Пино се ядоса, очакваше всичко, но не и такъв отговор, стори му се странен.

— Ама как?! Вие не сте ли... неговият най-добър приятел? Помислихме, че е редно да...

— Благодаря ви, но преди всичко е нужно да изпълните своя граждански дълг. Приятен ден.

Саро беше подслушал разговора с буза, залепена за тази на Пино. Спогледаха се удивени. Рицо се държа, все едно са му разказали, че са намерили трупа на човек, чието име не знаят.

— Ама че работа, нали му беше приятел! — избухна Саро.

— Какво знаем ние? Твърде е възможно напоследък да са се скарали — вдъхна си увереност Пино.

— Ами сега какво ще правим?

— Отиваме да изпълним гражданския си дълг, както ни каза адвокатът — завърши Пино.

Тръгнаха към селището в посока полицейския участък. Дори през ум не им мина да отидат при карабинерите, защото тях ги командваше някакъв лейтенант от Милано. Докато комисарят от полицията идваше от Катания, името му беше Салво Монталбано и когато искаше да разбере нещо, го разбираше.

---

[1] Пустинен вятър от Северна Африка. — Б.р. ↑

[2] Егрек — лятна кошара за добитък. — Б.р. ↑

[3] Чезаре Ломброзо (1835–1909) — италиански лекар и криминолог, занимавал се с криминология, антропология и физиогномика. — Б.р. ↑

[4] Квинтала — мерна единица, равна на около 100 кг. — Б.р. ↑

2

— Пак...

— Не! — каза Ливия и продължи да го гледа втренчено с още по-блестящи от любовната треска очи.

— Моля те!

— Не, казах не.

„Винаги ми харесва поне малко да ме принудят“ — спомни си, че веднъж му го беше прошепнала в ухото, и тогава той, възбуден от думите ѝ, се опита да вмъкне коляното си между стиснатите ѝ бедра, докато я сграбчваше със сила за китките и разтваряше ръцете ѝ до такава степен, че да изглежда като разпъната.

Задъхани, се спогледаха за миг и след това тя внезапно отстъпи.

— Да — каза Ливия. — Да. Сега.

И точно в този момент телефонът иззвъня. Без дори да отвори очи, комисар Монталбано протегна ръката си, за да сграбчи не толкова слушалката, колкото стопяващите се фрагменти от съня си, който неумолимо изчезваше.

— Моля! — беше ядосан на досадника.

— Комисарю, имаме „клиент“.

Разпозна гласа на сержант Фацио. Другият със същия чин, Торторела, все още беше в болницата заради ужасния куршум, изстрелян в корема му от някакъв тип, който искаше да се направи на мафиот, а всъщност беше само мизерен рогоносец и не струваше пукната пара. „Клиент“ на техния жаргон означаваше труп, с който трябваше да се занимаят.

— Кой е?

— Все още не знаем.

— Как са го убили?

— Не знаем. Напротив, дори не знаем дали е бил убит.

— Сержанте, не мога да разбера как е възможно да ме будиш, и то без да знаеш нищо, ама нищичко? — пое си дълбоко въздух, за да

му мине ядът, от който нямаше никакъв смисъл, тъй като отсрещната страна понасяше всичко с олимпийско спокойствие.

— Кой го е намерил?

— Двама работници от чистотата... в някаква кола на Егрека.

— Идвам веднага. Ти междувременно се обади в Монтелуза и кажи на криминологите да дойдат. Уведоми и съдебния следовател Ло Бианко.

* * *

Докато се къпеше, стигна до извода, че мъртвият не може да е друг освен някой, който принадлежи към шайката мафиоти Куфаро от Вигата. Преди осем месеца, вероятно заради мотиви, свързани с определянето на териториалните граници, беше пламнала жестока война между Куфаро и бандата на Синагра от Фела. Всеки месец имаше по един мъртъв от тях, като се редуваха и идеално спазваха реда си: един от Вигата, един от Фела. Последният убит, някой си Марио Салино, беше застрелян във Фела от мафиотите от Вигата, затова този път очевидно беше дошъл редът на някого от хората на Куфаро.

Преди да излезе от вкъщи — живееше сам в една виличка точно на плажа, в противоположната страна на Егрека, — му се прииска да се обади на Ливия в Генуа. Отговори му веднага със сънен глас.

— Извини ме, но исках да те чуя.

— Сънувах те — каза тя и добави: — Беше с мен.

Монталбано се готвеше да й каже, че може би и той я е сънувал, но беше обзет от някакъв абсурден срам. Вместо това я попита:

— И какво правехме?

— Това, което не правим от доста време — отговори му Ливия.

* * *

В полицейския участък освен сержанта завари само трима полицаи. Другите бяха по следите на собственика на магазин за дрехи, който беше стрелял по сестра си заради разправии, свързани с наследствени делби, а след това беше избягал. Отвори вратата на

килията. Двамата работници по чистотата бяха седнали на пейката близо един до друг, пребледнели въпреки жегата.

— Почакайте, след малко се връщам — каза им Монталбано и двамата, вече примирени, дори не му отговориха.

Беше ясно, че когато човек се срещнеше независимо по каква причина със закона, нещата винаги започваха да се протакат.

— Някой от вас събщи ли на журналистите? — попита комисарят своите хора, но те му дадоха знак, че не са.

— Внимавайте, защото не искам да ми се мотаят тук.

Галуцо срамежливо излезе напред и вдигна два пръста, като че ли искаше разрешение да отиде до тоалетната.

— Дори зет ми ли?

Зетят на Галуцо беше журналист в „Телевигата“, който се занимаваше с криминалната хроника, и Монталбано си представи каква кавга щеше да се заформи в семейството им, ако Галуцо не му кажеше нищо, и затова му правеше мили очи.

— Добре, но нека дойде чак след преместването на трупа. И никакви фотографии!

Тръгнаха със служебната кола, оставяйки Джаломбардо на пост. На волана беше Гало, който заедно с Галуцо беше предмет на плоски шегички от типа на: „Комисарю, какво се говори в кокошарника?“. Монталбано, познавайки го добре как шофира, го предупреди:

— Не карай бързо, няма нужда от това.

На завоя при църквата „Дел Кармине“ Пепе Гало вече не се удържаше и изсвири с гумите, увеличавайки скоростта. Чу се глух шум като от изстрел и колата поднесе. Слязоха и видяха, че предната външна дясна гума се беше спукала. Изглежда, доста време е била обработвана с някакво острие, защото резките по нея бяха очевадни.

— Рогоносци, курвенски синове! — избухна сержантът.

Тогава Монталбано наистина се ядоса:

— О, боже! Ама как го допуснахте, след като всички до един знаете, че на всеки петнайсет дни ни режат гумите! А и аз всяка сутрин ви предупреждавам да ги огледате, преди да тръгнете! На вас обаче изобщо не ви пука, глупаци! Така ще е, докато някой не си счупи врата!

* * *

По една или друга причина им бяха нужни повече от десет минути, за да сменят гумата, и когато пристигнаха на Егрека, криминолозите от Монтелуза вече бяха дошли.

Намираха се във фазата на съзерцание, както я наричаше Монталбано, тоест петима или шестима полицаи обикаляха напред-назад около участъка, в който се намираше колата, с наведени глави и, както обикновено — с ръце в джобовете или зад гърба. Изглеждаха като философи, потънали в дълбоки мисли, но всъщност пристъпваха внимателно и добре си отваряха очите, като търсеха по земята някаква улика, знак или следа. Якомуци, шефът на криминолозите, веднага щом го видя, се затича да го пресрещне.

— Как така няма журналисти?

— Аз не ги искам.

— Този път направо ще те застрелят, че си им прецакал такава важна новина. — Видимо беше превъзбуден. — Знаеш ли кой е мъртвият?

— Не. Ти ми кажи.

— Инженер Силвио Лупарело.

— По дяволите! — беше единственият коментар от страна на Монталбано.

— А знаеш ли как е умрял?

— Не. Пък и не искам да знам. Сам ще разбере.

Якомуци се върна обиден при хората си. Фотографът на криминолозите беше приключил и сега беше ред на доктор Паскуано. Монталбано забеляза, че медикът трябваше да си върши работата в много неудобна поза. Тялото му беше наполовина в колата и той се пресягаше към съседното на шофьора място, където смътно се виждаше някакво тъмно очертание. Фацио и полицаите от Вигата помагаха на колегите си от Монтелуза. Комисарят запали цигара и се обърна да разгледа в посока химическата фабрика. Тази руина го примамваше. Реши, че един ден ще се върне, за да направи снимки, които щеше да изпрати на Ливия, обяснявайки ѝ чрез тези изображения нещата за себе си и за родното си място, които тя все още не можеше да проумее.

Видя да идва колата на съдебния следовател Ло Буоно и как той слезе от нея превъзбуден.

— Ама вярно ли е, че мъртвият е инженер Лупарело?

Виждаше се, че Якомуци не си е губил времето.

— Изглежда точно така.

Съдебният следовател отиде при групата на криминолозите и започна безкраен разговор с Якомуци и доктор Паскуано, който беше извадил от чантата си бутилка спирт и си дезинфектиреше ръцете. След един достатъчно дълъг период от време, в който Монталбано да може да изгори на слънцето, онези от криминологията се качиха в колата и си тръгнаха. Якомуци мина покрай него, но не го поздрави. Монталбано чу как сирената на линейката спря да вие зад гърба му. Сега беше негов ред, трябваше да действа, нямаше как да го избегне. Изтръгна се от вцепенението, което го беше обзело, и се отправи към автомобила с мъртвеца. По средата на пътя го спря съдебният следовател.

— Тялото може да бъде преместено. И като се има предвид известността на клетия инженер, колкото по-бързо се задействаме, толкова по-добре. При всички положения обаче всеки ден ме дръжте в течение как върви разследването. — Направи пауза, а после, за да смекчи категоричността на думите си, с усилие каза: — Обадете ми се, когато сметете за нужно. — Направи отново пауза и после завърши: — И да сме наясно, винаги само в работно време. — И се отдалечи.

В работно време, а не вкъщи. В дома си беше ясно, че съдебният следовател Ло Бианко се посвещава на редакцията на тежкия и могъщ труд: „Животът и делото на Риналдо и Антонио Ло Бианко, заклетите учители в Университета на Акрагент^[1] по времето на крал Мартин I Млади (1402–1409)“, които той считаше, колкото и мъгливи да бяха сведенията, за свои предци.

— Как е умрял? — попита комисарят доктора.

— Погледнете вие — отговори му Паскуано, като се отмести настрана.

Монталбано напъха главата си в автомобила, който беше като фурна (в конкретния случай като крематориум), погледна за пръв път трупа и веднага си помисли за началника на полицията.

Помисли си за началника на полицията, но не защото му беше навик в началото на всяко разследване да извисява мисълта си към

висшестоящия в служебната йерархия, а само защото с възрастния началник на полицията Бурландо, който му беше и приятел, преди десетина дни бяха говорили за книгата на Филип Ариес „История на смъртта в Западна Европа“, която и двамата бяха прочели. Началникът на полицията твърдеше, че всяка смърт, дори и най-презряната, съдържа в себе си някаква сакралност. Монталбано обаче му се беше противопоставил, и то съвсем искрено, че във всяка смърт, дори и в тази на папата, не успява да види нищо свято.

Сега му се щеше господин началникът на полицията да е до него, за да види това, което той виждаше. Инженерът винаги е бил елегантен мъж, изключително прецизен относно всеки детайл по тялото си, сега обаче беше без вратовръзка, със смачкана риза, накривени очила, сако с наполовина вдигната яка и толкова смъкнати и развлечени чорапи, че чак покриваха мокасините му. Но това, което най-много поразя комисаря, беше гледката на панталоните му, смъкнати до коленете, белеещите се гащи под тях и навитата заедно с потника риза чак до средата на гърдите му.

И, разбира се, големият му космат член, непристойно и безобразно изложен на показ, в пълен контраст с останалите дребни части от тялото му.

— Как е умрял? — повтори въпроса си пред доктора, измъквайки се от колата.

— Струва ми се очевидно, или греша? — отговори му нелюбезно Паскуано и продължи: — Вие знаехте ли, че горкият инженер беше опериран от сърце в Лондон от един виден кардиохирург?

— Наистина не знаех. Видях го миналата сряда по телевизията и ми изглеждаше в отлично здраве.

— Изглеждаше, но не беше така. Знаете ли, в политиката всички са като кучетата. Веднага щом разберат, че не можеш да се защитиш, те захапват. Изглежда, в Лондон са му сложили два байпаса и се говореше, че операцията е била тежка.

— В Монтелуза кой го е лекувал?

— Моят колега Капуано. Ходеше на контролни прегледи всяка седмица, държеше на здравето си, искаше винаги да изглежда във форма.

— Какво ще ме посъветвате, да говоря ли с Капуано?

— Абсолютно безсмислено е. Това, което се е случило тук, е повече от очевидно. На клетия инженер му е хрумнало да си заформи едно хубаво чукане в този район, вероятно с някоя екзотична мастия, оправил я е и е свършил курса.

Забеляза, че Монталбано го гледаше с празен поглед.

— Не успях ли да ви убедя?

— Не.

— И защо?

— Честно казано, и аз не знам защо. Готови ли ще са утре резултатите от аутопсията?

— Утре? Ама вие луд ли сте! Преди инженера имам онова, двайсетгодишното момиче, изнасилено в някаква селска къща и намерено след десет дни оглозгано от кучетата, след това идва ред на Фофо Греко, на него пък са му отрязали езика и топките и са го окачили да умре на някакво дърво, след това...

Монталбано прекъсна зловеция му списък.

— Паскуано, да не увъртаме. Кога ще получа резултатите?

— Вдругиден, ако междувременно не ме накарат да ходя напред-назад да правя огледи и на други умрели.

Взеха си довиждане. Монталбано извика сержанта и хората му, каза им какво трябва да правят и кога да натоварят тялото в линейката. След това накара Гало да го закара до полицейското управление.

— После се върни обратно, за да вземеш останалите. И ако пак започнеш да караш като луд, ще ти счупя рогата.

* * *

Пино и Саро подписаха протокола с показанията, в който подробно беше описано всяко тяхно движение преди и след намирането на трупа. В него обаче липсваха два важни факта, тъй като работниците по чистотата доста внимаваха да не ги разкажат пред представителите на закона. Първият от тях беше, че веднага са разпознали мъртвия, а вторият, че са побързали най-напред да уведомят за откритието си адвокат Рицо. Заприбираха се по домовете си. Пино изглеждаше като отнесен, а Саро от време на време докосваше джоба, в който държеше огърлицата.

Поне в следващите двайсет и четири часа нямаше да се случи нищо. Следобеда Монталбано се върна във виличката си, хвърли се на леглото и спа три часа. След това стана и тъй като в средата на септември морето беше гладко като дъска, дълго се къпа в него. С връщането си у дома си приготви спагети, гарнирани с месестата част от морски таралежи, и пусна телевизора.

Разбира се, във всички локални информационни емисии се говореше за смъртта на инженера, произнасяха се панегирици в негова памет, а от време на време се появяваше и някой политик с дежурната си физиономия, за да припомни заслугите на починалия и проблемите, които повличаше след себе си загубата му, но нито един, ама нито един, дори единственият опозиционен канал, не дръзна да каже къде и по какъв начин беше издъхнал покойният Лупарело.

---

[1] Акрагент — античното име на град Агридженто в Сицилия.
— Б.пр. ↑

3

Саро и Тана прекараха нощта зле. Нямахте и съмнение, че Саро случайно е намерил огърлицата, както става в приказките, в които дрипавите пастири се натъкват на делви, пълни със златни монети, или на покрити с брилянти агнета. Тук обаче ситуацията беше доста различна от тази в Античността, защото герданът със съвременен дизайн беше изгубен предния ден, за което нямахте две мнения, и дори с просто око се виждаше, че струва цяло състояние. Възможно ли е никой да не се е появил да каже, че го е изгубил? Както всяка вечер, седяха около масата в кухнята, чийто прозорец зееше широко отворен, а звукът на телевизора беше усилен до дупка, за да избегнат дори и при най-малкото помръдване от тяхна страна съседите им, които не изпуснаха нищо, да започнат да ги одумват, споглеждайки се. Тана незабавно се противопостави на изразеното от съпруга ѝ намерение да отиде да продаде огърлицата още на следващия ден, веднага щом отвореше магазинът на братята бижутери Сиракуза.

— Преди всичко — каза тя, — аз и ти сме честни хора, затова не можем да отидем и да продадем нещо, което не е наше.

— Хъм, тогава какво искаш да направим? Да отида при началник бригадата да му кажа, че съм намерил огърлицата, и да му я предам, а той да я върне на притежателя ѝ, когато същият дойде да се оплаче, че му липсва? Знаеш ли какво ще стане — след не повече от десет минути големият рогоносец Пекорела ще отиде да я продаде, за да се облажи той.

— Може да го направим по друг начин. Ще задържим вкъщи огърлицата, като междувременно уведомим за нея Пекорела. Ако някой дойде да си я поиска, ще му я върнем.

— И какво ще спечелим от цялата тая работа?

— Някакъв процент, изглежда, се полага на всеки, който намери подобно нещо. Колко струва според теб?

— Около двайсетина милиона — отговори ѝ Саро, но му се стори, че е изтърсил твърде голяма цифра. — Да кажем обаче, че на

нас ни се полагат два милиона. Обясни ми как ще платим цялото лечение на Нене с два милиона лири?

Обсъждаха чак до разсъмване и сложиха край на дискусиата само защото Саро трябваше да отива на работа. Постигнаха обаче временно споразумение, което отчасти спасяваше тяхната почтеност: щяха да задържат огърлицата, без да кажат на никого нито дума, щяха да изчакат да мине една седмица и после, ако никой не се появеше да каже, че е негова, щяха да отидат и да я зложат. Когато готовият за работа Саро отиде да целуне сина си, там го чакаше приятна изненада, защото Нене спеше спокойно и дълбоко, сякаш беше разбрал, че баща му е намерил начин как той да оздравее.

* * *

Тази нощ и Пино сън не го ловеше. Той беше умозрителен човек, харесваше му театърът и беше играл като актьор някои роли в усърдните, но все по-малобройни самодейни трупи от Вигата и околностите. Четеше драматургия и винаги когато ниският доход му го позволяваше, тичаше в единствената книжарница на Монтелуза, за да си купи книги с комедийни и драматични пиеси. Живееше с майка си, която получаваше ниска пенсия, но нямаха истински проблеми с изхранването си. Старата го накара три пъти да ѝ разкаже за откриването на мъртвия, като го принуди да ѝ опише още по-добре всеки детайл и подробност. Правеше го, за да може на следващия ден да го разказва на своите приятелки от църквата и пазара, възхвалявайки себе си, че е научила за всичките тези факти, както и сина си, който се е оказал толкова способен, че да се замеси в история като тази. Към полунощ тя отиде да си легне, а не след дълго и Пино помириса леглото. Но за сън и дума не можеше да става, защото нещо го мъчеше и караше да се върти под чаршафа. Казахме, че е умозрителен човек, и затова след два часа, прекарани в напразни опити да притвори очи, по най-разумния начин се самоубеди, че няма как да стане, защото тази нощ беше точно като коледната. Надигна се, поизми се и седна пред писалището, което се намираще в спалнята му. Повтори и на себе си всичко, което беше разказал на майка си, и всичко беше както трябва, всяко нещо се връщаше на мястото си, но

писукането, което чуваше в главата си, оставаше като фон. Беше като играта „Студено, студено, горещо, горещо“, защото, докато си повтаряше всичко онова, което ѝ беше казал, писукането сякаш му казваше: „Студено, студено!“. Вероятно обаче безпокойството му се пораждаше от онова, което не беше разказал на майка си. В действителност не ѝ беше съобщил същите факти, които в съгласие със Саро бяха премълчали и пред Монталбано: че бързо бяха разпознали трупа и се бяха обадили на адвокат Рицо. На това място писукането стана много силно и започна да крещи: „Горещо, горещо!“. Тогава той взе лист и химикалка и написа дума по дума диалога, който проведе с адвоката. Препрочете го и нанесе корекции, насилвайки паметта си до такава степен, че да може като в театрална пиеса да опише дори паузите. Когато беше готов, отново го препрочете в окончателния му вариант. Имаше нещо, което не се връзваше в този диалог. Но вече беше твърде късно и трябваше да тръгва към „Сплендор“.

* * *

Телефонното позвъняване към десет часа сутринта от началника на полицията в канцеларията на Монталбано го прекъсна, докато четеше двата сицилиански всекидневника, единият от които се печаташе в Палермо, а другият — в Катания.

— Трябва да ви предам благодарности — започна началникът на полицията.

— Хъм, така ли? От кого са?

— От името на епископа и нашия министър. На монсеньор Теруци му хареса вашето християнско милосърдие, точно така каза, изразено в това да се избегнат журналистите и фотографите, които са лишени от скрупули и благоприличие, за да не могат да обрисуват и разпространят неприлични снимки на мъртвия.

— Но аз издадох тази заповед, когато все още не знаех кой е трупът! Щях да го направя за когото и да е.

— В течение съм. Всичко ми беше докладвано от Якомуци. Но защо трябваше да разкривам на светия прелат^[1] този незаслужаващ внимание детайл? За да го разочаровам за вашето, имам предвид вас лично, християнско милосърдие ли? Отнася се за милосърдие, скъпи

приятелю, което придобива толкова по-голяма стойност, колкото по-висока е позицията на обекта на самото милосърдие, разбрахте ли ме? Помислете си само, епископът изгъкна дори Пирандело.

— Не може да бъде!

— Обаче може. Цитира репликата от „Шест лица търсят автор“, в която бащата казва, че човек не може да остане завинаги свързан с някой недотам почтен жест по вина на някакво моментно отклонение, при положение че е водил неподкупен живот. Тоест не може да се предава на потомците образът на инженера точно в момента, когато той е бил със смъкнати панталони.

— А министърът?

— Той не цитира Пирандело, защото дори не знае кой е, но измърморената от него мътна идея имаше същия смисъл. И с оглед на това, че принадлежи към същата партия на Лупарело, той си позволи да добави една дума в повече.

— Коя?

— Предпазливост.

— Какво общо има предпазливостта с тази история?

— Не знам, аз ви предавам думата буквално.

— Има ли новини след аутопсията?

— Все още не. Паскуано искаше да държи трупа на инженера в хладилника си чак до утре, но аз го убедих да го аутопсира или днес преди обед, или в ранния следобед. Но не вярвам оттам да изскочи нещо ново.

— И аз така мисля — завърши комисарят.

* * *

Монталбано се върна да дочете вестниците си и от тях научи доста по-малко, отколкото вече знаеше за целия живот и смъртта на инженер Лупарело. Те му послужиха само да си опресни паметта. Мъртвият беше наследник на строителна династия от Монтелуза (дядо му проектирал старата гара, а баща му — Съдебната палата). Младият Силвио, след като се дипломира с отличие в Политехниката на Милано, се завърнал в родния си град, за да продължи да разширява дейността на фамилията. Като ревностен католик е следвал и в

политиката идеите на дядо си, който е бил яростен привърженик на дон Луиджи Стурцо (за идеите на баща му, който е бил част от действащите фашистки отряди и похода към Рим, се пазеше необходимото мълчание), придобил опит в ИСКФ^[2], организацията, която обединява младите студенти католици, създавайки си солидна мрежа от приятелства. Оттогава на всяка манифестация, тържество, митинг или каквато и да е партийна проява Силвио Лупарело се е появявал до големците на партията, но винаги на крачка зад тях, с половинчата усмивка, за да е ясно, че той е там, защото така е решил, а не заради йерархичната стълбица. Няколко пъти бил канен да се кандидатира за политическите или административните избори, но винаги се оттеглял, изтъквайки твърде благородни мотиви за отказа си, като в тях се позовавал на мълчаливото смирение и службата в сянка — типичните добродетели на католика, които са били така умело поднесени, че да станат обществено достойние. И така, в сянка и мълчание беше служил почти двацет години, докато един ден, изпълнен със сила заради всичко онова, което беше видял с твърде проникателния си поглед, на свой ред си беше набавил слуги, като пръв сред всички останали бил народният представител Кузумано. Впоследствие наметнал с ливреята и сенатор Портолаано и депутата Трикоми (но вестниците ги наричаха „братски приятели“, „предани последователи“). За кратък период от време цялата партия в Монтелуза и провинцията преминала в неговите ръце, така както и осемдесет процента от всички публични и частни търгове. Дори парата, вдигната от неколцината съдии от Милано, която разтърси властващата от петдесет години насам политическа класа, не го достигна, напротив — тъй като винаги е бил на заден план, сега можеше да излезе на открито, да се покаже и да порицае корупцията на своите партийни другари. В рамките на година или по-малко като знаменосец на промяната и с ентузиазма на партийните членове станал секретар на провинцията, но, за съжаление, между триумфалното му избиране и смъртта му бяха минали само три дни. Един от вестниците скърбеше, че злата съдба не беше дала време на толкова морално издигнат човек да направи така, че партията му да възвърне стария си блясък. За да го споменат с добро, и двата вестника единодушно припомнях голямата му щедрост и великодушие и благоразположението му винаги да подаде ръка при всеки печален повод, без разлика на приятели и неприятели. Тръпка

премина през Монталбано, когато си припомни за документалния филм, който беше видял предишната година, излъчен от някаква местна телевизия. Инженерът откриваше в Белфи, селото, в което дядо му беше роден, някакъв малък дом за сираци, носещ името на стария. Двайсетина дечица, всичките облечени еднакво, пееха някаква благодарствена песничка за инженера, който ги слушаше развълнувано. Думите на тази песничка трайно се бяха запечатали в паметта на комисаря: „Колко е добър и колко е красив инженер Лупарело“.

* * *

Вестниците, освен че запазваха мълчание относно обстоятелствата около смъртта му, мълчаха и за мълвата, която от години се носеше, необезпокоявана от никого, за недотам публичните афери, в които се беше забъркал инженерът. Говореше се за нагласени търгове, подкупи за милиарди, упражняване на натиск, граничещ с изнудване. И неизменно в тези случаи изплуваше името на адвокат Рицо, първо асистент, след това доверено лице и накрая алтер его^[3] на Лупарело. Винаги обаче ставаше дума за клюки, които бяха вятър и мъгла. Говореше се също, че Рицо е мостът между инженера и мафията, и точно по този въпрос комисарят беше имал възможност да погледне бегло един секретен доклад, в който се говореше за трафик и пране на мръсни пари. Но това бяха само подозрения и нищо повече, защото тези съмнения никога не бяха имали възможността да се превърнат в конкретни, тъй като всяко искане да се разреши на следствието да започне разследване по тях се губеше в меандрите на същата тази Съдебна палата, която бащата на инженера беше проектирал и построил.

* * *

През обедната почивка телефонира в Службата по разкриване на престъпленията в Монтелуза и поиска да говори с инспектор Ферара.

Тя беше дъщеря на негов съученик, който се беше оженил доста млад. Момичето беше приятно и духовито, но иди разбери защо, понякога се опитваше да го сваля.

— Анна? Имам нужда от теб.

— Не може да бъде!

— Имаш ли няколко свободни часа този следобед?

— Ще се намерят, комисарю. Нали знаеш, че винаги съм на твое разположение, денем и нощем. На твоите заповеди или, ако искаш, на твоите желания!

— Тогава ще мина към три да те взема от дома ти в Монтелуза.

— Изпълваш ме с радост.

— И слушай, Анна, трябва да се облечеш женствено.

— Високи токчета и пола с цепка.

— Не, просто исках да кажа, че не трябва да си с униформа.

* * *

При второто изсвирване на клаксона Анна, суперточна, излезе от дворната врата, облечена с пола и блузка. Не зададе никакви въпроси, ограничи се само с това да целуне Монталбано по бузата. Едва когато колата пое по първия от трите коларски пътя, които водеха от междуградското шосе към Егрека, проговори:

— Ако искаш да ме чукаш, заведи ме в твоята къща, тук не ми харесва.

На откритата кошара имаше само два или три автомобила, но беше ясно, че хората в тях не бяха част от нощния кръг на Джедже Гулота, а студенти и заможни любовници, които не разполагаха с друго място за среща. Монталбано шофира до края на коларския път и удари спирачките, когато предните гуми вече заораха в пясъка. Големият храст, до който беше намерено беемвето на инженера, остана встрани и по този път не можеше да се стигне до него.

— Това ли е мястото, където са го намерили? — поинтересува се Анна.

— Да.

— Какво търсиш?

— И аз не знам. Хайде да слезем.

Отправиха се към плажа. Монталбано я хвана през кръста, притисна я към себе си и тя опря глава в рамото му, като му се усмихна. Сега разбираше защо комисарят я е поканил — всичко беше само театър, двамата изглеждаха като влюбена двойка или като любовници, които бяха дошли, за да се усамотят на Егрека. Анонимни, защото така нямаше да възбудят ничие любопитство.

„Ама че кучи син! — помисли си тя. — Не му пука за това, което изпитвам към него.“

По някое време Монталбано спря с гръб към морето. Колата беше на стотина метра пред тях по права линия. Нямаше място за съмнение: беемвето не беше дошло по някой от черните пътища, а откъм плажа и беше спряло едва след като е обърнало към горичката с муцуна към старата фабрика, тоест в напълно противоположна посока на тази, в която всички коли, които идваха от междуградското шосе, се налагаше да спират, тъй като нямаше никакво място за маневриране. Който искаше да се върне на второкласния път, нямаше друга възможност, освен да измине коларския път на заден ход. Повървя още малко с наведена глава, продължавайки да прегръща Анна, но не намери никакви следи от гуми, защото морето беше заличило всичко.

— А сега какво ще правим?

— Първо ще се обадя на Фацио, а после ще те изпратя до вкъщи.

— Комисарю, ще ми позволиш ли да ти кажа нещо с цялата си искреност?

— Разбира се.

— Ти си голямо лайно!

---

[1] Висш духовен сановник в католическата църква. — Б.р. ↑

[2] ИСКФ — Италианска студентска католическа федерация. — Б.пр. ↑

[3] Другото аз. — Б.р. ↑

4

— Комисарю? Паскуано се обажда. Може ли да ми обясните, ако обичате, къде изчезнахте? Вече от три часа ви търся, но в комисариата не знаеха нищо за вас.

— Ядосан ли сте ми за нещо, докторе?

— На вас ли? Не, на цялата Вселена!

— Какво са ви направили?

— Принудиха ме да дам предимство на Лупарело, точно както и когато беше жив. Дори и умрял, този човек трябва ли все да е пред другите? Може би и на гробищата мястото му ще е на първия ред?

— Искате да ми кажете нещо?

— Предварително ще ви съобщя това, което ще ви изпратя и в писмен вид. Нищо, ама съвсем нищо. Уважаемият покойник е умрял от естествена смърт.

— Тоест?

— Няма да използвам научни термини и ще ви кажа, че сърцето му буквално се е пръснало. Иначе всичко друго му е било наред, знаете ли? Не му е функционирала само помпата и точно тя го е прецакала, въпреки че превъзходно са се опитали да му я поправят.

— Върху тялото имаше ли някакви други белези?

— От какво?

— Ами, не знам... синини, от инжекции.

— Казах ви вече, нямаше нищо. Нали знаете, че не съм вчерашен? Освен това поисках и, разбира се, го постигнах, на аутопсията да присъства и моят колега Капуано, неговият лекуващ лекар.

— Ех, гърба ли си пазите, докторе?

— Какво казахте?

— Голяма щуротия, извинете ме. Имал ли е други болести?

— Защо се връщате пак отначало? Нищо не е имал освен леко повишено кръвно налягане. Лекувал се е с диуретик и е вземал по една таблетка рано сутрин в четвъртък и неделя.

— Значи, в неделята, когато е умрял, я е бил изпил.

— И какво от това? Какво, по дяволите, трябва да означава? Че са отровили хапчето ли? Да не си мислите, че все още сме в епохата на Борджиите? Или сте започнали да четете долнопробни криминалета? Ако е бил отровен, щях да го забележа, нали?

— Бил ли е вечерял?

— Не беше вечерял.

— Можете ли да ми кажете в колко часа е умрял?

— Луд ме правите с този въпрос. Поддавате се на влиянието на американските филми, в които веднага щом полицаят попита в колко часа е станало престъплението, съдебният лекар отговаря, че убиецът е извършил деянието си към осемнайсет и трийсет и две приблизително преди трийсет и шест дни. Не видяхте ли и вие, че трупът все още не се беше вкочанил? Нали усетихте жегата в колата?

— И какво от това?

— Означава, че покойникът си е отишъл между деветнайсет и двайсет и два часа в деня, преди да го намерят.

— Нищо друго?

— Нищо друго. Ах, щях да забравя: да, инженерът е мъртъв, но е успял да си довърши секса. Имаше остатъци от сперма по тестисите му.

* * *

— Господин, началник? Монталбано съм. Искам да ви съобщя, че току-що ми се обади доктор Паскуано. Направил е аутопсията.

— Монталбано, спести си усилията. Знам всичко. Към четиринайсет часа ми се обади Якомуци, който е присъствал на нея и ме информира. Красота!

— Извинете ме, но не ви разбирам.

— Струва ми се прекрасно, че някой в тази наша прекрасна провинция решава да умре от естествена смърт, давайки добър пример за това. Не мислите ли? Още две или три смърти като тази на инженера и ще влезем в нормата за останалата част на Италия. Говорихте ли с Ло Бианко?

— Все още не.

— Направете го веднага. Кажете му, че от наша страна няма повече проблеми. Когато искат, могат да направят погребението, ако съдебният следовател счете за нужно да им издаде разрешение. Но той само това чака. Слушайте, Монталбано, тази сутрин забравих да ви кажа, че съпругата ми измисли бомбастична рецепта за октоподчета. Бихте ли могли да ни посетите за вечеря този петък?

* * *

— Монталбано? Ло Бианко съм. Искам да ви уведомя, че в ранния следобед ми се обади Якомуци.

„Сбъркал си е професията! — помисли си светкавично Монталбано. — В други времена Якомуци щеше да бъде един прекрасен глашатай на площада, от онези, които са ходели напред-назад с барабана.“

— Уведоми ме, че аутопсията не е показала нищо неестествено — продължи съдебният следовател. — Затова дадох разрешение за погребението. Вие имате ли нещо против?

— Не.

— Тогава мога ли да считам случая за приключен?

— Може ли да ми дадете още два дни на разположение? — Стори му се, че физически чува как от въпроса му алармените звънци в главата на събеседника му се активираха.

— Защо, Монталбано, каква е причината?

— Никаква, господин съдебен следовател, абсолютно никаква.

— О, боже господи, ами тогава? Комисарю, нека ви призная, че както аз, така и прокурорът, префектът и началникът на полицията бяхме подложени на напиралните искания тази история да приключи възможно най-бързо. Не става дума за нещо незаконно. Разбираеми молби от страна на онези роднини и приятели на партията, които искат това грозно дело колкото е възможно по-скоро да се забрави и да се направи така, че да бъде забравено. И по мое мнение — с право.

— Разбирам, господин съдебен следовател. Но на мен са ми нужни не повече от два дни.

— Ама защо? Посочете ми някаква причина!

Измисли някакъв отговор само за да се измъкне. Не желаше, разбира се, да каже, че искането му не се основава на нищо или, още по-зле, е заради усещането — но не знаеше нито как, нито защо, — че някой го е направил на глупак само за да се покаже като по-голям специалист от него.

— Ако наистина толкова искате да знаете, правя го за пред хората. Не искам някой да пусне слуха, че сме архивирали набързо само защото не сме имали намерението да стигнем до дъното на този случай. Знаете ли, не се иска кой знае колко, за да се роди подобна идея в главите им.

— Ако е така, съм съгласен. Давам ви тези четирийсет и осем часа, но нито минута повече. Опитайте се да вникнете в ситуацията.

* * *

— Джедже? Как си, красавецо? Извини ме, че те събуждам в шест и половина следобед.

— Уф, ама че чеп, по дяволите!

— Джедже, нима това е начинът, по който трябва да разговаряш с един представител на закона точно ти, който пред закона не можеш да направиш нищо друго, освен да напълниш гащите от страх? А по отношение на чепа, вярно ли е, че се оправяш с някакъв негър с четирийсетсантиметров?

— С четирийсет какво?

— Дължина на оръдието.

— Не се прави на гадняр. Казвай какво искаш!

— Искам да си поговорим.

— Кога?

— По-късно тази вечер. Ти обаче ми кажи час.

— Нека да е в полунощ.

— Къде?

— На обичайното място, в Пунтасека.

— Целувам те по красивата устичка, Джедже.

* * *

— Комисар Монталбано? Аз съм префектът Скуатрито. Съдебният следовател Ло Бианко току-що ми каза, че вие сте поискали още двайсет и четири или четирийсет и осем часа, не си спомням добре, преди да бъде приключен случаят с горкия инженер. Якомуци, който винаги любезно е искал да ме държи в течение за развоя на събитията, ми каза, че аутопсията недвусмислено е установила, че Лупарело е умрял от естествена смърт. Далеч съм от идеята, дори изобщо нямам такава идея — да ви се меся, при положение че няма каквато и да е причина за това, но искам да разбера защо е това искане от ваша страна?

— Моето искане, господин префект, както вече казах на господин Ло Бианко и го повтарям на вас, е продиктувано от желанието ми за прозрачност, с цел да се пресече в зародиш всеки зложелателен извод, че полицията няма намерение да изясни всички обстоятелства по случая и иска да го архивира без полагаемите се за това потвърждения. Това е всичко.

Префектът изрази задоволството си от отговора му, тъй като Монталбано старателно беше подбрал двата глагола „повтарям“ и „изясни“ и съществителното „прозрачност“, които винаги присъстваха в речника на префекта.

* * *

— Анна съм, извини ме, ако те безпокоя.

— Защо говориш така? Настинала ли си?

— Не, в службата съм и не искам да ме чуят.

— Казвай.

— Якомуци се обади на моя началник, съобщавайки му, че ти все още не искаш да приключиш случая „Лупарело“. Шефът каза, че както винаги ти се държиш като гадняр, мнение, което споделям и аз, впрочем имах възможността да го изразя пред теб преди няколко часа.

— Затова ли ми се обаждаш? Благодаря ти за потвърждението.

— Комисарю, трябва да ти кажа нещо друго, което разбрах веднага щом се разделихме и се върнах тук.

— Анна, затънал съм до гуша в лайна. Хайде утре!

— Няма да ти отнеме много време. Може да те заинтригува.

— Виж, аз докъм един, един и половина през нощта ще съм зает. Ако можеш да прескочиш сега, ще е най-добре.

— Сега не мога. Ще дойда при теб в два.

— През нощта ли?!

— Да, и ако те няма, ще те изчакам.

* * *

— Ало, любими? Ливия съм. Съжалявам, че ти се обаждам в службата, но...

— Можеш да ми се обаждаш когато и където поискаш. Какво става?

— Нищо особено. Току-що прочетох в един вестник за смъртта на някакъв политик от твоя край. И само някаква кратка бележка, в която се казва, че комисар Салво Монталбано прави старателна проверка на причините за смъртта му.

— И какво от това?

— Тази смърт ти създава неприятности, нали?

— Не толкова големи.

— Значи, няма промяна? Следващата събота ще дойдеш при мен? Няма да ми поднесеш някоя неприятна изненада, нали?

— Каква например?

— Като смуцаващото обаждане, с което ще ми съобщиш, че разследването не търпи отлагане и затова аз ще трябва да почакам, но ти не знаеш докога и вероятно е по-добре да го отложим с една седмица. Вече си го правил, и то неведнъж.

— Бъди спокойна, този път ще успея.

* * *

— Комисар Монталбано? Аз съм отец Арканджело Балдовино, секретар на Негово Високопреосвещенство епископа.

— Приятно ми е. Кажете, отче.

— Епископът научи, и то с определено учудване от негова страна, признавам, и аз също, че вие считате за уместно да продължите

разследването върху тъжната и злочеста смърт на инженер Лупарело. Тази новина отговаря ли на истината?

Комисар Монталбано потвърди, че тя отговаря на истината, и за трети път обясни мотивите си защо е взел подобно решение. Изглежда, успя да убеди отец Балдовино, но той го помоли да побърза „с цел да попречи на низките спекулации и да спести на вече опечалената фамилия едно следващо изтезание“.

* * *

— Комисар Монталбано? Обажда се инженер Лупарело.

„О, по дяволите, ама ти не беше ли мъртъв?“

Репликата беше на път да се изплъзне от устата на Монталбано, който обаче успя да се овладее навреме.

— Аз съм синът — продължи другият с възпитан и много цивилизован глас, в който не се усещаше специфичният сицилиански акцент. — Казвам се Стефано. Ако бъдете така любезен да ме изслушате, искам да отправя една молба към вас, която може да ви се стори необичайна. Обаждам ви се от името на майка ми.

— Ако мога да я изпълня, с удоволствие.

— Майка ми иска да се срещне с вас.

— Защо да е необичайна молбата ви, господин инженер? В някой от следващите дни аз самият се надявах да попитам госпожата дали би искала да ме приеме.

— Въпросът е, комисарю, че мама иска да се срещне с вас не покъсно от утре.

— Боже мой, господин инженер, тия дни нямам нито миг свободен, повярвайте ми! Мисля си, че и вие също.

— Десет минути винаги ще се намерят, не се притеснявайте. За вас добре ли е утре следобед точно в седемнайсет часа?

* * *

— Монталбано, знам, че те накарах да ме чакаш, но се намирах...

— ... в нужника на твоето царство.

— Стига де, какво искаш?

— Искях да те уведомя за нещо лошо. Току-що ми се обади папата от Ватикана, беше ти много ядосан.

— Какви ги говориш?!

— Ех, да, бесен е, защото е единственият човек на света, който не е получил твоята докладна записка относно резултатите от аутопсията на Лупарело. Почувствал се е пренебрегнат и има намерение, категорично ми даде да го разбере, да те отлъчи от църквата. Прецакан си.

— Монталбано, ти не си с всичкия си!

— Ще ми задоволиш ли любопитството?

— Разбира се.

— Ти ближеш задниците на хората от амбиция, или по природа си такъв?

Откровеността в отговора на другия направо го изуми.

— Смятам, че по природа съм си такъв.

— Слушай, приключихте ли с анализа на дрехите, с които е бил облечен инженерът? Нищо ли не намерихте?

— Намерихме онова, което по един или друг начин бяхме предвидили. Следи от сперма по боксерките и панталоните му.

— А в колата?

— Все още я оглеждаме.

— Благодаря ти. Сега се връщай в тоалетната да си довършиш работата.

* * *

— Комисарю? Обаждам се от една кабина на междуградското шосе, близо до старата фабрика. Направих това, което ме помолихте.

— Казвай, Фацио.

— Вие бяхте напълно прав. Беемвето на Лупарело е дошло от Монтелуза, а не от Вигата.

— Сигурен ли си?

— Откъм страната на Вигата плажът е прекъснат с циментови блокчета и не може да се мине, трябвало е да прелети.

— Откри ли маршрута, по който може да е минал?

— Да, но това е някаква лудост.

— Защо? Обясни ми по-добре.

— Защото, докато от Монтелуза към Вигата има десетки пътища и пътчета, по които човек може да хване, за да не го забележат, колата на инженера на едно определено място е трябвало да мине по пресъхналото речно корито на Кането, за да дойде на Егрека.

— По Кането? Не може да бъде!

— Аз го направих и затова е възможно да е успял да го направи и някой друг. Реката е напълно пресъхнала. Само че си скапах амортизьорите на колата. И с оглед на това, че вие не искахте да взема служебната кола, ще трябва...

— Аз ще ти платя ремонта. Има ли друго?

— Да. Точно когато беемето е излизало от коритото на реката и се е насочило към плажа, гумите му са оставили следи. Ако съобщим веднага на господин Якомуци, ще може да се снемат отпечатъците им.

— Якомуци го зарежи.

— Както наредите. Имате ли нужда от нещо друго?

— Не, Фацио, връщай се. Благодаря ти.

5

Малкият плаж на Пунтасека, ивица от сбит пясък на завет под белия варовиков хълм, в този час беше пуст. Когато комисарят пристигна, Джедже вече го чакаше, като пушеше цигара, облегнат на автомобила си.

— Слизай, Салво — каза той на Монталбано, — да се насладим за малко на този чист въздух.

Постояха известно време мълчаливи, докато пушеха. След като Джедже загаси цигарата си, проговори:

— Салво, знам какво искаш да ме питаш. Затова и съм се подготвил добре, можеш да ме разпиташ дори „на прескоци“.

Усмихнаха се на общия спомен. Знаеха се от детската градина, частно предучилищно заведение, в което учителка им беше госпожица Мариана, сестра на Джедже, по-голяма от него с петнайсет години. Салво и Джедже бяха нескопосни ученици, защото наизустяваха уроците си като папагали и ги повтаряха като папагали. Имаше дни, в които учителката Мариана не се задоволяваше с техните литании^[1] и тогава започваше да ги изпитва „на прескоци“, тоест без да следва хронологията на урока. Тогава идваха и проблемите, защото за тази цел беше нужно да си разбрал урока и да си схванал логическите връзки в него.

— Как е сестра ти? — попита го комисарят.

— Водих я в Барселона в една специализирана очна клиника. Изглежда, правят чудеса в нея. Казаха ми, че ще върнат частично зрението ѝ поне в дясното око.

— Когато я видиш, поздрави я от мен.

— Разбира се. Казах ти, че съм се подготвил. Хайде, атакувай ме с въпросите си.

— Колко души ръководиш на Егрека?

— С проститутките и педерастите от всички видове са общо двайсет и осем. Плюс Филипо ди Козмо и Мануеле ло Пипаро, които

стоят там, за да вардят да не се вдига шум. Наясно ли си, че само една прашинка е достатъчна бизнесът ми да отиде по дяволите?

— Затова си отваряй очите!

— Естествено. Разбираш ли каква вреда може да ми нанесе, откъде да знам, някакво си сбиване, намушкване с нож или свръхдоза?

— Все още ли продължаваш да продаваш само лека дрога?

— Да, трева или най-много кокаин. Може да попиташ метачите дали сутрин намират поне една игла, попитай ги!

— Вярвам ти.

— А пък и Джамбалво, шефът на нравствения отдел, непрекъснато ми диша във врата. Казва, че ще ме търпи само ако не му създавам проблеми и ако не му досадя с някоя голяма изцепка.

— Разбирам го Джамбалво, притеснява се да не се наложи да ти затвори Егрека. Така ще загуби онова, което му буташ под масата. Какво му даваш, месечна заплата или някакъв постоянен процент? Колко му плащаш?

Джедже се усмихна.

— Накарай ги да те преместят в нравствения отдел и ела и ти, за да разбереш. На мен би ми доставило удоволствие, така ще мога да помогна и на мизерник като теб, който живее само на едната заплата и броди насам-натам с кръпки по задника.

— Благодаря ти за комплимента. Сега ми разкажи за онази нощ.

— Ами, може да е било десет — десет и половина, когато Мили, която е била на бачкане, видяла фаровете на автомобил, който идвал от страната на Монтелуза покрай морето и се движел с висока скорост към Егрека. Тя се изплашила.

— Коя е тази Мили?

— Казва се Джузепина ла Волпе, родена в Мистрета, на трийсет години. Много будна жена. — Извади от джоба си сгънат лист и го подаде на Монталбано: — Тук съм написал истинските им имена и фамилии. Дори адресите им, в случай че искаш лично да говориш с тях.

— Защо казваш, че Мили се е уплашила?

— Защото кола от тази страна не би могла да дойде, освен ако не слезе по Кането, но там човек не само може да си счупи автомобила, но и рогата. Първо си е помислила, че това е някакъв изблик на изобретателност от страна на Джамбалво за хайка без

предупреждение. След това размислила, че не е възможно да са от нравствения отдел, тъй като хайка не се прави само с една кола. Тогава още повече се уплашила, защото ѝ минало през ума, че са онези от Монтеросо, които водят война с мен, за да се махна от Егрека, и може да започне престрелка. Вперила поглед право в колата, за да може всеки един момент да духне, а клиентът ѝ започнал да протестира. Успяла обаче навреме да види, че автомобилът обърнал и се насочил с пълна газ към близката горичка и когато почти навлязъл в нея, спрял.

— Не ми казваш нищо ново, Джедже.

— Клиентът на Мили я свалил от колата си и на заден ход по черния път се включил в междуградското шосе. Мили останала да чака следващ клиент, като се разхождала напред-назад. На същото място, където преди това била тя, дошла Кармен с един ухажор, който идва да я търси всяка събота и неделя, винаги по едно и също време, и стои с часове при нея. Истинското име на Кармен е в листа, който ти дадох.

— Адреса ѝ има ли го?

— Да. Преди клиентът да угаси фаровете, Кармен видяла, че двамата в беembeeto вече били започнали да се чукат.

— Каза ли ти какво точно е видяла?

— Всичко е било в рамките на няколко секунди, но все пак е успяла да види. Може би защото е останала впечатлена, тъй като автомобили от този тип не се виждат на Егрека. И така, жената, която била на шофьорското място — уф, бях забравил, Мили каза, че е шофирала тя, — се обърнала и се покачила върху краката на мъжа, който седял до нея, дълго движила отдолу ръцете си, които не се виждали, а после започнала да се поклаща нагоре-надолу. Или ти си забравил как стават тия работи?

— Не мисля. Ама ако искаш, нека да пробваме. Когато приключиш да ми разказваш всичко, което трябва да ми кажеш, си смъкни панталоните, постави красивите си ръчички на капака на колата и навири задник. Ако съм забравил нещо, можеш да ми го припомниш. Продължавай и не ми губи времето.

— Когато свършили, жената слязла, оправила си полата и затворила вратата. Мъжът, вместо да палне колата и да си тръгне, останал на мястото си с облежната назад глава. Жената минала досами колата, в която била Кармен, и точно в този момент фаровете на някаква друга кола напълно я осветили. Била красива, руса и

елегантна. Носела праметната през лявото си рамо чанта. Поела направо към старата фабрика.

— Има ли друго?

— Да. Мануеле, който в това време правел контролната си обиколка, я видял да напуска Егрека и да се насочва към междуградското шосе. Тъй като от начина, по който е била облечена, не му се сторила някоя от Егрека, се обърнал да я проследи с поглед, но тогава някаква кола я качила.

— Спри за момент, Джедже. Мануеле я видял, че е стояла с вдигнат палец, за да чака някой да я качи на стоп в колата си ли?

— Салво, как го правиш? Ама ти направо си роден за полицаи!

— Защо?

— Защото Мануеле не е сигурен точно за този момент, тоест той не е видял жената да стопира, но въпреки това някаква кола е спряла. Но не е само това, защото Мануеле е останал с впечатлението, че автомобилът, който се е движел с висока скорост, вече е бил с отворена врата, когато е спрял, за да я качи. На Мануеле дори не му е минало през ума, че трябва да му запише номера, защото не е имало причина за това.

— Така е. А за мъжа от беembeто, Лупарело, можеш ли да ми кажеш нещо?

— Малко. Носил е очила и сако, което изобщо не е свалил въпреки чукането и голямата жегга. Има едно място, на което разказът на Мили не съвпада с този на Кармен. Мили твърди, че когато автомобилът пристигнал, ѝ се сторило, че мъжът бил с вратовръзка или черно фишу около шията си, а Кармен казва, че когато тя го е видяла, яката на ризата му е била отворена и толкова. Това обаче ми се струва маловажно, тъй като инженерът може да си е свалил вратовръзката, защото му се е пречкала, докато е чукал.

— Вратовръзката — да, а сакото не? Това не е за пренебрегване, Джедже, защото вътре в колата не е намерена никаква вратовръзка и никакво фишу.

— Това не значи нищо, може да е паднала на плажа, докато жената е слизала от колата.

— Хората на Якомуци прегледаха всеки милиметър, но не откриха нищо.

Замълчаха замислени.

— Може би има някакво обяснение за това, което е видяла Мили — каза изведнъж Джедже. — Не се касае нито за вратовръзка, нито за фишу. Мъжът все още не си е бил махнал автомобилния колан — схващаш защо, след като са дошли по коритото на Кането, което е пълно с камъни, — но го е разкопчал, когато мадамата се е покачила върху краката му, при това положение е повече от ясно, че коланът твърде много му е пречел.

— Може и да е така.

— Салво, казах ти всичко, което успях да науча за тази история. И ти го „снасям“, защото е и в мой интерес. За мен никак не е добре, че големец като Лупарело е дошъл да пукне точно на Егрека. Сега погледите на всички са вперени натам, затова, колкото по-бързо приключиш с разследването, толкова по-добре и за мен. След два дни хората ще забравят и всички спокойно ще се върнем към работата си. Сега може ли да си тръгвам? В този час на Егрека вече сме затънали в работа.

— Почакай... Какво ти е мнението по въпроса?

— Моето? Ченгето си ти, но във всеки случай, за да ти доставя удоволствие, ще ти кажа, че тая работа не само ми намирисва, но направо ми вони. Да приемем например че тази жена е някоя скъпоплатена проститутка, пришълка. Искаш да ми кажеш, че Лупарело не е знаел къде да я заведе ли?

— Джедже, ти знаеш ли какво е перверзия?

— Точно мен ли си тръгнал да ме питаш? Аз мога да ти разкажа за някои, от които ти ще започнеш да повръщаш върху обувките ми. Разбирам какво искаш да ми кажеш — че двамата са дошли на Егрека, защото мястото е щяло още повече да ги възбуди. Няколко пъти се е случвало. Знаеш ли, една нощ някакъв съдия се появи заедно с охранителите си.

— Наистина ли? И кой беше?

— Да, мога да ти кажа и името му, съдия Козентино. Вечерта, преди да го изпратят с ритници вкъщи, дойде на Егрека заедно с колата на охраната си, хареса си един травестит и го изчука.

— А телохранителите му?

— Направиха една дълга разходка по брега на морето. Но да се върнем към нашия разговор, Козентино вече е знаел, че е компрометиран и затова е задоволил прищявката си. Но инженерът

какъв интерес е имал от това? Той не беше по тая част. Жените му харесваха, всички го знаят, но беше предпазлив, така че никой да не го види. И коя ще е тази жена, способна да изложи на опасност всичко, което е бил, и всичко, което е олицетворявал, само заради едното чукане? Не съм убеден, Салво.

— Продължавай.

— Още по-зле е, ако приемем, че жената не е била проститутка. Тогава за нищо на света не биха се изложили на показ точно на Егрека. Освен това автомобила го е карала жената, това е сигурно. Да оставим настрана, че никой няма да повери колата си, колкото и да струва тя, на някаква си курва. Тази жена трябва да е била една от онези, които всяват страх. Първо, защото не се е подвоумила да слезе по коритото на реката, а след това, когато инженерът умира между краката ѝ, спокойно се е изправила, слязла е, оправила се е, затворила е вратата на колата и дим да я няма. Това нормално ли ти изглежда?

— Не ми изглежда нормално.

В този момент Джедже започна да се смее и щракна със запалката.

— Какво ти става?

— Ела тук, педал такъв! Доближи лицето си.

Комисарят се подчини и Джедже освети очите му. След това загаси огънчето.

— Разбрах. Мислите, които са споходили теб, човека на закона, са точно същите, които споходиха и мен, човека на престъпността. А ти само искаше да видиш дали те съвпадат, нали, Салво?

— Отгатна.

— Трудно ми е да сбъркам точно с теб. Хайде чао!

— Благодаря ти — каза Монталбано.

Комисарят потегли пръв, но не след дълго колата на приятеля му се изравни с неговата и той му направи знак да намали.

— Какво искаш?

— Не знам къде ми е главата, исках още преди това да ти го кажа. Знаеш ли, че днес следобед на Егрека наистина изглеждаше грациозно ръка за ръка с инспектор Ферара?

И натисна газта, спазвайки безопасна дистанция между себе си и комисаря, след което вдигна ръката си за поздрав.

* * *

Като се върна вкъщи, Монталбано си отбеляза някои детайли, които Джедже му беше съобщил, но скоро го налегна дрямка. Погледна часовника, видя, че е малко след един часа, и отиде да спи. Събуди го настоятелното дрънчене на звънеца на входната врата, очите му пробягнаха по будилника, беше два и петнайсет. Изправи се с мъка, след първия сън рефлексите му винаги бяха забавени.

— Кой, по дяволите, е в този час?

Както беше по гащи, отиде да отвори.

— Здравсти — каза му Анна.

Напълно беше изключил за предупреждението на момичето, че ще дойде при него по това време. Анна стоеше и го измерваше с поглед:

— Виждам, че си облечен подходящо — рече тя и влезе.

— Казвай каквото имаш да казваш и след това марш вкъщи, защото съм уморен до смърт!

Монталбано наистина беше раздразнен от натрапването ѝ. Отиде в спалнята, нахлузи си панталоните и ризата и се върна в трапезарията. Анна обаче я нямаше там. Беше отишла в кухнята, отворила хладилника и вече отхапваше от един сандвич с шунка.

— От глад не виждам.

— Говори, докато ядеш.

Монталбано сложи кафеварката на газта.

— Ще си правиш кафе ли? В този час? След това ще можеш ли да заспиш отново?

— Анна, ако обичаш! — не успяваше да е любезен с нея.

— Добре де. Днес следобед, след като се разделихме, разбрах от един колега, който на свой ред беше уведомен от своя информатор, че вчера сутринта, вторник, някакъв обиколил всички бижутери, купувачи на крадени вещи, нелегални и легални зложни къщи, за да ги предупреди, че ако някой се появи, за да продаде или да заложи някакво определено бижу, трябва да му съобщят. Става дума за огърлица със синджир от масивно злато и висулка под формата на сърце, покрита с диаманти. Не е бижу, което ще намериш в супермаркетите „Станда“ за десет хиляди лири, защото е истинско.

— И как трябва да го известят? С телефонно обаждане ли?

— Не се шегувай. На всеки е казал да постави различен знак, откъде да знам какъв, да сложи например на прозореца си зелено платно или да залепи на входната си врата парче вестник и други такива ми ти работи. Така той ще види, без да разберат другите.

— Съгласен съм, но на мен...

— Остави ме да довърша. От начина, по който е говорел и се е движел, разпитаните хора разбрали, че е по-добре да изпълнят това, което им е казал. После научихме, че и други такива като него са направили такава обиколка в седемте църкви на всички селища в провинцията, включително и във Вигата. Следователно, който е загубил огърлицата си, я иска обратно.

— Не виждам нищо лошо в цялата тази работа. Защо обаче според теб тя би могла да ме заинтересува?

— Защото на един прекупвач на крадени вещи от Монтелуза е казал, че вероятно герданът е загубен на Егрека през нощта в неделя срещу понеделник. Сега вече започва ли да те интересува?

— В известен смисъл — да.

— Знам, въпреки че може да е съвпадение и да няма никаква връзка със смъртта на Лупарело.

— Все пак ти благодаря. Сега се връщай у дома, че е късно.

Кафето беше готово, Монталбано си сипа в една чаша, като, разбира се, и Анна се възползва от възможността.

— А за мен?

Със свещено търпение комисарят напълни още една чаша и ѝ я подаде. Анна му харесваше, но как беше възможно тя да не разбира, че той е обвързан с друга жена?

— Не! — каза изведнъж Анна, спирайки да отпива.

— Какво не?

— Не искам да се прибирам вкъщи. Много ли ще ти е неприятно, ако остана тази нощ тук, при теб?

— Да, съжалявам.

— Ама защо?

— Твърде голям приятел съм на баща ти и ако ти кажа „да“, ще е все едно да го обидя.

— Ама че щуротия!

— Може да е щуротия, но е така. Освен това ти забравяш, че съм влюбен, и то съвсем сериозно, в друга жена.

— Която не е тук.

— Не е тук, но все едно е тук. Не се дръж като глупачка и спри да говориш глупости. Нямах никакъв късмет, Анна, защото си имаш работа с мъж, който е откровен с теб. Съжалявам. Моля те да ме извиниш.

* * *

Не успяваше да заспи. Анна имаше право, когато го предупреди, че кафето ще го държи буден, макар че съвсем друга беше причината, заради която се нервираше: ако въпросната огърлица е била изгубена на Егрека, тогава със сигурност и Джедже бе в течение. Той обаче не отвори дума за нея, но не, разбира се, защото е смятал, че това е някакъв маловажен факт.

---

[1] Литания — вид молитва. — Б.р. ↑

6

В пет и половина сутринта, след като прекара цялата нощ в непрекъснато ставане и връщане в леглото, Монталбано начерта план за Джедже, с който индиректно да го накара да си плати за мълчанието относно изгубената огърлица и за фразичката, която му подметна за посещението му на Егрека. Стоя дълго под душа, изпи три кафета едно след друго и се качи на колата си. Когато пристигна в Рабато, най-стария квартал на Монтелуза, разрушен от свлачище преди трийсет години, обитаван сега от влезлите нелегално в страната тунизийци и мароканци, които живееха в постегнатите руини, в напуканите и срутвачи се схлупени къщурки, се отправи по тесните му и криволичещи сокаци към площад „Санта Кроче“. Църквата в средата му беше останала непокътната.

Извади от джоба си листчето, което му даде Джедже: Кармен, в миналото Фатма бен Галуд, тунизийка, живееше на номер четирийсет и осем. Мизерна дупка под стълбите, стаичка на приземния етаж само с едно прозорче, изрязано във входната врата, което беше отворено, за да се проветрява. Почука, но никой не му отговори. Потропа отново, този път по-силно, и един сънен глас отвътре попита:

— Кой е?

— Полиция — изтърси Монталбано, който беше решил да действа твърдо с нея, използвайки момента, докато все още е втрещена от внезапното събуждане. Освен това заради работата си на Егрека Фатма тази нощ трябва да беше спала доста по-малко и от него. Вратата се отвори. Жената се беше покрила с голяма плажна кърпа, която държеше с едната си ръка на височината на гърдите.

— Какво искаш?

— Да поговорим.

Кармен се отмести встрани, за да може той да влезе. В стаичката ѝ имаше двойно легло, разбутано наполовина, малка маса с два стола и газов котлон. Мивката и тоалетната чиния бяха отделени с найлонова завеса от останалата част на стаята. Всичко светеше от чистота и

цареше идеален ред, но в тази дупка смесицата между нейната миризма и евтиния парфюм, който използваше, почти спираше дъха му.

— Покажи ми разрешителното си за пребиваване.

От уплаха жената изпусна хавлията, докато вдигаше ръце, за да прикрие очите си. Краката ѝ бяха дълги, талията тънка, коремът плосък, а гърдите ѝ стегнати и високи — истинска жена, като тези, които се виждаха в рекламите по телевизията. След миг обаче от замрялата поза на Фатма Монталбано си даде сметка, че не става въпрос за страх, а за опит да достигне до най-очевидното и практикувано съглашение между мъжа и жената.

— Облечи се.

От единия до другия ъгъл на коптора имаше опънат тел за простор и Фатма се отправи към него с широките си рамене, съвършен гръб и малък закръглен задник.

„С това тяло — помисли си Монталбано — доста трябва да са ѝ се изредили.“

Представи си дискретната опашка в някои офиси пред затворената врата, оттатък която Фатма припечелваше „толерантността на властите“, за която понякога му се беше случвало да прочете, толерантност точно от дом за толерантност^[1]. Фатма си облече на голо рокля от много фин памук и остана на крак пред Монталбано.

— Какво става с документите?

Жената кимна с глава в знак на отрицание и започна тихичко да плаче.

— Не се плаши — каза ѝ комисарят.

— Аз не страхувам. Аз много злочестина.

— И защо?

— Защото, ако ти почакал няколко ден, аз не повече тук.

— И къде искаше да отидеш?

— Има един господин от Фела, привързал се към мен, на него харесвам, неделя каза ожени се за мен. Аз вярвам него.

— Този, който идва да те види всяка събота и неделя ли?

Фатма ококори очи.

— Как ти знаеш го?

Отново се разплака.

— Отговори ми на този въпрос. Дждедже ще те остави ли да отидеш с този господин от Фела?

— Господин говорил с господин Дждедже, господин плати.

— Слушай, Фатма, считай, че все едно не съм идвал тук. Искам само да те попитам нещо и ако ми отговориш искрено, аз се врътвам и си отивам, а ти можеш да продължиш да си спиш.

— Какво искаш да знаеш?

— Питаха ли те на Егрека дали не си намерила нещо?

Очите на жената се изпълниха със светлина.

— О, да! Дойде господин Филипо, той човек на господин Дждедже, каза на всички нас, ако намерим златен гердан със сърце диаманти по него, дадем веднага на него. Ако не намерим, търсим.

— И знаеш ли дали е намерен?

— Не. И тази нощ всички търсили.

— Благодаря — каза Монталбано, насочвайки се към вратата. На прага се спря, обърна се и погледна Фатма: — Честито!

И така, сега щеше здравата да насоли Дждедже, защото това, което той старателно беше премълчал пред него, Монталбано въпреки всичко успя да го разбере. А от онова, което Фатма току-що му каза, схвана и логическата последователност на нещата.

* * *

Пристигна в полицейския участък в седем часа сутринта и часовият го погледна обезпокоен.

— Комисарю, случило ли се е нещо?

— Нищо — успокой го той. — Само дето се събудих по-рано.

Беше купил и двата вестника, които излизаха на острова, и се зачете в тях. Първият съобщаваше с богати подробности за официалното погребение на Лупарело на следващия ден. Траурната церемония щеше да се състои в катедралата и лично епископът щеше да отслужи заупокойната литургия. Щяха да бъдат взети изключителни мерки за сигурност с оглед на предвиденото струпване на важни особи, дошли да изкажат съболезнованията си и да си вземат последно сбогом с покойника. В това число влизаха двама министри, четирима заместник-министри, общо осемнайсет депутати и сенатори и

множество регионални народни представители. За тази цел щяха да бъдат ангажирани полицаите, карабинерите, финансовата гвардия и пътните полицаи, да не говорим за личните охранители, за които вестникът премълчаваше. Те, естествено, нямаха нищо общо с обществения ред и се намираха от другата страна на барикадата, зад която стоеше законът. Вторият вестник повтаряше приблизително същата информация, като добавяше, че тленните останки на инженера са изложени в преддверието на двореца „Лупарели“ и пред него има нескончаема опашка от хора, които са дошли да изразят благодарността си за всичко, което мъртвият, разбира се, докато все още е бил жив, дейно и безкористно беше направил за тях.

Междувременно беше пристигнал сержант Фацио и Монталбано говори надълго с него за някои от случаите, по които в момента работеха. От Монтелуза никой не се обади. Когато стана обяд, комисарят отвори папката, в която стояха показанията за намирането на трупа от работниците по чистотата, преписа си адресите им, каза довиждане на сержанта и на другите полицаи, като ги предупреди, че ще се появи чак следобед.

Ако хората на Джедже са говорили с проститутките за огърлицата, със сигурност го бяха направили и с боклукчиите.

„Склон Гравет“ №28, къща на три етажа с домофон. Отговори му глас на зряла жена.

— Приятел съм на Пино.

— Сина ми го няма.

— Не му ли е свършило работното време в „Сплендор“?

— Свърши му, но отиде на някакво друго място.

— Може ли да ми отворите, госпожо? Трябва само да му оставя един плик. На кой етаж сте?

— На последния.

Беден апартамент, но приличен, с две стаи, кухня с трапезария и тоалетна. Това, че е малък, се набиваше на очи още с влизането. Домакинята, петдесетгодишна, скромно облечена жена, му показа пътя.

— Оттук е за стаята на Пино.

Стаичката беше пълна с книги и списания, а масичката под прозореца — отрупана с бумаги.

— Къде отиде Пино?

— В Ракадали, репетира някаква пиеса на Мартольо, онази, в която се говори за свети Йоан Кръстител. На сина ми му харесва да се занимава с театър.

Монталбано се спря пред масичката. Явно беше, че Пино пишеше някаква комедия, защото върху белия лист се виждаха наредени една под друга поредица от реплики. Но от едно от имената, което комисарят прочете, сякаш го втресе.

— Госпожо, може ли да ми донесете чаша вода?

Веднага щом жената се отдалечи, той сгъна листа и си го сложи в джоба.

— Пликът — припомни му домакинята, като се върна, подавайки му чашата.

Монталбано изигра една съвършена пантомима, на която, ако Пино присъстваше, щеше истински да се възхити: започна да търси из джобовете на панталона си, след това още по-забързано в тези на самото, но изведнъж придоби изненадано изражение и накрая се плесна силно по челото:

— Ама че съм глупак! Забравил съм плика в офиса! Въпрос на пет минути, госпожо, отивам да го взема и веднага се връщам.

* * *

Вмъкна се в колата си, взе листа, който току-що беше откраднал, и от прочетеното в него лицето му помръкна. Запали мотора и потегли. Улица „Линкълн“ № 102. Може би в своите показания Саро беше уточнил номера на апартамента. Като събра две и две, комисарят пресметна, че боклукчията земемер трябва да живее на шестия етаж. Входната врата беше отворена, но асансьорът повреден. Изкачи шест етажа пеша, но пък изпита удовлетворение, че е уцелил сметките, защото на една излъскана до блясък табелка пишеше: „Монтаперто Балдасаре“. Отвори му млада дребничка жена с дете на ръце и неспокойни очи.

— Тук ли е Саро?

— Отиде до аптеката, за да вземе на вересия лекарствата за сина ни, но веднага ще се върне.

— Защо, болен ли е?

Без да му отговори, жената протегна доста ръцете си напред, за да му го покаже. Мъничето беше болно и още как: имаше жълтеещ цвят на кожата, бузките му бяха хлътнали, а големите му очи, вече като на зрял човек, го гледаха навъсено. Монталбано изпита мъка, защото не можеше да понесе страданието на малките невинни създания.

— Какво му е?

— И докторите не могат да разберат. Вие кой сте?

— Казвам се Вирдуцо, работя като счетоводител в „Сплендор“.

— Заповядайте, влезте.

Жената се почувства обнадеждена. В апартамента цареше безпорядък, който твърде очебийно показваше, че съпругата на Саро е принудена да стои винаги близо до детенцето си и няма много време да се грижи и за дома.

— За какво търсите Саро?

— Мисля, че съм обърнал сметките, тоест изчислил съм му по-малко пари в последната заплата, бих искал да видя фиша му.

— Ако е само за това — каза жената, — не е нужно да чакате Саро. Фиша и аз мога да ви го покажа. Елате!

Монталбано я последва, макар че си беше приготвил и друго извинение, за да може да остане до завръщането на съпруга ѝ. В спалнята миришеше лошо, като на прокиснало мляко. Жената се опита да отвори най-горното чекмедже на скрина, но не успя, тъй като трябваше да го направи само с едната си ръка, защото в другата държеше детенцето.

— Ако ми позволите, ще го отворя аз — каза ѝ Монталбано.

Домакинята се изчерви. Комисарят отвори чекмеджето и видя, че е пълно с документи, сметки, медицински рецепти, разписки.

— Къде са фишовете от заплата на Саро?

Точно тогава Саро влезе в спалнята, защото вратата на апартамента беше останала отключена. В мига, в който видя, че Монталбано търси нещо в чекмеджето на скрина, си помисли, че комисарят прави обиск на къщата му, дирейки огърлицата. Пребледня, започна да трепери и се облегна на касата на вратата.

— Какво желаете? — произнесе с мъка той.

Ужасена от видимата уплаха на съпруга си, жената започна да говори още преди Монталбано да е успял да каже нещо.

— Това е счетоводителят Вирдуцо! — изкрещя му почти тя.

— Вирдуцо? Това е комисар Монталбано!

Жената се олюля и Монталбано — от страх, че детенцето ще се озове на земята заедно с майка си — се спусна да я подкрепи, като ѝ помогна да седне на леглото. След това комисарят заговори и думите излизаха от устата му, без мозъкът му да участва — явление, което и друг път му се беше случвало и което веднъж някакъв журналист с развинута фантазия беше нарекъл „проблясък на интуицията, който от време на време озарява нашия полицаи“.

— Къде сте прибрали огърлицата?

Вцепененият Саро се размърда, опитвайки се да се задържи на краката си, които бяха омекнали като извара, и се запъти към своето нощно шкафче, отвори чекмеджето, извади направения от вестникарска хартия пакет и го хвърли на леглото. Монталбано го взе, отиде в кухнята, седна и го разопакова. Беше бижу, което хем изглеждаше недодялано, хем твърде изящно. Недодялано като идея, но твърде изящно като изработка и начин, по който бяха шлифовани инкрустираните в него диаманти. Саро го последва в кухнята.

— Кога я намери?

— На Егрека рано сутринта в понеделник.

— Казал ли си на някого?

— Не, само на жената.

— А някой да е идвал при теб, за да те пита дали си намерил такава и такава огърлица?

— Да, господине. Филипо ди Козмо, който е от хората на Джедже Гулота.

— А ти какво му каза?

— Че не съм намирал нищо.

— Повярва ли ти?

— Да, господине, струва ми се, че да. Тогавя той ми рече, че ако случайно я намеря, трябва да му я дам, без да се правя на гадняр, защото работата е твърде деликатна.

— Обеща ли ти нещо?

— Да, господине. Бой до смърт, ако я намеря и я задържа за себе си, и петдесет хиляди лири, ако обаче я намеря и му я предам.

— Какво мислеше да правиш с огърлицата?

— Искях да я заложа. Така бяхме решили с Тана.

— Не искахте ли да я продадете?

— Не, господин комисар, защото не беше наша, мислехме за нея, все едно някой ни я е дал назаем, не сме искали да извличаме облаги.

— Ние сме почтени хора — намеси се съпругата му, която току-що беше влязла, бършейки си очите.

— Какво щяхте да правите с парите?

— Щяха да ни послужат за лечението на сина ни. С тях можехме да го заведем далече оттук — в Рим, в Милано, на което и да е място, стига там да има лекари, които да разбират.

За миг никой не проговори. След това Монталбано поиска от жената два листа и тя ги откъсна от една тетрадка, която използваше за пазарските сметки. Комисарят подаде един от тях на Саро.

— Начертай ми план, за да ми посочиш точното място, където си намерил огърлицата. Ти си земемер, нали?

Докато Саро изпълняваше, на другия лист Монталбано написа:

Аз, долуподписаният Салво Монталбано, комисар в Службата за обществена сигурност във Вигата (провинция Монтелуза), декларирам, че днес получих лично от господин Балдасаре Монтаперто, наричан Саро, един брой огърлица от масивно злато, с висулка под формата на сърце, тя също от масивно злато, но обсипана с диаманти, която той е намерил в работно време като оператор по чистотата край местността, наричана Егрека. В уверение на казаното:

Подписа се, но спря да помисли върху написаното, преди да сложи датата в долния край на листа. След това взе решение и написа: „Вигата, 9 септември 1993 година“. Междувременно и Саро беше приключил. Размениха си листчетата.

— Отлично! — каза комисарят, разглеждайки детайлната скица.

— Тук обаче датата е сбъркана — отбеляза Саро. — Девети беше миналият понеделник. Днес сме единайсети.

— Няма нищо сгрешено. Ти си ми донесъл огърлицата в полицейския участък същия ден, когато си я намерил. Била ти е в джоба, когато си дошъл, за да ми кажеш, че сте намерили Лупарело

мъртъв, но си ми я дал след това, защото не си искал да те види твоят колега. Ясно ли е?

— Щом вие го казвате.

— Пази добре тази разписка.

— Сега какво ще последва, ще го арестувате ли? — намеси се жената.

— Защо, направил ли е нещо? — каза Монталбано, изправяйки се.

---

[1] Дом за толерантност — така италианците наричат публичните домове. — Б.пр. ↑

В гостилницата „Свети Калоджеро“ го уважаваха, но не толкова защото беше комисар, колкото заради това, че им беше редовен клиент, и то от тези клиенти, които умеят да ценят добрата кухня. Поднесоха му много свежи скални барбуни, хрупкаво изпържени и оставени за известно време върху амбалажна хартия, за да може мазнината да се отцеди от тях. След кафето и една дълга разходка по източния кей Монталбано се върна в участъка и Фацио, веднага щом го видя, се надигна от бюрото си.

— Комисарю, един човек ви чака.

— Кой е той?

— Пино Каталано, ако си го спомняте. Единият от двамата работници по чистотата, които намериха тялото на Лупарело.

— Незабавно го покани да влезе.

Веднага усети, че младият мъж е нервен и напрегнат.

— Заповядай, седни.

Пино настани задника си на ръба на стола.

— Мога ли да знам защо сте идвали в дома ми да разигравате театър? Аз нямам нищо за криене.

— Направих го просто за да не плаща майка ти. Ако ѝ бях казал, че съм комисар от полицията, твърде възможно беше тя да се стресне.

— Ако нещата наистина стоят по този начин, мога само да ви благодаря.

— Как разбра, че точно аз съм те търсил?

— Обадох се по телефона на майка ми, за да я попитам как се чувства, защото я оставих вкъщи с главоболие, и тя ми съобщи, че е идвал един мъж, за да ми даде някакъв плик, но се оказало, че го е забравил. Излязъл, като ѝ рекъл, че отива да го вземе, но така и не се върнал повече. Обзе ме любопитство и помолих мама да ми го опише. Ако искате хората да не ви разпознават, би трябвало да си махнете бенката под лявото око. Какво искате от мен?

— Да ти задам няколко въпроса. Идвал ли е някой на Егрека, за да те пита дали случайно не си намирал една огърлица?

— Да, господине, познавате го и вие, Филипо ди Козмо.

— А ти какво му каза?

— Казах му, че не съм намирал, което впрочем е и самата истина.

— А той?

— Той ми каза, че ако я намеря, ще е добре и за мен, защото ще ми подари петдесет хиляди лири, но тежко ми, ако я намеря и не му я предам. Точно същите думи, които каза и на Саро. Но и Саро не я е намирал.

— Отби ли се у вас, преди да дойдеш тук?

— Не, господине, дойдох направо тук.

— Пишеш театрални пиеси?

— Не, господине, но ми харесва от време на време да играя в тях.

— Тогава какво е това?

И му подаде листа, който взе от масичката му. Пино го погледна, без изобщо да се впечатли, и се усмихна.

— Не, това не е част от пиеса, това е...

Онемя, смутен. Даде си сметка, че след като не бяха реплики от някаква комедия, тогава трябваше да каже какви са в действителност, а това не беше никак лесно.

— Ще ти помогна да си припомниш — каза Монталбано. — Това е запис на телефонен разговор, който един от вас двамата е провел с адвокат Рицо веднага след като сте открили тялото на Лупарело и преди още да дойдете при мен в полицейския участък, за да доложите за откритието си. Така ли е?

— Да, господине.

— Кой телефонира?

— Аз, но Саро беше до мен и слушаше.

— Защо го направихте?

— Защото инженерът беше важна особа, могъщ човек. И затова си помислихме, че трябва да съобщим на адвоката. Всъщност не, първо искахме да се обадим на депутатата Кузумано.

— И защо не го направихте?

— Защото след смъртта на Лупарело Кузумано ще бъде като някого, който след земетресение не само е загубил къщата си, но и

парите си, които е бил скрил между тухлите ѝ.

— Обясни ми по-добре защо сте съобщили на Рицо.

— Защото си мислехме, че все още е възможно да се направи нещо.

— Какво е това нещо?

Пино не отговори, само се потеше и облизваше с език устните си.

— Отново ще ти помогна. Каза ми, че е било възможно все още да се направи нещо. Нещо от типа на това да се премести колата от Егрека и мъртвият да бъде намерен на някое друго място ли? Това ли си мислехте, че Рицо ще поиска от вас да направите?

— Да, господине.

— И щяхте ли да се съгласите да го направите?

— Разбира се! Нали затова се обадохме!

— Какво очаквахте в замяна?

— Че може би онзи ще ни помогне да си сменим работата, да спечелим някой конкурс за земемери, да ни намери някое прилично местенце, за да ни измъкне от този смрадлив боклукчийски занаят. Комисарю, вие по-добре от мен знаете, че ако не попаднеш на попътен вятър, който да е благоприятен, не може да се плава.

— Обясни ми най-важното нещо — защо си описал този диалог? Надявал си се, че ще ти послужи, за да можеш го изнудваш с него ли?

— И как щеше да стане това? Заради думите му ли? Думите са като въздуха, отлитат.

— Тогава с каква цел?

— Ако искате, ми вярвайте, ако ли не, не знам какво да ви кажа. Този телефонен разговор го описах, защото исках да го разуча, тъй като нещо в него не ми се връзваше, казвам ви го като човек на театъра.

— Не те разбирам.

— Да предположим, че това, което е написано тук, трябва да бъде изиграно, съгласен ли сте? Тогава аз, персонажът Пино, се обаждам в ранни зори на персонажа Рицо, за да му кажа, че съм намерил човека, на когото той е секретар, предан приятел и другар в политиката. Тоест повече и от брат. А персонажът Рицо остава свеж като репичка, не се чувства превъзбуден, не пита къде сме намерили трупа, как е умрял, дали са го застреляли, дали е катастрофирал с

колата. Нищо, ама нищо, пита само защо сме решили да кажем точно на него за произшествието. На вас как ви се струва този разговор, нормално ли ви звучи?

— Не. Продължавай!

— И така, не се удивлява. Напротив, опитва се да се разграничи от мъртвия, сякаш се отнася за някакво случайно запознанство. И веднага ни казва да отидем да изпълним гражданския си дълг, тоест да съобщим в полицията. И затваря. Не, комисарю, сбъркано е като пиеса, публиката ще прихне в смях от несъответствията, не става!

Монталбано освободи Пино, но задържа листа. А когато работникът по чистотата си замина, се зачете отново в написаното.

Ставаше, и още как! Ставаше прекрасно, ако в хипотетичната пиеса, която обаче никак не беше хипотетична, Рицо преди обаждането вече е знаел къде и как е умрял Лупарело и е искал колкото е възможно по-бързо трупът да бъде открит.

* * *

Якомуци погледна Монталбано изумено; комисарят стоеше пред него в целия си блясък: тъмносин костюм, бяла риза, вратовръзка с цвят бордо и черни излъскани обувки.

— Господи! Да не отиваш да се жениш?

— Приключихте ли с колата на Лупарело? Какво намерихте?

— Вътре нищо особено. Но...

— ... но окачването ѝ беше разбито.

— Откъде знаеш?

— Каза ми го едно пиленце. Хайде, Якомуци, не се занасяй!

Извади от джоба си огърлицата и му я подхвърли върху масата. Якомуци я взе, огледа я внимателно и потръпна от удивление.

— Ама тази е истинска! Струва десетки милиони лири! Открадната ли е била?

— Не, един човек я е намерил на Егрека и ми я донесе.

— На Егрека? И коя е тази курва, която може да си позволи подобно украшение? Ти шегуваш ли се?

— Трябва да го изследваш, фотографираш, всъщност да си свършиш работата. Очаквам резултатите възможно най-бързо.

Телефонът извъня. Якомуци отговори и след това подаде слушалката на колегата си.

— Кой е?

— Фацио се обажда, комисарю, върнете се веднага в градчето, защото става голямо меле.

— Казвай!

— Учителят Контино започнал да стреля по хората.

— В какъв смисъл да стреля?

— В буквален. Възпроизвел е два изстрела от своята тераса по хората, които са били насядали в бара отдолу, крещейки, че така няма да се разберат. Третият му изстрел беше по мен, докато влизах през входната врата в дома му, за да видя какво се случва.

— Има ли убити?

— Не, никого не е убил. Само е одраскал ръката на някой си Де Франческо.

— Добре, идвам веднага.

* * *

Докато изминаваше като бесен десетте километра, които го деляха от Вигата, Монталбано си мислеше за учителя Контино, защото не само го познаваше, но и помежду им стоеше една тайна. Преди шест месеца комисарят правеше обичайната си разходка, която си позволяваше два или три пъти в седмицата, по източния кей чак до фара. Преди това обаче винаги минаваше през дюкяна на Анселмо Греко, неприветлива къщурка на булеварда, която беше в пълен контраст с магазините за дрехи и проблясващите с огледалните си стени барове. Сред чудатите си стоки като теракотени кукли или ръждясали мерки за кантари от осемнайсети век Греко продаваше също печена леблебия и солени тиквени семки. Комисарят казваше да му напълни една книжна кесия от тях и тръгваше. В онзи отминал ден беше стигнал съвсем до края, точно под фара, и тъкмо се готвеше да се връща назад, когато зърна някакъв мъж в понапреднала възраст, който седеше неподвижно с наведена глава върху един от циментовите блокове на вълнолома и не обръщаше внимание на силните морски пръски, които го мокреха. Монталбано погледна по-добре, за да

разбере дали случайно този човек не държи въдица в ръцете си, но онзи нито ловеше риба, нито правеше нещо друго. В един миг внезапно се изправи, прекръсти се набързо и застана на пръсти.

— Не мърдай! — изкрещя Монталбано.

Мъжът остана като втрещен, защото си мислеше, че е сам. С два скока комисарят стигна до него, сграбчи го за маншетите на самото, вдигна го и го отнесе на сигурно място.

— Какво искахте да направите? Да се самоубиете ли?

— Да.

— Ама защо?

— Защото жена ми ми изневерява.

Монталбано очакваше всичко, но не и тази причина, тъй като мъжът със сигурност беше попрехвърлил осемдесетте.

— На колко години е съпругата ви?

— Да речем, на осемдесет, а аз съм на осемдесет и две.

Водеха абсурден разговор в някаква абсурдна ситуация и комисарят нямаше сили да го продължава, затова хвана над лакътя мъжа и го застави да се отпрати към градчето. В този момент, за да стане всичко още по-налудничаво, човекът се представи.

— Ако ми позволите... Аз съм Джозуе Контино, бях начален учител. А вие кой сте? Разбира се, ако желаете да ми кажете.

— Казвам се Салво Монталбано и съм комисар по обществена сигурност във Вигата.

— Ах, така ли? Идвате точно навреме, кажете го и вие на онази голяма курва, жена ми, че не трябва да ми слага рога с Агатино де Франческо, защото иначе рано или късно ще сторя някоя глупост.

— Кой е този Де Франческо?

— Преди години беше пощальон. По-млад е от мен, на седемдесет и шест години е, и получава един път и половина по-голяма пенсия от моята.

— Вие сигурен ли сте за това, което казвате, или само подозирате?

— Повече от сигурен съм, защото всеки божи следобед, независимо дали вали, или грее слънце, този Де Франческо идва да си пие кафето в бара, който е точно под дома ми.

— И какво от това?

— Вие за колко време си изпивате кафето?

За миг Монталбано се остави да бъде обзет от кротката лудост на стария учител.

— Зависи. Ако е накрак...

— Какво общо има накрак? Седнал!

— Хъм, зависи дали имам среща и трябва да чакам, или пък искам само да убия малко време.

— Не, скъпи, този сяда там само за да гледа съпругата ми, която също го гледа, и не пропускат възможността да го правят.

Междувременно бяха стигнали в градчето.

— Учителю, къде живеете?

— В дъното на булеварда, на площад „Данте“.

— По-добре да минем по задната улица — не искаше подгизналият и треперещ от студ старец да предизвика любопитството и въпросите на жителите на Вигата.

— Вие ще се качите ли с мен? Желаете ли кафе? — беше го попитал учителят, докато изваждаше ключовете за външната врата от джоба си.

— Не, благодаря. Преоблечете се, учителю, подсушете се.

Същата вечер беше извикал Де Франческо, бившия пощальон, едно дребно антипатично старче, което реагира остро с пискливия си гласец на съветите на комисаря.

— Ще ходя да си пия кафето където си искам и където ми харесва! Какво, да не би да е забранено да ходя в бара под дома на онзи, склеротичния Контино? Учудвам се, че вие, вместо да представлявате закона, сте тръгнали да водите такива разговори с мен!

* * *

— Всичко е свършено — каза му общинският полицай, който държеше любопитните далече от входната врата на площад „Данте“.

Пред входа на апартамента стоеше сержант Фацио, който безпомощно разпери ръце. Стаите бяха идеално подредени, направо светеха от чистота. Учителят Контино седеше в един фотьойл, а на нивото на сърцето му се виждаше малко кърваво петно. Револверът му, един много стар Smith & Wesson с пет патрона, който вероятно беше от времето на Бъфало Бил и който, за нещастие, е продължавал да

функционира, лежеше на пода, близо до креслото. Съпругата му обаче лежеше на леглото, и тя окървавена в зоната на сърцето, а в ръцете си стискаше броеница. Изглежда, се е молела, преди да се съгласи мъжът ѝ да я убие. И за пореден път комисарят си помисли за началника на полицията, който в този случай имаше право, защото тук смъртта беше намерила своето достойнство.

Изнервен и сприхав, Монталбано даде разпореждания на сержанта и го остави да чака съдебния следовател. Освен внезапно обзелата го меланхолия почувства и леко угризение, защото, ако беше взел по-присърце проблема на учителя и беше предупредил навреме приятелите на Контино и неговия личен лекар, това може би нямаше да се случи.

* * *

Дълго се разхожда по пристана и по любимия си източен кей, после, чувствайки се леко ободрен, се върна в участъка. Завари Фацио извън себе си от яд.

— Какво има, какво се е случило? Съдебният следовател все още ли не е дошъл?

— Не, дойде и вече изнесоха телата.

— Ами тогава какво те прихваща?

— Прихваща ме, че докато половината град се изниза да види как учителят Контино стреля, няколко рогоносци са се възползвали от това и са омели два апартамента до шушка. Изпратих вече четирима от нашите хора. Чаках ви да се появите, за да отида евентуално и аз.

— Добре, отивай. Аз ще остана тук.

* * *

Реши, че е дошъл моментът да извади асото, защото клопката, която се въртеше из ума му, трябваше на всяка цена да подейства.

— Якомуци?

— Ех, по дяволите! Каква е тази спешност? Все още нищо не са ми казали за твоята огърлица. Прекалено скоро е.

— Знам много добре, че все още не си в състояние да ми дадеш информация, твърде добре си давам сметка за това.

— Тогава какво искаш?

— Да те помоля за максимална дискретност. Историята на огърлицата не е толкова проста, колкото изглежда, и може да доведе до неочакван развой на събитията.

— Ама ти ме обиждаш! Ако ми кажеш, че не трябва да говоря за дадено нещо, няма да говоря за него, дори и Господ да слезе на земята!

* * *

— Инженер Лупарело? Наистина много съжалявам, че днес не дойдох. Но, повярвайте ми, беше ми абсолютно невъзможно да го направя. Моля ви да поднесете моите извинения на майка си.

— Почакайте за момент, комисарю.

Монталбано търпеливо го изчака.

— Комисарю? Мама казва, че може да се видите, ако на вас ви е удобно, утре по същото време.

Напълно го устройваше и затова потвърди.

8

Върна се уморен вкъщи с намерението веднага да си легне, но почти механично, станало му беше нещо като тик, пушна телевизора. Журналистът от „Телевигата“, след като приключи с водещата новина за деня, която беше свързана с престрелката между дребни мафиоти, случила се в покрайнините на Милета преди няколко часа, съобщи, че в Монтелуза се е събрал провинциалният комитет на партията, към който се числеше (или по-добре е, ако се каже „се е числил“) инженер Лупарело. Събранието беше извънредно, което в не така бурни като днешните времена заради полагаемото се уважение към починалия щеше да бъде насрочено поне трийсет дни след смъртта му, но сега, в този момент на смут в политическата ситуация, се изискваха бързи и разумни решения. По тази причина:

— ... за провинциален секретар с пълно мнозинство беше избран доктор Анджело Кардамоне, завеждащ отделението по остеология в болницата на Монтелуза. Той винаги се е борил срещу Лупарело вътре в партията, но лоялно, смело и с открито лице. Тази противоположност в идеите им — продължаваше репортерът — може да се обобщи по следния начин: че инженерът беше поддръжник на коалицията между четирите партии, като към тях се вливат свежи и неопорочени от политиката сили (да се подразбира такива, до които все още не са достигали известия, че срещу тях са повдигнати обвинения и е образувано следствие), докато остеологът клонеше към прозорлив и предпазлив диалог с левицата.

Новоизбраният беше засипан с поздравителни телеграми и телефонни обаждания даже и от опозицията. На интервюто Кардамоне, който изглеждаше развълнуван, но решителен, заяви, че ще направи всичко, което е по силите му, за да не се изложи пред светлата памет на своя предшественик, и заключи, потвърждавайки, че на променената си партия дарява „своята усърдна работа и наука“.

— Слава богу, че я дарява на партията — не можа да се въздържа от коментара си Монталбано, защото „науката“ на Кардамоне от

хирургическа гледна точка беше задръстила провинцията с повече хромии, отколкото силно земетресение обикновено оставя след себе си.

Думите, които журналистът добави веднага след това, накараха комисаря да наостри уши:

— За да може доктор Кардамоне праволинейно да продължи пътя си, без да се отрече от онези идеи и онези хора, които въплъщават в себе си най-доброто от политическата активност на инженера, членовете на комитета са помолили адвокат Пиетро Рицо, духовен наследник на Лупарело, да подкрепи новия секретар. След известен и разбираем отпор от страна на Рицо заради обременителните задачи, които неочакваното партийно поръчение влече след себе си, той се остави да бъде убеден и прие.

В интервюто, което „Телевигата“ взе от адвоката, той заяви, също така развълнуван, че е трябвало да се натовари с тежката задача, за да остане верен на паметта на своя учител и приятел, чийто лозунг винаги е бил един-единствен: да се служи на партията.

Монталбано потръпна от изненада: как така новоизбраният секретар официално преглътна присъствието на човека, който е бил най-преданият сътрудник на неговия най-върл противник? Изненадата му обаче трая съвсем кратко и след недълъг размисъл същата тази изненада комисарят я определи като наивна, защото открай време въпросната партия се беше отличавала с вродената си склонност към компромиси за намиране на някакво средно положение. Възможно е на Кардамоне вратът му все още да не е станал толкова дебел, колкото на онзи вълк, който си върши работата сам, и затова да е почувствал необходимостта от нечия подкрепа.

Смени канала. По „Свободна мрежа“, гласът на лявата опозиция, говореше Николо Дзито, най-гледаният политически коментатор, който обясняваше как — както казано на сицилиански диалект *zara zabara*, така и на латински език *mutatis mutandis*^[1] — нещата на острова и особено в провинция Монтелуза никога не се променяха, дори и барометърът да показваше, че идва буря. След това банално цитира фразата на принц Фабрицио Салина от „Гепардът“, в която той казваше, че трябва всичко да се промени, за да не се променя нищо, и завърши с това, че Лупарело и Кардамоне са двете страни на един и същ медал, а сплавта, от която е направен той, е адвокат Рицо.

Монталбано се спусна към телефона, набра номера на „Свободна мрежа“ и попита за Дзито. Между него и журналиста имаше определена симпатия, която с времето почти беше прераснала в приятелство.

— Какво желаеш, комисарю?

— Да те видя.

— Драги приятелю, утре сутринта пътувам за Палермо, ще отсъствам поне седмица. Става ли да дойда при теб след половин час? Пригответи ми нещо за хапване, защото съм гладен.

Едно ястие с макарони, подправени с чесън и зехтин, Монталбано винаги можеше да направи, и то без никакви проблеми. Отвори хладилника, Аделина му беше приготвила варени раци в изобилие, които щяха да стигнат за четирима. Аделина беше майката на двама рецидивисти, като преди три години самият Монталбано беше арестувал по-малкия от двамата братя, който все още лежеше в затвора.

* * *

Миналия юли, когато Ливия дойде, за да прекара две седмици с него във Вигата, като чу тази история, се ужаси.

— Ти луд ли си? Тази рано или късно ще реши да си отмъсти и ще ти сложи отрова в супата!

— За какво трябва да си отмъщава?

— Арестувал си сина ѝ.

— Да не би вината да е моя? Аделина много добре знае, че не аз съм виновният, а синът ѝ, който се прояви като глупак и се остави да го хванат. Аз постъпих лоялно при ареста, не съм му залагал нито клопки, нито уловки. Всичко беше в рамките на нормалното.

— Изобщо не ме интересува вашият изкривен начин на мислене. Трябва да я уволниш.

— Ако я изгоня, кой ще ми поддържа дома, кой ще ме пере, глади и ще ми готви?

— Ще си намериш някоя друга!

— Тук грешиш, защото няма друга толкова добра като Аделина.

Слагаше водата на печката, когато звънна телефонът.

— Искан ми се да потъгна вдън земята от срам, че съм принуден да ви събудя в този час — бяха встъпителните думи.

— Не спя, кой се обажда?

— Пиетро Рицо, адвокатът.

— Ах, адвокате. Моите поздравления!

— И по какъв повод? Ако е заради честта, която партията току-що ми оказа, по-скоро би трябвало да ми изкажете съболезнования. Повярвайте ми, приех само заради предаността, която винаги ще ме свързва с идеалите на клетия инженер. Но нека се върна към мотива за обаждането ми. Нужно е да ви видя, комисарю.

— Сега?!

— Не сега, разбира се, но имайте предвид, че въпросът не търпи отсрочка.

— Може да го направим утре сутринта, но погребението не е ли утре сутринта? Предполагам, че ще бъдете много зает.

— И още как! А така също и целия следобед. Нали знаете, че както обикновено, някой важен гост със сигурност ще реши да остане!

— В такъв случай кога?

— Вижте, като размислих добре, ми се струва, че въпреки ангажиментите ми може да се видим утре сутринта, но много рано. Вие обикновено към колко часа отивате в полицейския участък?

— Към осем.

— В осем за мен би било идеално. Освен това става дума само за няколко минути.

— Слушайте, адвокате, точно защото утре времето ви ще е ограничено, може ли да ми кажете предварително за какво става дума?

— По телефона?

— Само ми загатнете.

— Добре. Подочух, но не знам доколко тази мътва отговаря на истината, че ви е била предадена една случайно намерена на земята вещь. Аз съм натоварен да я прибера.

Монталбано покри слушалката с едната си ръка и избухна в здрав и ехиден смях, все едно отнякъде изцвили конче. Беше заложил стръвта с огърлицата във въдицата на Якомуци и клопката му се беше задействала перфектно, а в нея се беше хванала най-голямата риба, на която изобщо не се беше надявал. Дали не прибягваше до лазерен лъч,

телепатия или магически шамански практики? До слуха му достигна как адвокатът крещи:

— Ало, ало? Не ви чувам! Линията ли прекъсна?

— Не, извинете ме, моливът ми падна на пода и се наведох да го взема. До утре в осем.

* * *

Веднага щом чу звънеца на входа, остави макароните и отиде да отвори.

— Какво си ми сготвил? — попита го с влизането Дзито.

— Макарони с чесън и зехтин и раци със зехтин и лимон.

— Отлично!

— Ела в кухнята да ми помогнеш. Така междувременно ще ти задам и първия си въпрос: можеш ли да произнесеш думите „нетърпящ отсрочка“?

— Ама ти да не си се побъркал? Караш ме да идвам от Монтелуза до Вигата с бясна скорост, за да ме попиташ дали мога да кажа някакви си думи? Добре де, какво толкова? Твърде лесни са за произнасяне — опита три или четири пъти, като все повече се заинатяваше, но не успяваше, защото всеки път езикът му още по-зле се оплиташе.

— Трябва да си много, ама много ловък — каза му комисарят, мислейки си за Рицо, но не се позоваваше само на уменията на адвоката непринудено да изрича скоропоговорки, но и на останалите му умения.

Докато се хранеха, обсъждаха яденето си, както винаги се случваше. Дзито, след като си спомни за фантастичните раци, които беше опитал преди десет години във Фиака, разкритикува тези на комисаря, че им липсва магданоз.

— Как стана така, че всички от „Свободна мрежа“ станяхте англичани? — атакува го неочаквано Монталбано, докато пиеше от превъзходното бяло вино, което баща му беше купил от околностите на Рандацо. Преди седмица му беше донесъл шест бутилки, но те бяха само претекст, за да прекарат известно време заедно.

— В какъв смисъл англичани?

— В смисъл че бяхте много внимателни да не наплюете Лупарело, както със сигурност в други случаи сте го правили. Хъм, инженерът умира от инфаркт със свалени панталони в нещо като бордей на открито, сред проститутки, сводници, педерастии; откровено казано, всичко това е цинично, а вие, вместо да се възползвате незабавно от тази възможност, се строявате в две редици и милосърдно прикривате информацията за причината на смъртта му.

— Не е в нашия стил да се възползваме — каза Дзито.

Монталбано започна да се смее.

— Ще ми направиш ли една услуга, Николо? Вървете по дяволите, ти и твоята „Свободна мрежа“!

Дзито на свой ред избухна в смях.

— Добре де, нещата се развиха по следния начин. Няколко часа след откриването на трупа адвокат Рицо е изприпкал при барон Фило ди Ваучина, или Червения барон, който е милиардер, ама комунист, и го помолил с допрени за молитва ръце „Свободна мрежа“ да не споменава за обстоятелствата около смъртта на Лупарело. Обърнал се към него в името на кавалерското чувство, което през Античността, изглежда, предците на барона са притежавали. Както знаеш, баронът държи в ръцете си осемдесет на сто от собствеността на нашата предавателна станция. Това е всичко.

— Как „това е всичко“? А ти, Николо Дзито, който си спечелил дори уважението на противниците си, защото винаги казваш онова, което трябва да се каже, си отговорил с „да, господине“ на барона и си подвил опашка?

— Какъв цвят са косите ми? — отговори му на въпроса с въпрос Дзито.

— Червени.

— Монталбано, аз съм червен както отвътре, така и отвън, числя се към лошите и злопапетни комунисти и наподобявам изчезващите видове. Приех, защото бях убеден, че онзи, който казваше, че ще запази мълчание за обстоятелствата около смъртта на клетника, за да не окаля неговата памет, му желаше само злото и за нищо на света доброто, както се опитваше да го представи.

— Не те разбрах.

— Сега ще ти го обясня, наивнико. Ако искаш да направиш така, че по-бързо да се забрави някакъв скандал, не трябва да действаш

другояче, освен да говориш колкото е възможно повече за него по телевизията и във вестниците. Продължавай, продължавай, докато в един момент на хората не им писне и не кажат: „Тия пък докога ще повтарят все едно и също! Няма ли да престанат?“. В рамките на петнайсетина дни след ефекта от пренасищане с въпросната новина ще стане така, че никой повече няма и да иска да чуе да се говори за този скандал. Разбра ли ме?

— Мисля, че да.

— Ако обаче наложиш пълно мълчание по въпроса, мълчанието само по себе си ще започне да говори, да умножава неконтролируемите слухове и повече няма да можеш да ги накараш да спрат. Искаш ли да ти дам един пример? Знаеш ли колко обаждания получихме в редакцията точно във връзка с нашето мълчание? Стотици. „Вярно ли е, че инженерът се е чукал наведнъж с две жени в колата си?“, „Вярно ли е, че на инженера му е харесвало да прави «сандвич» и докато той е ебал проститутката, някакъв негър го е оправял отзад?“. И последното за тази вечер: „Вярно ли е, че Лупарело е подарявал на своите курви бижута на баснословни цени?“. Изглежда, са намерили едно от тях на Егрека. Всъщност ти знаеш ли нещо за тази история?

— Аз ли? Не, със сигурност е поредната идиотщина — излъга го спокойно комисарят.

— Виждаш ли? Сигурен съм, че след някой и друг месец ще се появи и някой лайнар, който ще дойде да ме попита дали е вярно, че инженерът е оправял и четиригодишни момиченца, а след това ги е изяждал пълнени с кестени. Така оплюването му ще бъде вечно и ще стане легендарен. Сега се надявам да си разбрал защо казах „да“ на онзи, който поиска въпросът да се потули.

— А позицията на Кардамоне каква е?

— Не знам. Неговият избор за секретар беше твърде странен. Виж, в провинциалния комитет всички бяха хора на Лупарело, освен двама, които бяха на Кардамоне, като ги държаха там само за параван, за да се види, че са демократични. Нямаше съмнение, че новият секретар може и трябва да бъде последовател на инженера. Но изведнъж този неочакван обрат, когато Рицо се изправя и предлага Кардамоне. Другите от клана се смущават, но не дръзват да му се противопоставят, защото, ако Рицо говори така, значи, някъде там долу има нещо опасно, което може да се случи, и затова е по-добре да се

следва предложението на адвоката. И гласуват за него. Избран е Кардамоне и веднага щом е приел партийното поръчение, той самият предлага да бъде подпомаган от Рицо, за голям срам на двамата си поддръжници от комитета. Аз обаче го разбирам Кардамоне, който си е направил сметката, че е по-добре да го вкара в играта, отколкото да го остави да му се мотае из краката като плаваща мина.

След това смениха темата и Дзито започна да му разказва за романа, който му се върти из главата и иска да напише, и така откараха до четири часа.

* * *

Докато проверяваше здравословното състояние на кактуса, подарен му от Ливия, който стоеше на перваза на прозореца в кабинета му, Монталбано видя да пристига една тъмносиня министерска кола, снабдена с телефон, шофьор и телохранител, който слезе пръв, за да отвори вратата пред плешивия мъж с нисък ръст и костюм в същия цвят като този на автомобила.

— Отвън има един господин, който трябва да говори с мен, веднага го пусни да влезе — каза той на часовия.

Когато Рицо влезе, комисарят забеляза, че горната част на левия му ръкав беше опасана с черна лента, широка цяла педя. Адвокатът вече беше сложил траура, за да отиде след това на погребението.

— Какво да направя, за да бъда извинен от вас?

— За какво?

— Че ви обезпокоих в дома ви късно през нощта.

— Но вие ми казахте, че въпросът е нетърп...

— Нетърпящ отсрочка, разбира се.

Колко добре произнасяше тези две думи адвокат Пиетро Рицо!

— Но да си дойдем на думата. Една млада семейна двойка, освен това и твърде уважавана, миналата неделя в късна доба предприема една безразсъдна постъпка, но и двамата са били леко пийнали. Съпругата убеждава съпруга си да я закара на Егрека, защото е любопитна да види това място и всичко, което се случва на него. Любопитство, което търпи порицание, съгласен съм, но нищо повече от любопитство. Двойката стига до началото на Егрека и жената слиза

от колата. Почти веднага обаче, отегчена от отправените ѝ вулгарни предложения, се качва обратно в автомобила и си тръгват. Едва когато вече си е у дома, забелязва, че е изгубила скъпоценното украшение, което е носела на врата си.

— Какво странно съвпадение... — каза почти на себе си Монталбано.

— Моля?

— Разсъждавам върху факта, че почти по същото време и на същото място е умрял инженер Лупарело.

Адвокат Рицо не се смути, но лицето му придоби мрачно изражение.

— Знаете ли, че и аз си го помислих? Странните шеги на съдбата...

— Предметът, за който вие ми говорите, не е ли огърлица от масивно злато, със сърце, обсипано със скъпоценни камъни?

— Да, същият. Всъщност аз съм дошъл да ви помоля да го върнете на законните му собственици, прибъгвайки до същата дискретност, която проявихте и при случая с намирането на моя клет инженер.

— Моля да ме извините — каза комисарят, — но аз нямам никаква идея как трябва да се процедира при прецедент като този. При всички положения си мисля, че щеше да е по-различно, ако се беше появила собственицата му.

— Но аз имам надлежно пълномощно!

— А, така ли? Бихте ли ми го показали?

— Никакъв проблем, комисарю. Надявам се да ме разберете, че преди да кажа имената на моите клиенти, държах да съм напълно сигурен, че се отнася за същия предмет, който те търсят.

Сложи ръка в джоба си, извади един лист и го подаде на Монталбано. Комисарят внимателно го прочете.

— Кой е Джакомо Кардамоне, който е подписал пълномощното?

— Той е синът на професор Кардамоне, новия секретар на провинцията.

Монталбано реши, че е дошъл моментът да повтори театралните си умения.

— Ама наистина е странно! — обясни с твърде нисък глас, приемайки изражението на дълбоко умислен човек.

— Извинете, какво казахте?

Монталбано не му отговори веднага, остави го да се попече малко на собствения си огън.

— Мислех си, че съдбата, както казвате вие, по отношение на тази история започва да си прави все по-големи шеги с нас.

— В какъв смисъл, извинете?

— В смисъл че синът на новия политически секретар в същия този час се намира на същото място, на което умира старият секретар. Не ви ли се струва любопитно?

— Сега, когато натъртвате на него, да. Но абсолютно изключвам, че между двете случки може да има дори някаква минимална връзка.

— Изключвам го и аз — каза Монталбано и продължи: — Не разчитам подписа, който е до този на Джакомо Кардамоне.

— Това е подписът на съпругата му, която е шведка. Честно казано, тя е малко разюздана жена и не успява да свикне с нашите нрави.

— Според вас каква може да е стойността на това бижу?

— Нямам представа, собствениците ми казаха, че е около осемдесет милиона лири.

— Тогава да направим така: по-късно ще се обадя на колегата Якомуци, понастоящем огърлицата е при него, и ще му кажа да ми я върне обратно. Утре сутринта един от моите агенти ще ви я донесе в кантората.

— Аз наистина не знам как да ви благодаря...

Монталбано го прекъсна:

— Вие просто ще подпишете една нормална разписка на моя агент, че сте я получили.

— Ама разбира се!

— И чек за десет милиона лири, позволих си да закръгля стойността на огърлицата, с който да се покрие полагащият се процент на онзи, който е намерил скъпоценности или пари.

Рицо почти елегантно пое неочаквания удар.

— Намирам го за повече от правилно. На чие име трябва да бъде издаден чекът?

— На Балдасаре Монтаперто, един от двамата оператори по чистотата, които са намерили тялото на инженера.

Адвокатът си записа прилежно името.

---

[1] Mutatis mutandis (лат.) — „Като се променят нещата, които трябва да се променят.“; „С необходимите промени“. — Б.пр. ↑

9

Лице все още не беше затворил вратата зад себе си и Монталбано вече набираше номера в дома на Николо Дзито. Това, което адвокатът току-що му беше казал, задвижи в него някакъв мисловен механизъм, който външно се конкретизираше в нетърпимото му желание да действа. Отговори му съпругата на Дзито.

— Мъжът ми току-що излезе, долу е, тръгва за Палермо. — След това изведнъж се изпълни със съмнение и каза: — Ама тази нощ не е ли бил с вас?

— Разбира се, че беше с мен, госпожо, но се сетих за един важен факт едва тази сутрин.

— Почакайте, може би ще успея да го спра, ще го повикам по домофона.

Не след дълго първо чу тежкото дишане, а след това и гласа на приятеля си.

— Какво искаш? Не ти ли стигна тази нощ?

— Имам нужда от едно сведение.

— Само ако е нещо кратко.

— Искам да знам всичко, ама наистина всичко, дори и най-странните клюки по адрес на Джакомо Кардамоне и съпругата му, която май е шведка.

— Май? Тя е егати парчето с тия крака и цици, метър и осемдесет, руса! Ако искаш наистина да научиш всичко за тях, ще ми е нужно време, което сега нямам. Слушай, да направим така: сега аз тръгвам, но по време на пътуването ще го обмисля и веднага щом пристигна, заклевам се, ще ти го пратя по факса.

— Къде ще го изпратиш? В полицейския участък ли? Ама ние тук все още сме в първобитнообщинния строй и подаваме сигналите с пушек.

— Това означава, че ще го изпратя в моята редакция в Монтелуза. Мини още тази сутрин, преди обяд.

* * *

Монталбано имаше нужда да се раздвижи по някакъв начин, затова излезе от кабинета си и отиде в стаята на сержантите.

— Как е Торторела?

Фацио погледна към празното бюро на колегата си:

— Вчера ходих да го видя. Изглежда, са решили да го изпишат от болницата чак в понеделник.

— Ти знаеш ли как се влиза в старата фабрика?

— Когато направиха оградата, след като я затвориха, сложиха някаква ниска желязна врата, през която човек, ако иска да влезе, трябва да се наведе.

— Кой има ключове за нея?

— Не знам, но мога да се поинтересувам.

— Не само се информирай, но още тази сутрин да са тук при мен.

Върна се в канцеларията си и се обади на Якомуци. Онзи, след като го накара да чака, най-накрая благоволи да му се обади.

— Какво ти е, да нямаш дизентерия?

— Стига, Монталбано, какво искаш?

— Откри ли нещо по огърлицата?

— Какво си мислиш, че съм открил? Нищо. Или по-точно отпечатъци — да, но толкова много и така наслоени един върху друг, че се превръщат в неразпознаваеми. Какво да правя с нея?

— Още днес ми я върни обратно. Ама днес, разбрахме ли се?

От съседната стая дочу ядосания глас на Фацио.

— Ама как така, никой ли не знае на кого е принадлежала тази „Сицилхим“? Би трябвало да има ликвидатор и пазач! — И веднага щом видя Монталбано да влиза, каза: — Изглежда, е по-лесно човек да се сдобие с ключовете на свети Петър.

Комисарят обаче му съобщи, че излиза и ще се върне най-късно след два часа, а на връщане иска да намери ключовете върху бюрото си.

* * *

В мига, в който го видя на прага, съпругата на Монтаперто пребледня и сложи едната си ръка върху сърцето.

— О, господи! Какво е станало? Какво се е случило?

— Нищо, за което да се безпокоите. Напротив, нося ви добри новини, повярвайте ми. Съпругът ви вкъщи ли е?

— Да, господине, днес по-рано е свършил.

Жената го настани в кухнята и отиде да повика Саро, който си беше легнал в спалнята до детенцето и се опитваше да го приспи поне за малко.

— Седнете и двамата — каза комисарят — и ме чуйте много внимателно. Къде мислехте да заведете сина си с парите, които щяхте да вземете след оставянето на огърлицата в зложната къща?

— В Белгия — отговори му незабавно Саро, — че там е брат ми, който е склонен да ни приюти в дома си за известно време.

— Имате ли пари за пътуването?

— С хиляди икономии сме успели да заделим нещичко настрана — каза жената и не прикри горделивата нотка в гласа си.

— Но ще стигнат само за пътуването — уточни Саро.

— Много добре. Тогава ти още днес отивай на гарата и купи билети. Всъщност не, хващай автобуса и отивай в Ракадали, там май има агенция, нали?

— Да, господине, но защо да ходя чак в Ракадали?

— Не искам тук, във Вигата, да се разбере за това, което сте наумили да правите. Междувременно госпожата да започва да приготвя багажа. Не казвайте на никого, дори на близките си къде отивате. Ясен ли съм?

— Да, напълно сте ясен, ако е за това. Но, извинете, комисарю, какво лошо има в това да идем в Белгия, за да лекуваме нашия син? Вие ми казвате да направя всичко скришом, сякаш се касае за нещо противозаконно.

— Саро, не правиш нищо против закона, ясно ли е? Аз съм този, който иска да е сигурен за много неща, затова трябва да ми се довериш и да действаш само така, както ти казвам.

— Добре де, ама вие май забравихте какво ще правим в Белгия, тъй като парите, с които разполагаме, едва ще ни стигнат да се върнем обратно. Екскурзия ли?

— Парите, които са ви нужни, ще ги имате. Утре сутринта един от моите полицаи ще ви донесе чек за десет милиона лири.

— Десет милиона? И защо? — попита го Саро, останал без дъх.

— Полагат ти се по право, това е процентът за огърлицата, която си намерил и ми предаде. Тези пари може да ги харчите спокойно, без никакви угризения. Веднага щом получиш чека, тичай да го осребриш и отпътувайте.

— От кого е чекът?

— От адвокат Рицо.

— Ах! — каза Саро и пребледня.

— Не се страхувай, всичко е редовно и в моите ръце. Но по-добре е да се вземат всички предпазни мерки; не бих искал Рицо да направи, както правят всички рогоносци, които размислят, след като вече всичко е забравено. Десет милиона винаги си остават десет милиона.

* * *

Джаломбардо му каза, че сержантът е отишъл да вземе ключовете за старата фабрика, но ще минат поне два часа, докато се върне, защото пазачът, който не бил добре със здравето, отишъл да погостува на сина си в Монтедоро. Полицаят го информира също, че съдебният следовател Ло Бианко го е търсил по телефона и помолил до десет часа той да му се обади.

— Ааа, комисарю, слава богу, тъкмо излизам, отивам в катедралата за погребението. Знам, че ще бъда нападнат, буквално нападнат от влиятелни особи и всички ще ми задават все един и същ въпрос. Вие знаете ли кой е този въпрос?

— Защо все още не е приключен случаят „Лупарело“?

— Отгатнахте, комисарю, но с това шега не бива. Не бих искал да си служа с големи думи и ни най-малко пък да бъда криворазбран... но всъщност, ако сте се натъкнали на нещо конкретно, продължавайте, но в противен случай приключвайте. Впрочем, позволете ми да ви попитам, защото аз не съм в състояние да го разбера: какво искате да откриете? Инженерът се е споминал от естествена смърт, а вие продължавате да се инатите, поне така ми се струва, само защото е

отишъл на Егрека и там му е дошъл краят. Бихте ли задоволили любопитството ми, като ми отговорите на следния въпрос: ако Лупарело беше намерен на края на някое шосе, вие щяхте ли да имате някакви възражения?

— Не.

— Ами тогава накъде биете? До утре случаят трябва да е приключен. Разбрахте ли ме?

— Не се ядосвайте, господин съдебен следовател!

— Разбира се, че ще се ядосвам, но на себе си. Вие ме карате да използвам думата „случай“, която при тези обстоятелства не е редно да се употребява. До утре, разбрахме ли се?

— Може ли и събота включително?

— Да не се намираме на пазара, че да правим пазарлъци? Добре, ама ако закъснеете само с един час, ще доложат за вашето поведение на началниците ви.

* * *

Дзито беше удържал на думата си и секретарката от редакцията на „Свободна мрежа“ му предаде факс от Палермо, който Монталбано прочете още докато отиваше към Егрека.

Господинчото Джакомо е класически пример за бащино синче, той напълно отговаря на този стереотип и е без капчица фантазия. Баща му е всеизвестен джентълмен, като се изключи един негов недостатък, за който ще спомена впоследствие, и е пълна противоположност на многоуважаемия покойник Лупарело. Джакомино живее на първия етаж на бащиния си палат с втората си жена, Ингрид Шострьом, чиито качества устно вече ти илюстрирах. Ще ти изброя неговите заслуги, поне тези, за които аз си спомням: невеж е като тиква, но никога не е искал нито да учи, нито пък да заляга на друго, различно от преждевременните му заигравания с леки жени, и въпреки това винаги е преминавал в по-горен клас с отличен успех

благодарение намесата на Всемогъщия (или в по-простия случай на баща му). Никога не е посещавал университет, макар че е записал медицина (толкова по-добре за общественото здраве). На шестнайсет години, шофирайки без книжка мощната кола на баща си, удря и убива едно дете на осем години. На практика обаче не Джакомино, а баща му е платил, и то доста щедра сума, на семейството на детето. В зряла възраст създава фирма, която се занимава с услуги. След две години тя фалира, Кардамоне обаче не губи нито лира от това, но неговият съдружник за малко да се самоубие, а един офицер от финансовата служба, който иска да разнищи нещата по този фалит, изведнъж се озовава преместен в Болцано. Понастоящем се занимава с фармацевтични продукти (Представи си! А баща му играе ролята на ятак!) и харчи наляво-надясно като луд, много повече от това, което се предполага, че печели.

Пристрастен към спортните коли и конете, създава (в Монтелуза!) поло клуб, в който нито веднъж не се е изиграла нито една игра от този благороден спорт, но пък за компенсация в него се смърка дрога на воля.

Ако трябва да изразя искрената си преценка за тази особа, бих казал, че се касае за расов тъп екземпляр, от тези, които виреят само там, където има по някой богат и властимащ татко. На двайсет и две години сключва брак (нали така се казваше?) с Албамарина (за приятелите Баба) Колатино, която произхожда от едрата търговска буржоазия на Палермо. След две години Баба представя иск за анулиране на брачното им тайнство пред Висшия католически църковен съд, мотивирайки го с явната невъзможност за продължаване на рода от страна на съпруга ѝ. Пропуснах да напиша, че когато Джакомино е на осемнайсет години, тоест четири години преди брака му с Баба, от него забременява дъщерята на една от камериерките и досадният инцидент, както обикновено, е премълчан с помощта на Вездесъщия. На базата на този факт възможностите са две: или Баба е излъгала, или е

излъгала дъщерята на камериерката. Според безапелационното становище на висшите римски прелати, разбира се, че прислужничката е излъгала (как може да се помисли друго?), Джакомо не е в състояние да продължи рода си (и за това е трябвало да благодари на Всевишния). След анулирането на брака им Баба се сгодила за свой братовчед, с когото вече била имала връзка, а Джакомо се отправил към студените северни страни, за да я забрави.

В Швеция му се удаде възможността да присъства на нещо като рали, което било убийствено, защото маршрутът му преминавал през езера, урви и планини. Победителката била една руса висока мадама, по професия механик, а името ѝ било точно Ингрид Шострьом. Какво друго да ти кажа, скъпи приятелю, за да избегна сапунката? Любов от пръв поглед и след това сватба. Пет години вече живеят заедно и само от време на време Ингрид се връща в родината си, за да участва в своите автомобилни състезания. Освен това слага рога на мъжа си по най-семплия начин с прекалено свободното си шведско държание. Предния ден няколко джентълмени (само така ги наричат) играеха някаква колективна игра в поло клуба. Сред многото въпроси лъсва и този: „Има ли някой, който да не е спал с Ингрид, ако има такъв, нека се изправи!“. Всичките петима мъже останали седнали по местата си. Смели се много, най-вече Джакомо, който бил там, но не участвал в играта. Носи се и слух, чиято достоверност е абсолютно недоказуема, че дори строгият професор Кардамоне-баща се е облажил покрай снахата. Това е неговата слабост, за която ти споменах в началото. Друго не ми идва на ум. Надявам се да съм задоволил изискванията ти за супер клюкар. Поздрави.

Никола

Пристигна на Егрека към два часа, но там не се виждаше жива душа. Ключалката на железната вратичка беше покрита със сол и ръжда. Беше го предвидил и нарочно взе със себе си спрей с машинно

масло, което служеше за смазване на оръжията. Докато чакаше смазката да си свърши работата, се върна в колата и пусна радиото.

— Погребението — съобщаваше говорителят от локалната радиостанция — беше докоснало толкова силно най-тънките човешки струни в душата на вдовицата, че в един определен момент тя припадна и се наложи да я изнесат навън. Надгробните слова бяха произнесени в следния ред: от епископа, националния вицесекретар на партията, регионалния секретар и министър Пеликано в ролята си на частно лице, с оглед на това, че с Лупарело винаги са били приятели. Тълпа от почти две хиляди човека чакаха на площада пред църквата да изкарат ковчега, за да избухнат в пламенни и сърцераздирателни ръкопляскания.

„Пламенни — да, ама сърцераздирателни, как ли ръкоплясканията можеха да станат сърцераздирателни?“, запита се Монталбано. Спря радиото и отиде да изпробва ключа. Превъртя го, но вратата все едно беше пуснала корени в земята. Удари ѝ едно рамо и най-накрая успя да я откряне само толкова, колкото да може да се промуши, и то със зор. Оказа се затънала с откъртена мазилка, късове желязо и пясък, което очевидно показваше, че пазачът не е идвал тук с години. Забеляза, че външните зидове бяха два: охранителният с входната вратичка в него и една стара полуразрушена оградна стена, която е опасвала фабриката, когато тя е функционирала. През процепите на този втори зид се виждаха ръждясали машини, огромни тръби, някои от тях прави, а други спираловидни, гигантски аламбици^[1], железни скелета, в които зееха широки отвори, абсурдно уравновесени висящи конструкции, стоманени кули, които се издигаха под нелогичен наклон. И навсякъде по подовата настилка се виждаха дупки, таваните бяха изтърбушени, а обширни участъци по тях, които някога са били покрити с желязна арматура, сега бяха разбити и на места готови да паднат долу, където вече не беше останало нищо освен намиращия се в окаяно състояние циментов слой, през чиито цепнатини стърчаха пожълтели тревни стъбла. Монталбано се спря като омагьосан, за да надзърне в пролуката, която се образуваше между двете стени. Щом фабриката му харесваше, докато я гледаше отвън, отвътре направо го караше да изпадне в екстаз и затова съжали, че не си е взел фотоапарата. Вниманието му беше отклонено от

долавящия се тих и непрекъснат шум, нещо като звукова вибрация, която, изглежда, идваше точно от вътрешността на фабриката.

„Какво ли работи в нея?“ — запита се той, изпълнен с подозрение.

Помисли си, че е по-добре да излезе оттук, за да отиде до колата, да отвори жабката и да се въоръжи. Почти никога не носеше пистолета си, защото се дразнеше от тежкото оръжие, което обезформяше панталоните и саката му. Върна се отново във фабриката, където звукът продължаваше да се чува, и предпазливо започна да се придвижва в противоположната посока на страната, откъм която беше влязъл. Планът, който Саро му беше начертал, беше изключително точен и му служеше като пътеводител. Шумът наподобяваше бръмченето, което често издават жиците за високо напрежение, когато са поразени от влагата, само че този беше по-разнороден и музикален, като на моменти спираше, за да започне малко след това в някаква друга тоналност. Напрегнато вървеше напред, като внимаваше да не се спъне в камъните и отломките, които се търкаляха по пода на тесния коридор между двата зида, когато с периферното си зрение видя през една дупка мъж, който успоредно с него се движеше вътре във фабриката. Дръпна се назад, убеден, че другият вече го е видял. Нямаше време за губене, защото със сигурност човекът имаше съучастници, изскочи напред, като стискаше в ръка оръжието си, и извика:

— Не мърдай! Полиция!

За части от секундата разбра, че всъщност другият, с почти наполовина наведено напред тяло и с пистолет в ръка, изчакваше точно това негово движение. Монталбано стреля, докато се хвърляше на земята, и преди още да е докоснал пода, вече беше възпроизвел още два изстрела. Но вместо да чуе това, което очакваше — изстрел в отговор на неговите, стон и изтрополяването на бягащи крака, чу ужасен трясък и след това продължителното дрънчене на стъкло, което ставаше на парчета. Изведнъж разбра всичко и го обзе такъв бурен смях, който не му позволяваше да се изправи на крака. Беше стрелял по себе си, в отражението, което беше видял в огромната оцеляла и замацана от мръсотия витрина.

„Това не бива да казвам на никого — помисли си той, — защото ще ми поискат оставката и ще ме изхвърлят с ритници в задника от

полицията.“

Оръжието, което държеше в ръката си, веднага му се стори смешно и го пъкна в колана на панталоните си. Изстрелите, продължителното им ехо, трясъкът и чупенето на стъкла напълно бяха покрили звука, който отново започна да се долавя, но този път беше по-променлив. Тогава разбра, че това беше вятърът, който всеки ден, дори и през лятото, връхлиташе върху тази част от плажа, а вечер притихваше, все едно не искаше да смущава делата на Джедже. Същият този вятър, промушвайки се между металните скелета, жиците, които на определени места бяха прекъснати, а на други добре обтегнати, и дупките по комините, наподобяващи тези върху някоя цафара^[2], свиреше своята погребална песен в мъртвата фабрика и комисарят като омаян се спря, за да я послуша.

За да стигне до мястото, което Саро му беше отбелязал върху чертежа, му трябваше половин час, защото в определени участъци трябваше да се катери по купчини с отпадъци. Най-накрая разбра, че се намира точно на права линия с мястото отгатак стената, където Саро беше намерил огърлицата. Без да бърза, започна да оглежда наоколо: пожълтели от слънцето вестници и парчета хартия, бурени, бутилчици от кока-кола (кутийките бяха твърде леки, за да преодолеят височината на зида), винени бутилки, продънена метална ръчна количка, няколко външни гуми, железни късове, някакъв неопределен предмет, изгнила греда. И близо до нея една твърде нова и елегантна маркова кожена дамска чанта с дълга дръжка. Контрастираше на разрухата, която я заобикаляше, и беше много несъпоставима с нея. Монталбано я отвори и вътре не намери нищо друго освен два доста големи камъка, очевидно сложени за тежест, за да може при хвърлянето ѝ да опише правилната парабола и да прелети над стената. Огледа я още по-добре и забеляза, че металните инициали на собственика ѝ бяха изтръгнати, но върху кожата все още личаха отпечатъците им — буквите И и Ш: Ингрид Шострьом.

„Поднасят ми я като на сребърен поднос“ — помисли си Монталбано.

---

[1] Аламбик — дестилаторно устройство. — Б.р. ↑

[2] Малък дървен духов музикален инструмент от рода на кавала. — Б.р. ↑

10

Идеята да приеме уликата, която любезно му предлагаша, с всичко онова, което тя можеше да крие в себе си, му дойде, докато с наслада похапваше от обилната порция печени чушки, които Аделина му беше оставила в хладилника. Потърси в телефонния указател номера на Джакомо Кардамоне, часът беше подходящ, за да открие шведката в дома ѝ.

— Кой е ти, който говори?

— Аз съм Джовани, там ли е Ингрид?

— Сега аз гледам, ти чака.

Опита се да разбере тази камериерка от коя част на света е пристигнала в къщата на Кардамоне, но не успя да отгатне.

— Здравсти, надарен, как си?

Гласът ѝ беше нисък и дрезгав, точно както му я беше описал Дзито, но думите ѝ не предизвикаха никакъв еротичен ефект върху комисаря, напротив, дори го подразниха: как може сред всичките мъжки имена във Вселената да избере точно това, което принадлежеше на мъж, на когото Ингрид знаеше дори анатомичните мерки!

— Там ли си? Да не заспа прав? Колко изчука тази нощ?

— Слушайте, госпожо...

Ингрид реагира твърде бързо и направи своята констатация без никакво удивление или възмущение:

— Не си ли Джовани?

— Не.

— Тогава кой си?

— Аз съм комисар от Службата за обществена сигурност, казвам се Монталбано.

Очакваше някакъв тревожен въпрос, но незабавно се разочарова.

— Уаа, ама че хубаво! Полицай, значи! Какво искаш от мен? — продължи да му говори на „ти“, дори като знаеше, че разговаря с човек, когото не познава.

Монталбано реши да продължи с нея на „вие“.

- Бих искал да разменя няколко думи с вас.
- Точно днес следобед не мога, но тази вечер съм свободна.
- Съгласен съм, става и тази вечер.
- Къде? Да дойда в кабинета ти ли? Каж ми къде се намира?
- По-добре не, предпочитам някое по-дискретно място.

Ингрид направи пауза.

— Като твоята спалня ли? — попита го и гласът ѝ се изостри. Очевидно започваше да подозира, че от другата страна на линията стоеше някой абдал, който се опитваше да я сваля.

— Слушайте, госпожо, разбирам, че с право се съмнявате в мен, но нека да направим така: след час ще бъда в полицейския участък на Вигата, може да телефонирате там и да попитате за мен. Става ли така?

Жената не му отговори веднага, защото размисляше, но след това взе решение и каза:

— Вярвам ти, полицай. Къде и в колко часа?

Разбраха се да се видят в бара в Маринела, който в уговорения час — десет часа вечерта — със сигурност щеше да е празен. Монталбано я помоли да не казва на никого за срещата им, дори и на съпруга си.

* * *

На влизане в Монтелуза откъм морето се извисяваше вилата на Лупарело. Масивна сграда от деветнайсети век, защитена с висок ограден зид, в средата на който се виждаше врата от ковано желязо, която сега беше широко отворена. Монталбано прекоси алеята с дървета, които я обграждаха от двете ѝ страни, пресичаща една част от парка, и стигна до полуоткрехнатата входна врата с черна панделка върху едното от крилата ѝ. Подаде се до половината през нея, за да огледа вътре в къщата: в доста обширното преддверие имаше около двайсетина души, мъже и жени, с делови физиономии, които разговаряха полугласно. Не му се стори уместно да мине през всичките тези хора, защото някой можеше да го разпознае и да се запита защо ли е дошъл. Тръгна покрай вилата и най-накрая намери някакъв заден вход, който обаче беше заключен. Натисна звънеца, но се наложи още няколко пъти да го натисне, преди някой да дойде да му отвори.

— Сбъркали сте. За изказване на съболезнования трябва да влезете през главния вход — каза му младата и будна камериерка с черна престилка и боне, която веднага беше разбрала, че той не принадлежи към гилдията на доставчиците.

— Аз съм комисар Монталбано. Бихте ли казали на някого от семейството, че съм дошъл?

— Те ви очакват, господин комисар — поведе го по един дълъг коридор, отвори някаква врата и му даде знак да влезе.

Монталбано се озова в голяма библиотека, хилядите книги в нея бяха добре поддържани и подредени на обемисти лавици. В единия ъгъл имаше широко писалище, а в противоположния — изтънчено елегантна холова гарнитура с малка масичка и два фотьойла. На стените висяха само пет картини и Монталбано от пръв поглед разпозна авторите им, които го трогнаха. Селянин на Гутузо, рисувана през четирийсетте години, пейзаж от Лацио на Мели, едно от „разрушенията“ на Мафай и двама гребци по Тибър от Донги и къпеща се жена от Фаусто Пирандело. Превъзходен вкус и избор, направен с рядко срещана компетентност. Вратата се отвори, появи се мъж с твърде изящно и открито лице, около трийсетте, който носеше черна вратовръзка.

— Аз съм този, който ви се обади. Благодаря ви, че дойдохте, мама много държеше да ви види. Извинете ме за причиненото неудобство — изразяваше се, без речта му да е повлияна от сицилианския диалект.

— Моля ви, за какво безпокойство говорим! Само че аз не разбирам по какъв начин бих могъл да съм полезен на вашата майка.

— Това и аз вече го казах на мама, но тя настоя и не пожела да ми каже мотива, заради който се наложи да ви обезпокоим — погледна възглавничките на пръстите на дясната си ръка, като че ли за пръв път ги виждаше, след което дискретно се прокашля и продължи: — Проявете разбиране, комисарю.

— В какъв смисъл?

— Проявете разбиране към майка ми, тя е много съкрушена. — Тръгна да излиза, но изведнъж се спря: — А, комисарю, искам да ви предупредя, за да не се окажете в конфузна ситуация, че майка ми знае как и къде е умрял татко. Как го е научила, не успях да разбера. Два

часа след като е намерено тялото му, тя вече знаеше всичко. Сега ви моля да ме извините.

Монталбано се почувства облекчен: щом вдовицата беше наясно с нещата, нямаше да е принуден да увърта и да усуква някакви лъжи, за да прикрие неприличната смърт на съпруга ѝ. Продължи да се наслаждава на картините. В дома си във Вигата имаше само рисунки и гравюри на Кармаси, Атарди, Гуида, Кордио и Анджели Каневари. Беше си ги позволил, отделяйки с мъка от мизерната си заплата. За повече от това не можеше и да си мечтае, а платна от тази класа никога нямаше да успее да закачи в дома си.

— Харесват ли ви?

Стресна се и се обърна, изобщо не беше чул госпожата да влиза. Тя беше невисока жена над петдесетте с решително изражение, а дребните бръчици, които приличаха на паяжина по лицето ѝ, все още не бяха успели да разрушат красотата на чертите ѝ, дори подчертаваха блясъка на твърде проницателните ѝ зелени очи.

— Заповядайте — каза тя и отиде да седне на дивана, докато комисарят се настаняваше на един от фотьойлите. — Красивите картини, въпреки че аз не разбирам от живопис, ми харесват. Изкъщата има около трийсетина от тях. Купувал ги е съпругът ми, който обичаше да казва, че изобразителното изкуство е тайният му порок. За съжаление обаче, не беше единственият му.

„Добре започваме“, помисли си Монталбано и я попита:

— По-добре ли се чувствате, госпожо?

— По-добре от кога?

Комисарят се сконфузи, стори му се, че се намира пред някаква учителка, която го изпитва за нещо трудно.

— Хъм, не знам, в сравнение със сутринта... Чух, че в катедралата ви е прилошало.

— Прилошало ми е? Чувствах се добре, в кондиция, подходяща за ситуацията. Не, скъпи приятелю, направих се, че припадам, много ме бива в тия работи. Факт е, че в този момент ми се въртеше една мисъл из главата. Казах си, че ако някой терорист взриви църквата заедно с всички вътре в нея, поне около десет процента от разпространеното по света лицемерие щеше да изчезне заедно с нас. И тогава ме изнесоха навън.

Монталбано не знаеше какво да каже, впечатлен от прямотата на дамата, и изчака тя отново да вземе думата.

— Когато един човек ми обясни къде е бил намерен съпругът ми, аз се обадох на началника на полицията и го попитах кой води разследването и дали изобщо има разследване. Началникът на полицията ми даде вашето име, като добави, че вие сте свестен човек. Отнесох се скептично към казаното от него, нима все още съществуват свестни хора? И затова накарах да ви се обадят.

— Не мога да не ви благодаря, госпожо.

— Не сме тук, за да си правим комплименти. Не искам да ви губя времето. Вие сигурен ли сте, че не се касае за убийство?

— Повече от сигурен.

— Ами тогава за какво са вашите недоумения?

— Недоумения?

— Ами да, скъпи ми комисарю, сигурно имате такива. Няма как иначе да се оправдае вашето противене да сложите край на разследването.

— Госпожо, ще бъда искрен с вас. Отнася се само за някакво мое усещане, усещане, което не би трябвало и не бих могъл да си позволя, в смисъл че след като се отнася за естествена смърт, моето задължение е съвсем друго, така че ако вие нямате нищо ново, което да ми кажете, още тази вечер ще докладвам на магистрата...

— Но аз имам нещо ново...

Монталбано замлъкна.

— Не знам какви са вашите усещания — продължи госпожата, — но аз ще ви кажа моите. Силвио, разбира се, беше прозорлив и амбициозен мъж и ако остана в сянка през всичките тези години, направи го благодарение на прецизния си план, тоест да излезе под прожекторите в правилния момент и да остане там. И така, вие можете ли да повярвате, че този мъж, след всичкото това време, през което е бил зает да прави много търпеливи маневри, за да стигне там, докдето е стигнал, в една прекрасна вечер решава да отиде с някаква жена, която със сигурност е непочтена, на едно съмнително място, където всеки би могъл да го разпознае и дори да започне да го изнудва?

— Госпожо, това е един от въпросите, който повече от другите пороци недоумение в мен.

— Искате ли да изпаднете в още по-голямо недоумение? Аз казах „непочтена жена“, но бих искала да изясня, че нямах предвид нито проститутка, нито която и да е продажна жена. Не успявам да ви го обясня добре. Ще ви призная нещо: току-що се бяхме оженили и Силвио ми сподели, че през живота си никога не е бил с проститутка, нито пък е ходил в публичен дом, когато все още са съществували. Нещо го е спирало. И тогава възниква въпросът: що за жена е била тази, която освен всичко останало го е убедила да има полов акт с нея на онова ужасяващо място?

Може би защото Монталбано никога не беше спал с проститутка, се надяваше новите разкрития за Лупарело да не покажат и други допирни точки между него и мъжа, с когото той не би искал да има нищо общо.

— Вижте, съпругът ми предпазливо се отдаде на своите пороци, но никога не е имал намерение те да го погубят, нито да се прехласва пред низостите, както казваше един френски писател. Консумираше дискретно своите любви в една къщичка, която си беше построил, но не на свое име, точно в покрайнините на Капо Масария. Научих го от все същата състрадателна приятелка. — Изправи се и отиде при писалището, засуети се около едно чекмедже, след това се върна, като държеше в ръката си голям жълт плик, метален ключодържател с два ключа и лупа. Подаде ключовете на комисаря. — Между другото, по отношение на ключовете си Силвио проявяваше маниакалност. От всеки имаше по два дубликата, единия държеше в това чекмедже, а другия носеше винаги със себе си. Неговата връзка ключове обаче не е намерена.

— Не бяха ли в джоба на инженера?

— Не. Не бяха дори в кабинета му. Не са намерени и в другия му офис, онзи, как да го нарека, политическия. Изчезнали са, изпарили са се.

— Може да ги е загубил по пътя. Не е казано, че на всяка цена трябва да са откраднати.

— Не е възможно. Вижте, съпругът ми имаше шест връзки с ключове. Една за тази къща, една за вилата ни на село, другата за къщата край морето, една за офиса, една за кабинета и една за къщичката. Всичките ги държеше в жабката на колата. Според случая вземаше връзката, която му трябва.

— Не са ли открити в колата му?

— Не. Наредих да се сменят всички ключалки. С изключение на тези в къщичката, за чието съществуване за пред хората се правя, че нищо не знам. Ако имате желание, отскачете до нея, там със сигурност ще откриете някоя разобличаваща следа по отношение на неговите любови.

Беше повторила два пъти „неговите любови“ и на Монталбано му се искаше по някакъв начин да я утеши.

— Като изключим факта, че любовите на инженера не влизат в моето разследване, все пак аз събрах някакви сведения и ще ви кажа с цялата си искреност, че получих неопределени отговори, валидни за всеки мъж.

Госпожата го погледна с едва забележима усмивка.

— Знаете ли, аз никога не съм го обвинявала за това. На практика две години след раждането на сина ни аз и съпругът ми вече не бяхме двойка. Така имах възможността спокойно и сдържано да го наблюдавам през тези трийсет години, без погледът ми да бъде замъгляван от объркани чувства. Вие не ме разбрахте, моля да ме извините, но говорейки за неговите любови, се постарях да не уточнявам пола им.

Монталбано присви рамене, потъвайки още повече във фотьойла. Стори му се, че някой го удари с железен прът по главата.

— Аз обаче — продължи госпожата, — връщайки се към разговора, който повече ме интересува, съм убедена, че се отнася за криминално престъпление, оставете ме да довърша, и не за убийство, целящо физическото му унищожение, а за политическо престъпление. Върху него е упражнено крайно насилие, което го е и умъртвило.

— Обяснете ми по-добре, госпожо.

— Убедена съм, че съпругът ми насила или под заплахата за изнудване е бил накаран да отиде там, на онова позорно място, където след това са го открили. Имали са план, но не са успели да го осъществят навреме, защото сърцето му не е издържало на напрежението или, защо не, от страх. Знаете ли, че той беше много болен? Претърпя много тежка операция.

— Как обаче са успели да го принудят?

— Не знам. Може би вие бихте могли да ми помогнете. Вероятно са му устроили засада и са го примамили в нея. И той не е могъл да се

съпротивлява. На това отвратително място са могли, откъде да знам, да го фотографират, разпознаят. От този момент нататък те са щели да държат съпруга ми в ръцете си, като кукла на конци.

— Кои те?

— Неговите политически опоненти, мисля си, или някой негов бизнес съдружник.

— Вижте, госпожо, вашето разсъждение, всъщност вашето предположение, има един голям недостатък, тоест не може да бъде подплатено с доказателства.

Жената отвори жълтия плик, който през цялото време беше държала в ръката си, и извади от него снимки. Тези от Егрека, на които криминолозите бяха заснели трупа.

— О, боже... — измърмори Монталбано, потръпвайки.

Жената обаче, докато ги гледаше, по никакъв начин не изразяваше безпокойство.

— Как сте се сдобили с тях?

— Имам добри приятели. Вие виждали ли сте ги?

— Не.

— Лошо — избра една снимка и я подаде на Монталбано заедно с лупата. — Ето тази, погледнете я добре. Панталоните му са смъкнати и се вижда бялото на гащите му.

Монталбано се беше изпотил и под езика от неудобството, което изпитваше, и това го ядосваше, но не можеше да направи нищо по въпроса.

— Не виждам нищо странно.

— Така ли? А марката на гащетата?

— Да, нея я виждам. И какво от това?

— Не би трябвало да я виждате. Този тип боксерки, ако дойдете в стаята на съпруга ми, ще ви покажа и други от тях, имат фабричен етикет отзад и отвътре. Ако вие го виждате както го виждате сега, означава, че гащетата са обути наопаки. И не ми казвайте, че Силвио сутринта, докато се е обличал, си ги е сложил така и не е обърнал внимание. Вземаше диуретик и беше принуден да ходи често до тоалетната, затова е могъл да преобуе правилно бельото си през която и да е част от деня. А това може да означава само едно нещо.

— Какво? — попита я комисарят, потресен от ясения и безмилостен пример, даден му без нито една сълза, като че ли

мъртвият беше някакъв човек, когото тя бегло познаваше.

— Че е бил гол, когато са го изненадали и са го принудили да се облече набързо. И гол не може да е бил на друго място освен в къщичката в Капо Масария. Ето защо ви дадох ключовете за нея. Пак ви повтарям, това е само едно криминално деяние срещу имиджа на моя съпруг, което е имало половинчат успех. Искали са да го омаскарят, след което във всеки един момент да могат го хвърлят в ръцете на истинските мръсници. Ако не беше умрял, е щяло да бъде по-добре за тях, защото, благодарение на това че е бил принуден да ги прикрива, са щели да правят каквото си поискат. Планът им отчасти се е оказал успешен, защото всички съмишленици на моя съпруг са изключени от новия ръководен орган. Само Рицо се е спасил, напротив, дори спечели от това.

— Как така?

— Това вие трябва да го откриете, ако имате желание. Или да се задоволите с формата, която те са придали на водата.

— Извинете ме, но не ви разбрах.

— Аз не съм сицилианка, родена съм в Гросето. Дойдох в Монтелуза, когато баща ми стана началник на тукашната полиция. Притежавахме малко парче земя и къща на склоновете на Амиата, където прекарвахме ваканциите си. Имах си едно по-малко от мен приятелче, което беше дете на селяни. Аз бях около десетгодишна. Един ден видях, че то беше наредило на ръба на бунара една гаванка, чаша, чайник и квадратна тенекиена кутия, напълнени с вода, и ги наблюдаваше внимателно. „Какво правиш?“ — попитах го аз. А то на свой ред ми зададе въпроса: „Каква е формата на водата?“. „Ама водата няма форма! — казах му, смеейки се. — Приема формата, която ѝ се придаде.“

В този момент вратата на кабинета се отвори и се появи един ангел.

Ангелът, защото в този момент Монталбано не знаеше как да го определи, беше около двацетгодишен младеж, висок, рус, с бронзов загар, съвършено тяло и юношеско излъчване. На прага един закачлив слънчев лъч се беше погрижил да го облее със светлина, която подчертаваше аполоновите черти на лицето му.

— Лельо, може ли да вляза?

— Влизай, Джорджо, влизай.

Докато младежът вървеше към дивана като безплътен, сякаш краката му не докосваха пода, а се плъзгаха над него, и се движеше, криволичейки, почти спираловидно, докосвайки предметите, които се изпречваха пред ръцете му — но всъщност той не толкова ги допираше с пръсти, колкото леко ги погалваше — Монталбано срещна погледа на госпожата, с който тя му даваше знак да прибере в джоба си фотографията, която държи в ръцете си. Подчини се, а вдовицата също чевръсто прибра останалите снимки в жълтия плик, който остави до себе си на дивана. Когато младежът се приближи, комисарят забеляза, че очите му бяха сини, но зачервени и подути от плач, с големи тъмни кръгове около тях.

— Как се чувстваш, лельо? — попита с почти напевен глас и елегантно коленичи пред жената, полагайки глава в скута ѝ.

От паметта на Монталбано изскочи някаква картина, твърде ярка, сякаш огряна от светлината на прожектор, която веднъж беше видял, но не си спомняше къде, изобразяваща портрет на някаква английска дама с хрътка, застинала в абсолютно същата поза, в която беше застанал и младежът.

— Това е Джорджо — каза госпожата. — Джорджо Дзикари, син на сестра ми Елиза, която е омъжена за Ернесто Дзикари, специалист по наказателно право, може би вие го познавате.

Докато съпругата на Лупарело говореше, галеше косите на момчето. Джорджо с нищо не показва, че е разбрал думите ѝ; очевидно обзет от опустошителната си скръб, той дори не се беше обърнал към

комисаря. Впрочем госпожата се беше погрижила да каже на племенника си кой е Монталбано и какво прави в къщата.

— Успя ли да поспиш тази нощ?

Целият отговор на Джорджо се състоеше само в поклащане на глава.

— Тогава направи следното. Видя ли, че оттатък е доктор Капуано? Отиди при него и го помоли да ти изпише някакво силно сънотворно, след това бягай в леглото.

Без да продума, Джорджо плавно се изправи и тръгна по пода със своите особени спираловидни движения, след което изчезна зад вратата.

— Моля да го извините — каза госпожата. — Джорджо без съмнение е човекът, който най-много страда и продължава да страда от загубата на моя съпруг. Вижте, аз исках синът ми да учи и да намери своето място в живота, като е независим от баща си и е далече от Сицилия. За мотивите вие и сам вероятно ще се досетите. Впоследствие мъжът ми прехвърли обичта си от Стефано върху племенника ни и на нея беше отвърнато по начин, превърнал се в един момент в идолопоклонничество. Той направо дойде да живее с нас, за голямо съжаление на сестра ми и нейния съпруг, които се почувстваха изоставени. — Изправи се и Монталбано направи същото. — Комисарю, казах ви всичко, което считах, че трябва да ви съобщя. Знам, че съм в сигурни и честни ръце. Ако прецените за уместно, може да ме потърсите в който и да е час от денонощието. Не се опитвайте да ме щадите, аз съм, както се казва, силна жена. При всички случаи действайте според съвестта си.

— Госпожо, имам един въпрос към вас, който ме мъчи от известно време. Защо не сте си направили труда да съобщите, че съпругът ви не се е прибрал... Ще го формулирам по друг начин: за вас не беше ли обезпокоителен фактът, че съпругът ви не се е върнал онази нощ? Случвало ли му се и друг път?

— Да, случвало му се е. Но, вижте, в неделя вечерта той ми се обади.

— Откъде?

— Не мога да знам. Каза ми, че ще закъснее много, защото има много важно събрание, и е възможно дори да бъде принуден да прекара нощта навън.

Подаде му ръка, а комисарят, без да знае защо, я пое, като я стисна между своите и я целуна.

* * *

Едва беше излязъл по същия начин, както и на идване — от задния вход на вилата, и зърна Джорджо, който седеше на една недалечна каменна скамейка, превит на две, разтърсван от конвулсивни тръпки.

Монталбано се приближи обезпокоен до него и видя как ръцете на младежа се отвориха и от тях изпопадаха жълтият плик и снимките, които се разпиляха по земята. Явно, докато се умилкваше около леля си, ги е видял и обзет от котешко любопитство, ги е взел.

— Зле ли ви е?

— Защо така, о, боже, защо така!

Джорджо говореше със задавен глас, очите му бяха изцъклени и дори не забеляза присъствието на комисаря. Само миг и веднага след това тялото му се вдърви, като се отметна назад върху пейката без облегалка. Монталбано коленичи до него и се опита по някакъв начин да обездвижи това обхванато от спазми тяло. От двете страни на устните на младежа започна да избива бяла пяна.

Стефано Лупарело се показва на вратата на вилата, огледа се наоколо и като видя сцената, се втурна натам.

— Тръгнах след вас, за да ви кажа довиждане. Какво става тук?

— Мисля, че е епилептичен припадък.

Помъчиха се да направят така, че в кулминацията на кризата Джорджо да не си прехапе езика и да не удря главата си с всичка сила. След това младежът се поуспокои, тресеше се, но вече не така неудържимо.

— Ще ми помогнете ли да го внесем вътре? — попита инженерът.

Онази същата камериерка, която отвори на комисаря, се отзова още при първото повикване на инженера.

— Не бих искал мама да го види в това състояние.

— Дайте го при мен — каза момичето.

С усилие преминаха по един различен от онзи коридор, по който преди малко беше минал комисарят. Той държеше Джорджо под мишниците, а Стефано го беше хванал за краката. Достигнаха крилото на къщата, което беше предназначено за прислугата, и камериерката отвори една врата. Задъхани, положиха Джорджо в леглото, който изглеждаше потънал в дълбок сън.

— Помогнете ми да го съблека — каза Стефано.

Едва когато младежът остана по боксерки и потник, Монталбано забеляза, че от основата на шията чак до под брадичката кожата му беше много по-бяла, почти прозрачна и в силен контраст с кожата на лицето и гърдите му, хванала тен от слънцето.

— Знаете ли защо тук не се е изпекъл? — попита той инженера.

— Не знам — каза Стефано, — върнах се в Монтелуза в понеделник следобед след дълги месеци отсъствие.

— Аз обаче знам — намеси се камериерката. — Младият господин беше пострадал при катастрофа с колата. Носеше медицинска яка, която махна преди по-малко от седмица.

— Когато дойде на себе си и започне да разбира — каза Монталбано на Стефано, — му кажете утре сутринта към десет да мине през канцеларията ми във Вигата.

Върна се при скамейката, събра от земята плика и снимките, които инженерът не беше забелязал, и ги сложи в джоба си.

* * *

Капо Масария се намираше на стотина метра от завоя Санфилипо, но комисарят не успя да зърне къщичката, която трябваше да се извисява точно на върха, поне според това, което му беше казала госпожа Лупарело. Пак запали мотора и продължи много бавно. Точно когато вече се намираше на възвишението, забеляза между ниските гъсти дървета един черен път, който се отделяше от междуградското шосе. Навлезе в него и не след дълго видя малка уличка, преградена с врата, която беше единственият отвор върху дългия неизмазан зид, който напълно заграждаше участъка от върха, надвисващ над морето. Ключовете паснаха. Монталбано остави колата си пред вратата и тръгна по градинската пътека, направена от вулканични каменни

блокчета, забити в земята. Накрая слезе по едни тесни стълби от същия материал, които водеха към нещо като площадка, където се намираше вратата на къщата, невидима от нивото на земята, защото беше вдълбана в скалата на принципа на орловото гнездо или като някои леговища в планината.

Монталбано се озова в просторен хол с изглед към морето; не, стаята направо беше надвиснала над морето и той изпита усещането, че се намира върху палубата на кораб, което се подсилваше и от прозореца, разположен върху цялата стена. Цареше съвършен ред. В единия ъгъл се виждаха маса за хранене с четири стола, диван и два фотьойла, които обаче бяха обърнати към панорамното стъкло, пълен с чаши, чинии, бутилки с вина и ликьори бюфет от деветнайсети век, телевизор и видео. На ниска масичка бяха подредени в редица видеокасети с порно и други жанрове. От хола се отваряха три врати, като първата водеше към много чиста кухничка, чиито висящи шкафчета бяха претъпкани с храна, за разлика от хладилника, който беше полупразен, с изключение на няколко бутилки шампанско и водка в него. Банята беше доста просторна и миришеше на почистващи препарати. На етажерката под огледалото бяха наредени електрическа самобръсначка, дезодоранти и флаконче с одеколон. Спалнята, чийто широк прозорец също гледаше към морето, беше обзаведена с двойно легло, покрито с изпран чаршаф, две нощни шкафчета (върху едното имаше телефон) и трикрилен гардероб. На стената над ложето висеше картина на Емилио Греко, изобразяваща чувствена актова сцена. Монталбано отвори чекмеджето на нощното шкафче с телефона — със сигурност това беше страната, която обичайно инженерът заемаше. В него намери три презерватива, химикалка и бележник с бели листа. Зареденият пистолет най-отзад, в дъното му, калибър 6,65, го стресна. Чекмеджето на другото нощно шкафче беше празно. Отвори лявото крило на гардероба, в което висяха два мъжки костюма. В надстройката — риза, три чифта гащи, носни кърпички и един потник. Провери гащетата; госпожата имаше право, етикетът им беше от вътрешната страна и отзад. В долното чекмедже стояха чифт мокасина и правоъгълно килимче за стъпване при ставане от леглото. Цялото централно крило беше покрито с огледало, в което се отразяваше спалнята. В това отделение на гардероба имаше три рафта. На най-високия и този по средата

безразборно бяха разхвърляни шапки, италиански и чуждестранни списания, обединени под общия знаменател на порнографията, вибратор, чаршафи и калъфки за смяна. Върху най-долния рафт имаше три дамски перуки — едната кестенява, другата руса, а третата червена, — сложени върху съответните за целта стойки. Може би те бяха част от еротичните аксесоари на инженера. Най-голямата изненада го очакваше, когато отвори дясното крило. В него имаше две много елегантни дамски рокли, повесени на закачалки, плюс два чифта дънки и няколко блузки. В едното от чекмеджетата се натъкна на мънички пликчета, но никакъв сутиен. Другото беше празно. И докато се навеждаше, за да провери по-добре това чекмедже, Монталбано разбра какво беше онова нещо, което толкова го изненада: не толкова гледката на дамските дрехи, колкото парфюмът, на който те ухаеха. Същият, който той бегло долови, едва отворил дамската чанта в старата фабрика. Нямаше какво друго да види и само от педантичност клекна, за да надзърне под мебелите. Някаква вратовръзка се беше оплела около единия крак на леглото. Вдигна я, защото си спомни, че инженерът беше намерен с отворена яка на ризата. Извади от джоба си снимките и се убеди, че като цвят тя би си подхождала идеално с дрехите, които Лупарело е носел в момента на смъртта си.

* * *

В полицейския участък свари Джермана и Галуцо развълнувани.

— Къде е сержантът?

— Фацио е с другите колеги на бензиностанцията, тази в посока Маринела, защото е имало престрелка.

— Веднага отивам натам. Изпратили ли са нещо за мен?

— Да, един пакет от името на господин Якомуци.

Отвори го и видя бижутото, след това го пакетира отново.

— Джермана, ти идваш с мен, тръгваме към бензиностанцията. Ще ме оставиш там, а ти ще продължиш към Монтелуза с моята кола. По пътя ще ти кажа какво трябва да направиш.

Влезе в кабинета си и се обади на адвокат Рицо, за да му каже, че бижутото е на път, като добави, че той трябва да предаде на полица, който му го донесе, и чека за десетте милиона.

Докато пътуваха към мястото на престрелката, комисарят обясни на Джермана, че не трябва да оставя пакета на Рицо, преди да е прибрал в джоба си чека, а същия този чек трябва да го занесе, давайки му междувременно адреса, на Саро Монтаперто, като го посъветва да го осребри веднага щом банката отвори в осем часа на другата сутрин.

Не знаеше защо и това безкрайно го дразнеше, но чувстваше, че историята с Лупарело бързо се приближаваше към своя край.

— След това да се върна ли да ви взема от бензиностанцията?

— Не, отивай в участъка. Аз ще си дойда със служебната кола.

* * *

Полицейската кола и един частен автомобил бяха препречили входовете на бензиностанцията. Със слизането си, докато Джермана продължаваше по пътя за Монтелуза, комисарят усети острата миризма на бензин.

— Внимавайте къде стъпвате! — извика му Фацио.

Беше се образувало цяло блато от изтеклия бензин и Монталбано почувства, че от изпаренията започна да му се гади и леко да се замайва. На бензиностанцията беше спряла някаква кола с номер от Палермо и счупено предно стъкло.

— Има един ранен, този, който е бил на волана — каза сержантът. — Линейката го откара.

— Тежко ли е състоянието му?

— Не, дреболия. Но доста се е уплашил.

— Какво точно се е случило?

— Ако искате, вие самият поговорете с бензинджията...

На въпросите на комисаря мъжът отговори с глас в толкова висок регистър, че подежда на Монталбано като скърцането на нокът по стъкло. Събитията се бяха развили приблизително така: спряла някаква кола, единственият човек в нея поискал бензинджията да му напълни резервоара догоре, оня сложил човката на помпата в дупката на резервоара и я оставил да работи, нагласена да пълни автоматично, без да се налага той да ѝ натиска ръчката, защото междувременно пристигнала и друга кола, чийто водач го помолил да му налее за трийсет хиляди лири и да му провери маслото. Докато бензинджията

обслужвал втория клиент, от някакво моторно превозно средство на шосето бил изстрелян един автоматичен откос, след това то увеличило скоростта си и изчезнало в движението. Мъжът, който бил в първия автомобил, потеглил веднага да го преследва, а помпата се изхлузила и продължила да разлива бензина по земята. Водачът на втората кола крещял като луд, защото бил ранен в едната ръка, която само леко била одраскана от куршума. След първоначалната паника и давайки си сметка, че опасността е отминала, бензинджията се притекъл на помощ на пострадалия, като междуременно бензинът продължавал да се излива от помпата по земята.

— Видя ли лицето на човека от първата кола, който се е впуснал в преследването?

— Не, господине.

— Сигурен ли си?

— Да, толкова, колкото е истински Бог за мен.

В това време бяха дошли и пожарникарите, повикани от Фацио.

— Да направим така — каза Монталбано на сержанта, — веднага щом хората от пожарната приключат, вземи бензинджията, на когото изобщо му нямам вяра, и го доведи в полицейския участък. Притисни го по време на разпита, защото той знае много добре кой е мъжът, когото са искали да застрелят.

— И аз така мисля.

— На какво да се обзаложим, че е от бандата на Куфаро? Струва ми се, че този месец е ред на някого от тях.

— Ех, искате да извадите парите от джоба ми! — каза, смеейки се, сержантът. — Ясно е, че вие ще спечелите облога.

— Довиждане.

— Къде отивате? Да ви закарам ли със служебната кола?

— Отивам си вкъщи, за да се преоблека. Оттук пеша съм за около дващестина минути. Малко чист въздух ще ми дойде добре — каза комисарят и тръгна, защото не му се искаше да се представи пред Ингрид Шостръом облечен като конте.

Веднага щом излезе изпод душа, се разположи пред телевизора, а капките все още се стичаха по голото му тяло. Картините, които излъчваха, бяха от погребението на Лупарело, което беше сутринта, и операторът си беше дал сметка, че единствените хора, които бяха в състояние да придадат някаква драматичност на церемонията, иначе тя щеше да е твърде сходна с една от многото скучни официални прояви, бяха тези, които съставяха триото вдовица, син Стефано и племенник Джорджо. Госпожата от време на време несъзнателно получаваше нервен тик с главата си, като започваше да я накланя назад, все едно многократно казваше „не“. Това „не“ коментаторът с нисък и съкрушен глас тълкуваше като явен жест на човешко същество, което извън всякаква логика отричаше конкретността на смъртта. Но докато операторът я фокусираше, за да извади на преден план погледа ѝ, Монталбано намери потвърждение на онова, което вдовицата вече му беше признала: в очите ѝ имаше само презрение и досада. До нея седеше синът ѝ, „вцепенен от мъка“, казваше говорителят и го определяше като скован само защото младият инженер демонстрираше умереност, която граничеше с безразличие. Джорджо обаче се олюляваше като дърво под напора на силен вятър, потръпваше преbledнял, а в ръцете си държеше подгизнала от сълзи кърпичка, която непрестанно мачкаше.

Телефонът иззвъня и Монталбано отиде да отговори, без да откъсва очи от телевизора.

— Комисарю, Джермана се обажда. Всичко е наред. Адвокат Рицо ви благодари и каза, че ще намери начин да се реваншира.

Носеше се слух, че кредиторите биха се отказали с удоволствие от някои от тези начини за отплата на адвоката.

— След това отидох при Саро и му дадох чека. Трябваше да ги убеждавам, защото не искаха да повярват, мислеха, че е някаква лоша шега, но после започнаха да ми целуват ръцете. Ще ви спестя всичко

онова, което според тях Бог трябва да направи за вас. Колата ви е пред участъка. Какво да правя, да ви я докарам ли вкъщи?

Комисарят погледна часовника си, до срещата му с Ингрид оставаше малко повече от час.

— Добре, но без да бързаш. Да кажем, че в девет и половина трябва да си тук. След това аз ще те закарам обратно.

Не искаше да изпусне момента с престорения припадък, чувстваше се като зрител, на когото илюзионистът е разкрил трика си и той не се наслаждава повече на изненадата, а на ловкостта. Но го изпусна операторът, който не успя да хване навреме този момент, тъй като дори и за съвсем кратко завъртя панорамно камерата, за да покаже на преден план събралите се — от министъра до групата на роднините, но докато стигне до тях, Стефано и двама други усърдни мъже вече извеждаха навън госпожата, а Джорджо остана на мястото си и продължи да се олюлява.

* * *

Вместо да остави Джермана пред комисариата и да продължи, Монталбано слезе с него. Завари Фацио, който се беше върнал от Монтелуза след разговора си с ранения, след като той най-накрая се беше успокоил. Сержантът му разказа, че става дума за някакъв милански дистрибутор на електродомакински уреди, който на всеки три месеца се качвал на самолета, слизал в Палермо, вземал кола под наем и правел своята обиколка. Когато спрял на бензиностанцията, започнал да разглежда някакъв лист, за да провери адреса на следващия магазин, който трябвало да посети, след това чул изстрелите и усетил остра болка в ръката си. Фацио вярваше на разказаното от него.

— Комисарю, когато се върне в Милано, ще се съюзи с онези, които искат да откъснат Сицилия от Севера.

— А бензинджията?

— Бензинджията е тежък случай. С него остана да говори Джаломбардо, но вие го знаете какъв е, човек седи два часа с него, бъбри, сякаш го познава от сто години, и след това си дава сметка, че

му е казал тайни, които не би казал дори на свещеника в изповедалнята.

* * *

Лампите бяха угасени, а стъклената входна врата залостена. Монталбано беше избрал точно деня от седмицата, когато барът в Маринела почиваше. Паркира колата си и зачака. Няколко минути след това пристигна двуместен автомобил, червен и плосък като риба камбала. Ингрид отвори вратата и слезе от него. Въпреки слабата светлина от уличната лампа комисарят видя, че тя е по-красива, отколкото си я беше представял. Носеше прилепнали дънки, които опасваха много дългите ѝ крака, бяла разгърдена риза с навити ръкави и сандали, а косите ѝ бяха събрани на кок: същинска жена, слязла от корица на списание. Ингрид се огледа наоколо, забеляза загасените светлини на заведението и равнодушно, но със сигурна крачка се насочи към колата на комисаря, наведе се и му заговори през отвореното прозорче:

— Видя ли, че имах право? Сега къде отиваме, у вас ли?

— Не — каза разгневено Монталбано. — Качвайте се.

Жената се подчини и веднага автомобилът се изпълни с парфюма ѝ, който беше вече познат на комисаря.

— Къде отиваме? — повтори тя, но вече нито се бързаше, нито се шегуваше и като една истински расова жена беше забелязала нервността на събеседника си.

— Имате ли време?

— Колкото искаш.

— Да отидем тогава на едно място, на което ще се почувствате удобно, защото вече сте били там.

— А колата ми?

— След това ще минем да си я вземете.

Потеглиха и след няколкоминутно мълчание Ингрид му зададе въпроса, с който трябваше да започне в началото.

— Защо искаше да ме видиш?

Комисарят обмисляше идеята, която му беше дошла на ум, казвайки ѝ да се качи при него в колата; хрумването му беше точно

като на ченге, какъвто той си оставаше винаги.

— Исках да ви видя, за да ви задам няколко въпроса.

— Слушайте, комисарю, аз говоря на „ти“ на всички и ако ти ми говориш на „вие“, ме поставяш в неудобно положение. Как ти е името?

— Салво. Адвокат Рицо каза ли ти, че сме намерили огърлицата?

— Каква огърлица?

— Как каква? Тази със сърцето, обсипано с диаманти.

— Не, не ми е казал. А пък и аз нямам връзка с него. Със сигурност трябва да го е казал на съпруга ми.

— Би ли ми задоволила любопитството: ама ти да не си свикнала да губиш и да намираш бижутата си?

— Защо?

— Как защо, казвам ти, че сме намерили огърлицата ти, която струва стотици милиони, а ти го приемаш, без да ти мигне окото.

Ингрид се засмя глухо.

— Проблемът е в това, че не ми харесват. Виждаш ли? — показва му ръцете си. — Не нося пръстени, дори халката от сватбата.

— Къде загуби огърлицата?

Ингрид не му отговори веднага.

„Преговаря си урока“, помисли си Монталбано.

След това жената започна механично да му говори, а фактът, че беше чужденка, не ѝ беше от полза, за да го излъже.

— Бях любопитна да видя този Егрек...

— Егрек — поправи я Монталбано.

— ... за който бях чувала да се говори. Убедих съпруга си да ме заведе там. Слязох, направих няколко крачки, но бях почти нападната, уплаших се, като отделно от това се боях съпругът ми да не започне разпра. Тръгнахме си. Вкъщи забелязах, че ми липсва огърлицата.

— Как така, въпреки че не ти харесват бижута, точно тази вечер си я беше сложила? Не ми се струва твърде подходяща за ходене на Егрека.

Ингрид се подвоуми.

— Носех я, защото следобедът бях с една приятелка, която искаше да я види.

— Слушай — каза Монталбано, — трябва да те предупредя, че говоря с теб винаги като комисар от полицията, но неофициално, добре ли се изразих?

— Не. Какво означава неофициално? Не знам тази дума.

— Означава, че това, което ще ми кажеш, си остава между нас. Защо съпругът ти е избрал точно Рицо за свой адвокат?

— Не е ли трябвало?

— Не, поне от логическа гледна точка. Рицо беше дясната ръка на инженер Лупарело, тоест на най-големия политически противник на твоя свекър. Впрочем ти познаваше ли Лупарело?

— Само по физиономия. Рицо винаги е бил адвокат на Джакомо. Аз обаче не разбирам нищо от политика.

Опъна дъгообразно ръцете си назад над главата.

— Отегчавам се. Жалко. Мислех, че срещата ми с полицаи ще е по-възбуждаща. Може ли да знам накъде отиваме? Още дълго ли ще пътуваме?

— Почти стигнахме — каза Монталбано.

Едва подминали завоя Санфилипо, и жената започна да става нервна, погледна един или два пъти с ъгълчето на окоото си комисаря и промърмори:

— Виж, тук по тия места няма барове.

— Знам — каза Монталбано и като намали скоростта, се протегна и взе дамската чанта, която беше сложил зад седалката, на която сега седеше Ингрид. — Искам да видиш нещо. — И я остави на коленете ѝ.

Жената я погледна и остана наистина изненадана.

— Как така е при теб?

— Твоя ли е?

— Разбира се, че е моя, гледай, това са моите инициали! — Виждайки, че двете букви липсваха, остана още по-озадачена. — Може да са паднали — каза полугласно, но не беше убедена. Започваше да се губи в лабиринт от въпроси без отговор и в този момент беше видно, че нещо започва да я притеснява.

— Твоите инициали са все още тук, но не можеш да ги видиш, защото сме на тъмно. Откъснали са ги, но са се запазили отпечатъците им върху кожата.

— Ама защо са ги махнали? И кой го е направил? — попита, а в гласа ѝ прозвуча нотка на безпокойство.

Комисарят не ѝ отговори, но много добре знаеше защо е направено — точно за да го накарат да повярва, че Ингрид се е опитала

да направи чантата си анонимна. Бяха стигнали до мястото, от което коларският път тръгваше към Капо Масария, и Монталбано, който се беше засилил, все едно щеше да продължи направо, изведнъж рязко нави волана и пое по него. В един момент, без да каже нито дума, Ингрид отвори вратата, ловко скочи от движещата се кола и се втурна да бяга между дърветата.

Комисарят, проклинайки, натисна спирачката, изхвърча навън и започна да я преследва. След няколко секунди си даде сметка, че никога няма да може да я настигне, и се спря нерешително, но точно тогава я видя да пада. Когато застана до нея, тя вече се беше опитала, но не беше могла да се изправи, за да му избяга, затова се наложи да прекъсне монолога ѝ на шведски, който красноречиво изразяваше страха и яростта ѝ.

— Върви по дяволите! — каза тя и продължи да масажира десния си глезен.

— Ставай и не прави повече щуротии!

Накрая с мъка се подчини, като се подпря на Монталбано, който стоеше неподвижен до нея, без да ѝ помогне.

* * *

Градинската врата се отвори с лекота, но входната оказа съпротива.

— Дай на мен — каза Ингрид. Беше го последвала, без да направи нито жест, напълно безропотно, но пък си бе направила собствен план за отбрана. — Така или иначе, вътре няма да намериш нищо — каза му на прага с предизвикателен тон.

Запали самонадеяно лампата, но като видя мебелите, видеокасетите и перфектно подредената стая, не успя да прикрие изненадата си и една бръчка проряза челото ѝ.

— Бяха ми казали... — успя да се удържи и млъкна, повдигна рамене, погледна Монталбано, очаквайки той да направи нещо.

— В спалнята — каза комисарят.

Ингрид отвори уста, беше на път да каже някаква нецензурна фраза, но смелостта я напусна, обърна му гръб и, куцукайки, се отправи към другата стая, запали лампата, този път без да демонстрира

никаква изненада, защото вече очакваше всичко да е подредено. Седна на ръба на леглото. Монталбано отвори лявото крило на гардероба.

— Знаеш ли на кого са тези дрехи?

— Мисля си, че са на Силвио, инженер Лупарело.

След това комисарят отвори централното крило.

— Тези перуки твои ли са?

— Никога не съм носила перука.

Когато обаче отвори дясното крило, Ингрид затвори очи.

— Виж, с това поведение няма да разрешиш нищо. Твои ли са?

— Да. Но...

— ... но не би трябвало повече да са тук — завърши вместо нея Монталбано.

Ингрид се сепна.

— Откъде знаеш? Кой ти каза?

— Никой не ми е казал, сам разбрах. Забрави ли, че съм полицай? И чантата ти ли е била в гардероба?

Ингрид кимна с глава в знак на потвърждение.

— А огърлицата, за която каза, че си я загубила, къде беше?

— Вътре в чантата. Веднъж трябваше да си я сложа, след това дойдох тук и я оставих. — Направи пауза и дълго се взира в очите на комисаря. — Какво означава всичко това?

— Да се върнем оттатък.

Ингрид взе една чаша от бюфета, напълни я до половината с чисто уиски и я изпи на екс, след това пак я напълни.

— Ти искаш ли?

Монталбано отказа. Той седеше на дивана и гледаше морето. Светлината беше твърде слаба, за да му позволи да го съзре дори и смътно оттатък панорамния прозорец. Ингрид дойде и се настани до него.

— Била съм тук да се любувам на морето и в по-добри ситуации. — Смъкна се малко на дивана и подпря главата си на рамото на комисаря, който не се помръдна, защото веднага разбра, че жестът ѝ не е опит за прелъстяване.

— Ингрид, ти спомняш ли си онова, което ти казах в колата? Че разговорът ни е неофициален?

— Да.

— Честно ми отговори, дрехите в гардероба ти ли си ги донесла, или са сложени от някой друг?

— Аз ги донесох. Можеше да ми потрябват.

— Била си любовница на Лупарело?

— Не.

— Как не? Тук ми се струва, че си като у дома си.

— С Лупарело съм спала само веднъж — шест месеца след като дойдох в Монтелуза. След което никога повече. Доведе ме тук. Но така се случи, че станахме приятели, истински приятели, както никога дотогава, дори в моята страна не ми се е случвало такова нещо с мъж. С него можех да си споделям всичко, ама всичко, а ако ми се случеше някоя неприятност, той ми помагаше да я преодоляя, без да ми задава въпроси.

— Искаш да ме накараш да ти повярвам, че в онзи един-единствен път, когато си била тук с Лупарело, си носела със себе си рокли, дънки, гащички, чанта и огърлица?

Ингрид, раздразнена, се отдръпна от него.

— В нищо не искам да те карам да вярваш. Само ти разказвах. След известно време попитах Силвио дали може от време на време да използвам тази къща, и той ми каза „да“. Помоли ме само за едно нещо — да бъда много дискретна и никога да не казвам на кого принадлежи.

— Ако ти се е налагало да дойдеш, как разбираше, че теренът е свободен и е на твое разположение?

— Бяхме се договорили за определен брой телефонни позвънявания, които ни служеха като код. Винаги съм държала на думата си пред Силвио. Тук съм водила все един и същ мъж. — Изпи голяма глътка, изглеждаше сякаш се е сгушила в раменете си. — Мъж, който от две години се опитва насила да стане част от живота ми. Защото след това аз не го исках повече.

— Кога след това?

— След първия път. Ситуацията с него ме плашеше. Но той беше... е като сляп, как се казва това, аха, обсебен е от мен. Но само физически. Всеки ден иска да се виждаме. Но като го доведе тук, ми се нахвърля, става агресивен, къса ми дрехите. Ето защо в гардероба имам дрехи, за смяна.

— Този мъж знае ли на кого е тази къща?

— Никога не съм му казвала и между другото той никога не ме е питал. Виж, той не е ревнив, само ме желае, никога не би се уморил да ме обладава, във всеки един момент е готов да го прави.

— Разбирам. А Лупарело на свой ред знаеше ли кого водиш тук?

— Същото важи и за него. Не ме е питал и аз не съм му казвала.

Ингрид се изправи.

— Не може ли да отидем да говорим другаде? Сега това място ме потиска. Женен ли си?

— Не — отговори Монталбано изненадан.

— Да идем у вас — усмихна му се тя, но не беше никак весела.
— Казах ли ти, че така ще свърши?

13

Никой от двамата нямаше желание да говори, прекараха в мълчание около четвърт час. Комисарят обаче за пореден път отстъпи пред натурата си на ченге. И затова щом стигнаха в началото на моста, който надвисваше над Кането, отби колата, спря, слезе и каза на Ингрид да направи същото. От височината на моста показва на жената сухото корито на реката, което смътно се забелязваше под лунната светлина.

— Виж — каза ѝ той, — коритото на тази река отвежда право към плажа. Много е наклонено и е пълно с камъни и скали. Ти би ли могла да го изминеш с кола?

Ингрид разгледа трасето или поне първата отсечка от него — тази, която успяваше да види, всъщност не, да гадае за нея.

— Не мога да ти кажа. Ако беше през деня, щеше да е различно. Във всеки случай мога да опитам, ако искаш — погледна комисаря, смеейки се с полуотворени очи. — Добре си се информирал за мен, нали? Хайде, какво трябва да направя?

— Направи това, за което те попитах — каза ѝ Монталбано.

— Добре. Ти ме чакай тук — качи се в колата и потегли.

Бяха достатъчни само няколко секунди, за да се изгубят от погледа на Монталбано светлините на фаровете.

— Сега я вапцахме! Изигра ме — примири се комисарят, но докато се подготвяше за дългото ходене пеш към Вигата, я чу да се връща, защото моторът на колата му ревеше здраво.

— Може би ще успея. Имаш ли фенерче?

— В жабката е.

Жената коленичи, освети под автомобила и се изправи.

— Имаш ли носна кърпа?

Монталбано ѝ я подаде. С нея Ингрид овърза здраво глезена, който я болеше.

— Качвай се.

На заден ход стигна до началото на някакъв черен път, който се отделяше от междуградското шосе и отвеждаше под моста.

— Ще се опитам, комисарю, но имай предвид, че единият ми крак е извън строя. Сложи си колана. Трябва ли да карам бързо?

— Да, но важното е да стигнем живи и здрави на плажа.

Ингрид включи на скорост и потегли с мръсна газ. След десетте минути непрекъснато и жестоко друсане в един момент Монталбано вече имаше усещането, че главата му страстно иска да се отдели от останалата част на тялото и да излети през прозорчето. Ингрид обаче беше спокойна, решителна и караше с леко изплезен език, а на комисаря му се прииска да ѝ каже да не го държи така, защото може неволно да си го отхапе. Когато стигнаха на плажа, Ингрид го попита:

— Взех ли си изпита? — беше превъзбудена и доволна, а в тъмното очите ѝ блестяха.

— Да.

— Хайде да го направим отново, но този път нагоре.

— Ти си луда! Това е достатъчно.

Тя добре се изрази, като го нарече изпит. Само че този изпит нищо нямаше да разреши. Ингрид беше в състояние спокойно да изминава този път и това беше само в неин ущърб, но когато комисарят поиска от нея да го направи, тя не прояви никаква нервност, а само се изненада, което беше в нейна полза. А фактът, че не счупи нищо по колата, как можеше да се тълкува? Като позитивен или негативен?

— Какво правим сега? Ще го повторим ли? Хайде, това беше единственият момент тази вечер, в който се забавлявах.

— Не, казах не.

— Тогава карай ти, защото на мен ми е зле.

Комисарят подкара автомобила покрай морския бряг и това беше потвърждение, че всичко му беше наред и по него няма нищо счупено.

— Наистина си много способна.

— Виж — каза му Ингрид, която беше станала сериозна и му говореше с професионален тон, — всеки може да слезе по тази отсечка. Умението се състои в това накрая колата да е в същото перфектно състояние, в което е потеглила. Защото след това може да се озовеш на някой асфалтиран път, а не на плаж като този, и все с тази кола трябва да наваксаш загубеното време, карайки с висока скорост. Не се изразих добре.

— Много добре се изрази. Например, който след спускането дойде на плажа с потрошени амортизатори, е некадърник.

Бяха стигнали до Егрека и Монталбано отби вдясно.

— Виждаш ли онзи голям храст? Там е намерен Лупарело.

Ингрид не каза нищо, не прояви дори минимално любопитство. Извървяха черния път, тази вечер имаше съвсем слабо раздвижване, и под стената на старата фабрика комисарят продължи:

— Тук жената, която е била с Лупарело, е загубила огърлицата си и е хвърлила чантата отатък зида.

— Моята чанта?

— Да.

— Не съм аз — промърмори Ингрид — и се заклевам, че от тази история нищо не мога да разбера.

* * *

Когато стигнаха до дома на Монталбано, Ингрид не можа да слезе сама от колата. Наложиха се комисарят да я хване през кръста, докато тя се опираше на рамото му. Веднага щом влязоха вътре, жената се строполи на първия стол, който ѝ се изпречи пред очите.

— Господи, сега наистина започна да ме боли!

— Отивай отатък и си свали панталоните, така ще мога да ти направя превръзка.

Ингрид се изправи със стон и се запъти към другата стая, куцукайки, като се опираше на мебелите или по стените.

Монталбано се обади в участъка. Фацио го осведоми, че бензинджията си беше спомнил всичко и разпознал перфектно мъжа зад волана, когото са искали да убият. Той беше Тури Гамбардела, един от хората на Куфаро, както се предполагаше.

— Галуцо — продължи Фацио — отиде в дома на Гамбардела, но жена му каза, че не го е виждала от два дена.

— Щях да спечеля баса с теб — каза комисарят.

— Значи, според вас аз съм такъв идиот, че да се хвана?

Чу водата в банята да шуми, Ингрид трябва да беше от категорията на тези жени, които, като видят душ, не могат да му устоят. Набра номера на Джедже на мобилния телефон.

— Сам ли си? Можеш ли да говориш?

— За сам — съм сам. За говоренето — зависи.

— Трябва да те питам само за едно име. Отнася се за информация, която няма да те изложи на опасност, ясно ли е? Искам обаче точен отговор.

— За името на кого?

Монталбано му описа човека и Джедже не се замисли да му даде не само името му, но за по-голяма тежест добави към него и прякора му.

* * *

Ингрид лежеше в леглото, обгърната в голям пешкир, който обаче едва я покриваше.

— Извини ме, но не мога да стоя на краката си.

Монталбано взе от висящото шкафче в банята тубичка с крем и бинт.

— Давай крака.

При раздвижването ѝ изпод хавлията надзърнаха миниатюрните ѝ гащички и едната ѝ гърда, изглеждаща като нарисувана от ръката на разбираещ от жени художник, показва зърното си, което сякаш се оглеждаше наоколо, изпълнено с любопитство към непознатата обстановка. И този път Монталбано разбра, че Ингрид няма никакво желание да го прелъстява, и той ѝ беше задължен за това.

— Ще видиш, че след малко ще се почувстваш по-добре — каза той, след като намаза с крем глезена ѝ и го пристегна силно с бинта.

През цялото време Ингрид не отдели погледа си от него.

— Имаш ли уиски? Донеси ми половин чаша без лед.

Държаха се един с друг все едно цял живот са се познавали. След като ѝ подаде чашата, Монталбано взе един стол и седна до леглото.

— Знаеш ли какво, комисарю? — попита го Ингрид, като го погледна със зелените си очи, които сияеха. — Ти си първият истински мъж, когото срещам от пет години насам по тези места.

— По-добър дори от Лупарело?

— Да.

— Благодаря. Сега те моля да изслушаш въпросите ми.

— Давай.

Монталбано тъкмо се гласеше да отвори уста, когато чу звънеца на входната врата. Не очакваше никого и с недоумение отиде да отвори. На прага стоеше Анна в цивилни дрехи и му се усмихваше.

— Изненада!

Избута го и влезе в дома му.

— Благодаря ти за ентузиазма! Къде беше цяла вечер? От участъка ми казаха, че си тук, и аз дойдох, но навсякъде беше тъмно, звънях ти по телефона поне пет пъти, но пак нищо, най-накрая прозорците светнаха...

Погледна внимателно Монталбано, който не беше казал нито дума.

— Какво ти е? Да не си онемял? Слушай тогава... — Спря се, защото от вратата на спалнята, която беше оставена отворена, беше видяла Ингрид, полугола и с чаша в ръка. Първо пребледня, след това яростно се изчерви. — Извинете ме — промърмори и на бегом се втурна навън.

— Тичай след нея! — извика му Ингрид. — Обясни й всичко! Аз си тръгвам.

Монталбано разярено изрита входната врата, от което чак стената започна да вибрира, докато слушаше как колата на Анна рязко потегля със същия гняв, с който той затвори вратата.

— По дяволите, не съм задължен да й обяснявам нищо!

— Да си вървя ли?

Ингрид се беше изправила в средата на леглото, а гърдите й победоносно стърчаха извън хавлията.

— Не, но се покрый.

— Извини ме.

Монталбано си свали сакото и ризата. За няколко секунди задържа главата си под чешмата в банята и се върна да седне до леглото.

— Искам да разбера с подробности историята с огърлицата.

— И така, миналия понеделник Джакомо, съпругът ми, беше събуден от някакво обаждане, което не разбрах какво е, защото много ми се спеше. Облече се набързо и излезе. Върна се след два часа и ме попита какво е станало с огърлицата, тъй като от известно време не я бил виждал вкъщи. Не можех да му отговоря, че е в чантата, която е в

къщата на Силвио, да не говорим, че ако беше поискал да я види, не знам какво щях да му обяснявам. Тогава му рекох, че почти половин година е минала, откакто съм я загубила, но не съм му казала по-рано, защото съм се страхувала да не се ядоса. Тази огърлица струваше цял чувал с пари, отгоре на всичкото ми я беше подарил в Швеция. След това Джакомо ме накара да се подпиша най-отдолу на един бял лист, като ми каза, че трябва за застраховката.

— А историята с Егрека как ви хрумна?

— Ааа, това стана по-късно, когато се върна за обяд. Започна да ми обяснява, че неговият адвокат Рицо му казал, че за застраховката се налагало някакво по-убедително обяснение как е изгубено бижутото, и тогава му подсказал историята с Егрека.

— Егрèка — поправи я търпеливо Монталбано, защото това ударение, поставено не на място, го дразнеше.

— Егрèка, Егрèка — повтори Ингрид. — На мен лично тази история не ми прозвуча никак убедително, изглеждаше ми недъгава и твърде измислена. Тогава Джакомо ми намекна, че така или иначе в очите на всички изглеждам курва, затова можеше и да повярват, че ми е хрумнала идея като тази той да ме заведе на Егрека.

— Разбирам.

— Но аз не го разбирам!

— Били са си наумили да те накиснат.

— Не знам какво означава тази дума.

— Слушай ме сега... Лупарело умира на Егрека, докато е с жена, която го е накарала да отидат там, става ли ти ясно?

— Да.

— Добре, искат да ни накарат да повярваме, че тази жена си ти. Чантата е твоя, огърлицата е твоя, дрехите в къщата на Лупарело също са твои, ти си тази, която може да се спусне по сухото корито на река Кането... А аз би трябвало да стигна до единственото заключение, че тази жена се нарича Ингрид Шострьом.

— Разбрах — каза тя и замълча с очи, вперени в чашата, която държеше в ръката си. След това подскочи: — Не е възможно!

— Какво?

— Джакомо да е в съглашение с хора, които искат да ме накиснат, както казваш ти.

— Възможно е да са го принудили да се съгласи с тях. Знаеш ли, че финансовото състояние на съпруга ти не е цветущо?

— Той не ми говори за това, но аз го разбрах. Сигурна съм обаче, че ако го е направил, не е било заради пари.

— По този въпрос и аз съм почти убеден.

— Ами тогава защо?

— Би трябвало да има някакво друго обяснение, тоест твоят съпруг е бил принуден да те забърка в тази игра само за да спаси човек, който му е на сърце повече от теб. Почакай!

Отиде в другата стая, в която имаше малко бюро, потънало в бумажки, и взе факса, който му беше изпратил Николо Дзито.

— Да спаси някакъв друг човек, но от какво? — попита Ингрид веднага щом го видя, че се връща. — Ако Силвио е умрял, докато е правил любов, никой не е виновен, не е бил убит.

— Да го предпази не от закона, Ингрид, а от скандал.

Тя започна да чете факса. Първо беше изненадана, но след това лека-полека се развесели и открито се смя на епизода от поло клуба. Веднага след това помръкна, изпусна листа върху леглото и главата ѝ клюмна на една страна.

— Свекърът ти ли е мъжът, когото водеше в тайната къща на Лупарело?

Ингрид видимо се насили, за да му отговори.

— Да. Виждам, че в Монтелуза говорят за това, въпреки че аз направих всичко възможно, за да не се случи. Това е най-неприятното ми изживяване в Сицилия, през цялото време, откакто съм тук.

— Не е необходимо да ми разказваш подробностите.

— Искам да ти обясня, че не аз започнах първа. Преди две години свекър ми трябваше да участва на някакъв конгрес в Рим. Покани ни с Джакомо, но в последния момент съпругът ми не можа да тръгне, обаче настоя аз да отпътувам, защото все още не бях ходила в Рим. Всичко вървеше добре, но точно последната нощ свекър ми влезе в стаята ми. Изглеждаше ми като полудял, легнах с него, за да го накарам да се успокои, защото крещеше и ме заплашваше. На връщане в самолета на моменти плачеше и ми казваше, че никога повече няма да се случи. Ти знаеш ли, че живеем в една и съща сграда? Добре, един следобед, когато мъжът ми беше навън, а аз в леглото, се появи и също както през онази нощ целият трепереше. И този път изпитах страх,

защото камериерката беше в кухнята... На следващия ден казах на Джакомо, че искам да сменим жилището. Той направо остана като гръмнат, но аз продължих да настоявам, скарахме се. Няколко пъти след това се връщах към този аргумент, но всеки път ми казваше „не“. От своята гледна точка Джакомо имаше право. Междувременно свекър ми настояваше, целуваше ме, опипваше ме при всяка отворила се възможност, рискувайки да бъде видян от съпругата и от сина си. Затова помолих Силвио от време на време да ми заема къщата си.

— Съпругът ти има ли някакви подозрения?

— Не знам, но съм мислила по този въпрос. Понякога ми се струва, че има, но в други случаи се убеждавам, че няма.

— Още един въпрос, Ингрид. Когато пристигнахме в Капо Масария, докато отваряше вратата, ти ми каза, че така или иначе в къщата няма да намеря нищо. Когато обаче видях, че всичко си стоеше вътре и беше както винаги е било, остана много изненадана. Някой те беше уверил, че всичките ти вещи от къщата на Лупарело са изнесени ли?

— Да, Джакомо ми обеща.

— Значи, съпругът ти е знаел?

— Почакай, не ме карай да се обърквам. Когато Джакомо ме научи какво трябва да разкажа, ако тези от застрахователната компания вземеха решение да ме разпитват, тоест, че съм била с него на Егрека, аз се притесних, че рано или късно, след като Силвио вече беше мъртъв, някой можеше да разбере за неговата къщичка, а вътре бяха моите дрехи, моята чанта и други мои вещи.

— Кой според теб би могъл да ги открие?

— Хъм, не знам, полицията, семейството му... Признах всичко на Джакомо, но измислих някаква лъжа и не му споделих нищо за баща му, накарах го да си мисли, че там съм ходила със Силвио. Вечерта ми каза, че един негов приятел се е погрижил и всичко е наред, така че ако някой отидеше във виличката, щял да намери само голи стени. И аз му повярвах. Какво ти е?

Монталбано беше изненадан от въпроса й.

— Как какво ми е?

— Непрекъснато се пипаш по тила.

— Ах, да. Боли ме. Изглежда, ми се схвана, докато се спускахме по Кането. Как е глезенът ти?

— Благодаря, по-добре.

Ингрид започна да се смее, сменяше непрекъснато настроенята си, както се случва при малките деца.

— Защо се смееш?

— Твоят тил, моят глезен... Изглеждаме като двама болници.

— Смяташ ли, че можеш да станеш?

— Ако зависеше от мен, бих останала тук чак до утре сутринта.

— Имаме още работа. Облечи се. Имаш ли сили да шофираш?

14

Плоската като риба камбала кола на Ингрид все още стоеше на паркинга пред бара в Маринела. Явно я бяха сметнали за твърде биеща на очи, за да я откраднат, тъй като такива като нея нямаше много в обращение в Монтелуза и провинцията.

— Вземи си колата и ме следвай — каза Монталбано. — Ще се върнем в Капо Масария.

— О, господи! Какво ще правим там? — намуси се Ингрид, защото нямаше никакво желание да го прави и комисарят много добре я разбираше.

— В твой интерес е.

* * *

Малко преди да угаси фаровете, Монталбано забеляза, че дворната врата на вилата беше отворена. Слезе и се приближи до колата на Ингрид:

— Почакай ме тук. Загаси светлините. Спомняш ли си дали заключихме вратата, преди да си тръгнем?

— Не си спомням добре, но ми се струва, че го направихме.

— Обърни колата колкото е възможно по-безшумно.

Жената изпълни и сега муцуната на автомобила ѝ гледаше към междуградското шосе.

— Слушай ме добре. Аз слизам долу, а ти стой с наострени уши и ако ме чуеш, че викам, или забележиш, че нещо не ти вдъхва доверие, не се чуди много, ами пали колата и се връщай вкъщи.

— Мислиш ли, че вътре има някого?

— Не знам. Ти направи това, което ти казах.

Той взе от колата си дамската чанта, но и пистолета. Тръгна, като се опитваше да стъпва безшумно, и слезе по стълбите. Входната врата този път се отвори, без да заяжда и без да издава звуци. Премина през

прага с пистолет в ръка. Холът по някакъв странен начин леко се осветяваше от отражението на морето. С ритник отвори вратата на банята, а след това и останалите, чувствайки се в комичната ситуация на някого от героите от американските телевизионни филми. В къщата нямаше никого, нито пък се виждаха следи на някого друг, който да е бил в нея. Не му беше трудно да убеди себе си, че е забравил отворена градинската врата. Открехна панорамния прозорец на хола и погледна надолу. Точно в тази точка върхът Капо Масария стърчеше над морето като нос на някой кораб и точно там долу трябваше да потопи чантата ѝ. Натъпка я със сребърни прибори и един много тежък кристален пепелник, завъртя я над главата си и я изхвърли навън. Нямаше да им е лесно да я намерят. След това от гардероба в спалнята взе всичко, което принадлежеше на Ингрид, и излезе, но този път си направи труда да провери дали входната врата е добре заключена. Веднага щом се изкачи по стълбите, в очите го удари светлината от фаровете на Ингрид.

— Казах ти да ги държиш загасени. И защо си завъртяла колата?

— Ако бяха изникнали някакви проблеми, не можех да те оставя сам.

— Ето ти дрехите.

Тя ги взе и ги остави на мястото до себе си.

— А чантата?

— Хвърлих я в морето. Сега се връщай вкъщи. Вече нямат нищо в ръцете си, с което да те накиснат.

Ингрид слезе. Приблужи се до Монталбано и го прегърна. Постоя известно време така, положила глава върху гърдите му. След това, без дори да го погледне, се качи на автомобила си, включи на скорост и потегли.

Точно в началото на моста над Кането се виждаше спряла кола, която почти задръстваше шосето, а някакъв мъж се беше подпрял с лакти върху тавана ѝ, прикрил лицето си с ръце, и лекичко се поклащаше.

— Случило ли се е нещо? — попита Монталбано, спирайки.

Човекът се обърна, лицето му беше цялото в кръв, която шуртеше точно от средата на челото му.

— Един рогоносец — отговори му той.

— Не ви разбрах, обяснете ми по-добре — слезе от колата си Монталбано и се приближи до него.

— Карах си яваш-яваш и един кучи син започна да ме изпреварва, като на моменти имах чувството, че ще ме изхвърли от пътя. Тогава се вбесих, започнах да го гоня, да му свиркам и да го заслепявам. Изведнъж обаче онзи спря направо на пътя. Слезе, държеше нещо в ръката си, което не разбрах какво е, и се изплаших при мисълта, че може да е оръжие. Тръгна към мен, прозорчето ми беше свалено и без да каже нищо, ме изпраска с всичка сила с онова нещо, което впоследствие разбрах, че е бил френски ключ.

— Имате ли нужда от помощ?

— Не, кръвта започна да спира.

— Искате ли да пуснете жалба?

— Не ме карайте да се смея, защото главата ме боли.

— Желаете ли да ви придружа до болницата?

— Ако обичате, гледайте си вашата работа.

* * *

Не си спомняше от колко нощи не беше спал като хората. А сега и тази отвратителна болка в тила, която не му даваше мира, продължаваше да я усеща независимо дали беше легнал по корем, или по гръб, нямаше никаква разлика — приглушена, пулсираща и постоянна, което беше още по-лошо. Запали лампата. Беше четири часът. Върху нощното му шкафче все още стояха тубичката и бинтът, които му послужиха за Ингрид. Взе ги и пред огледалото в банята си намаза тила с малко крем, може би щеше да облекчи болката му, а след това с бинта си направи превръзка на врата и я фиксира с лейкопласт. Вероятно се беше бинтовал твърде стегнато, защото с мъка успяваше да завърти главата си. Погледна се в огледалото. И точно тогава заслепяващото озарение, което го обзе, избухна в мозъка му и затъмни дори светлината в банята, стори му се, че се е превърнал в герой от комиксите, чиито очи имаха способността да излъчват рентгенови лъчи, с които дори успяваха да видят предметите отвътре.

В гимназията имаше един стар свещеник, преподавател по религия:

— Истината е светлина — беше казал един ден.

Монталбано беше като шило в торба и много слаб ученик, затова винаги седеше на последния чин:

— Това означава, че ако в семейството всички казват истината, ще намалят сметката си за ток.

Това беше неговият коментар, изказан на висок глас, заради който го изгониха от час.

Днес, трийсет и няколко години оттогава, помоли наум за извинение стария свещеник.

* * *

— Ама че помръкнал вид имате днес! — възкликна Фацио веднага щом го видя да идва в полицейския участък. — Зле ли се чувствате?

— Не ме питай — беше отговорът на Монталбано. — Има ли новини за Гамбардела? Намерихте ли го?

— Не. Изчезна. Аз си мисля, че ще го намерим някъде из полето, изяден от кучетата.

Имаше обаче нещо в тембъра на сержанта, което не му звучеше убедително, защото го познаваше от много години.

— Какво има?

— Гало отиде в „Бърза помощ“, навехнал си е ръката, нищо сериозно.

— Как е станало?

— Със служебната кола.

— Бързо ли е карал? Ударил ли се е?

— Да.

— С ченгел ли трябва да ти изваждам думите от устата?

— Хъм, изпратих го по спешност до градския пазар, защото станала някаква свада, той потеглил с висока скорост, знаете го какъв е, автомобилът поднесъл и се ударил в един стълб. Изтеглиха колата на нашия паркинг в Монтелуза и ни дадоха друга.

— Кажи ми истината, Фацио, бяха ли ни нарязали пак гумите?

— Да.

— Гало обаче, преди да тръгне, не ги е погледнал, както сто пъти му бях казал да прави! Защо не искате да разберете, че рязането на гуми е национален спорт в това отвратително градче? Кажете му днес да не идва в участъка и да не ми се мярка пред очите, че видя ли го, ще му скъсам задника.

Тресна вратата на кабинета си, защото наистина се беше ядосал. Започна да ровичка в една алуминиева кутия, в която държеше всичко — от марки до паднали копчета, намери ключа от старата фабрика и излезе, без да каже довиждане.

* * *

Седнал върху прогнилата греда, до която беше намерил чантата на Ингрид, разглеждаше предмета, който миналия път му се стори доста неопределен, нещо като съединително коляно за тръби, но сега много ясно успя да различи, че е ортопедична яка, беше като нова, макар и да се виждаше, че е била използвана. От самовнушение тилът отново го заболя. Изправи се, взе яката, излезе от старата фабрика и се върна в полицейския участък.

— Комисарю? Стефано Лупарело съм.

— Кажете, инженерере.

— Онзи ден предупредих братовчед ми Джорджо, че искате да го видите тази сутрин в десет часа. Но точно преди десет минути се обади леля ми, неговата майка. Не мисля, че Джорджо ще може да дойде на срещата, каквито бяха намеренията му.

— Какво се е случило?

— Не знам с точност, но, изглежда, цяла нощ е бил навън, така ми каза леля. Върнал се е преди малко, към девет, в окаяно състояние.

— Извинете, инженерере, но ми се струва, че майка ви ми каза, че той спи във вашата къща.

— Вярно е, но до смъртта на баща ми, след това се премести в дома си. Без татко при нас той се чувстваше неловко. Между другото, леля е повикала доктора, който му е сложил инжекция с приспивателно. Сега спи дълбоко. Знаете ли, много ми е мъчно за него. Може би той беше прекадено привързан към баща ми.

— Това го разбрах. Ако се видите с братовчед си, кажете му, че наистина трябва да поговоря с него. Нека да не бърза, не е толкова важно, когато може.

— Непременно. А, майка ми, която е близо до мен, ми казва да ви поздравя.

— Подобно. Кажете ѝ, че аз... Вашата майка е изключителна жена, инженер. Кажете ѝ, че аз много я уважавам.

— Ще ѝ предам, благодаря ви.

* * *

Още час Монталбано прекара в подписването на документи и попълването на други. Касаеше се за колкото сложни, толкова и ненужни въпросници за министерството. Галуцо, който беше твърде неспокоен, не само че не почука, но така отвори вратата, че тя се удари в стената.

— Какво, по дяволите, става? Какво има?

— Току-що го разбрах от един колега от Монтелуза. Убили са адвокат Рицо. Застрелян е. Намерен е близо до своя автомобил в квартал „Свети Джузипуцо“. Ако желаете, ще се информирам още по-добре.

— Остави, отивам аз.

Монталбано погледна часовника си — беше единайсет часа, и забързано излезе.

* * *

В къщата на Саро не отговаряше никой. Комисарят почука на съседната врата. Отвори му някаква старица с войнствено изражение.

— Какво има? Що за маниери, защо ме безпокоите?

— Простете ми, госпожо, търсех господин и госпожа Монтаперто.

— Господин и госпожа Монтаперто? Ама какви господа са тия? Тия са само едни невъзпитани боклукчии!

Изглежда, между двете семейства не царяха добри отношения.

— Вие кой сте?

— Аз съм комисар по обществената сигурност.

Лицето на жената засия и тя заподвиква с доволни нотки в гласа:

— Туридру, Туридру! Ела тук на бегом!

— Какво е станало? — попита с появяването си един много мършав старец.

— Този господин е комисар! Виждаш ли, че имах право!? Виждаш ли, че полицаите са дошли да ги търсят? Видя ли, че тия са лоши хора? Видя ли, че са избягали, за да не ги тикнат в затвора?

— Кога избягаха, госпожо?

— Преди по-малко от половин час. Заедно с детето. Ако се затичаш след тях, може и да ги настигнеш по улицата.

— Благодаря, госпожо. Ще бягам, за да ги настигна.

Саро, съпругата му и детенцето им бяха успели да тръгнат.

* * *

По пътя за Монтелуза два пъти го спираха. Първо патрул на войниците от алпийската част на италианската армия, а след това друг на карабинерите. Но най-зле беше на улицата, която водеше към „Свети Джузипуцо“, защото докато минаваше през прегражденията и проверките, загуби четирийсет и пет минути; всичко това, за да пропътува по-малко от пет километра. На местопрестъплението вече бяха началникът на полицията, полковникът на карабинерите и цялото полицейско управление на Монтелуза в пълен състав. Дори Анна беше там, която се направи, че не го вижда. Якомуци се озърташе наоколо в търсене на човек, на когото да разкаже всичко от игла до конец. Веднага щом забеляза Монталбано, се затича насреща му.

— Безмилостна екзекуция, изцяло по правилата.

— Колко са били?

— Само един, поне този, който е стрелял, е бил само един. Горкият адвокат е взел някакви документи от кантората си и е излязъл оттам към шест и половина тази сутрин, после се е насочил към Табита, защото е имал среща с някакъв клиент. Сигурно е, че от кантората е потеглил сам, но по пътя е качил в колата си някого, когото е познавал.

— Може да се отнася и за някого, който го е помолил да го закара донякъде.

Якомуци избухна в такъв силен и непринуден смях, че хората се обърнаха да го погледнат.

— А ти как го виждаш Рицо — с всичките длъжности, които е заемал, да качи спокойно в колата си някакъв непознат? След като се е плашел и от сянката си! Ти дори по-добре и от мен го знаеш, че зад гърба на Лупарело е стоял Рицо. Не, не, със сигурност е бил някой, когото той добре е познавал, някой мафиот.

— Казваш, някой мафиот?

— Главата си залагам, че е така. Мафията вдига мизата, иска все повече и повече, а политиците невинаги са в състояние да удовлетворят исканията ѝ. Има обаче и една друга хипотеза. Може и да е допуснал някоя неточност сега, когато се е почувствал по-силен, след избирането му преди няколко дни. И да не са му простили.

— Якомуци, поздравявам те, тази сутрин си с особено бистър ум, вижда се, че си се изходил добре. Откъде си толкова сигурен за това, което казваш?

— От начина, по който онзи го е убил. Първо са му пръснали тестисите от ритници, след това са го накарали да коленичи, опрели са оръжието в тила му и са го застреляли.

Моментално остра болка премина през тила на Монталбано.

— Какво е било оръжието?

— Паскуано казва, че грубо погледнато, като се вземат предвид отворът на проникването и този на излизането на куршума, както и фактът, че дулото на практика е било опряно в кожата, може би става въпрос за калибър 6,65.

— Комисар Монталбано!

— Началникът на полицията те вика — каза му Якомуци и офейка.

Началникът на полицията се здрависа с Монталбано и двамата си размениха усмивки.

— Как така и вие сте тук?

— В интерес на истината, господин началник, тъкмо си тръгнах. Бях в Монтелуза, когато чух новината. Дойдох чисто и просто от любопитство.

— Тогава до довечера. Но, моля ви, на всяка цена, защото съпругата ми ви очаква.

* * *

Беше само някакво предположение, хипотеза, при това толкова неустойчива, че ако само за миг спреше, за да я обмисли по-добре, тя бързо щеше да се превърне в несъстоятелна. Тъй като натискаше газта до дупка, на един от контролните постове рискува да стрелят по него. Пристигна в Капо Масария и без дори да изключи мотора, изскочи от колата, оставяйки вратата отворена. Отключи с лекота градинската, а след това и входната врата и се затича в спалнята. Пистолета вече го нямаше в чекмеджето на нощното шкафче. Яростно се самонаруга, че е постъпил като глупак, защото, след като откри оръжието, се беше върнал с Ингрид още два пъти в тази къща и изобщо не си направи труда да провери дали оръжието продължава да си стои на мястото — изобщо, дори когато завари градинската врата отворена, се успокои, убеждавайки себе си, че той самият е забравил да я затвори.

* * *

„Сега започвам да се разтакавам“, помисли си веднага щом се върна у дома. „Разтакавам“ беше глагол, който му харесваше. Означаваше да се шляе от стая в стая без точно определена цел, дори да се занимава с незначителни неща. Така и направи, подреди по-добре книгите, вкара в ред писалището си, изправи една картина на стената, изчисти котлоните на газовата печка. Разтакаваше се. Нямаше и апетит, не беше отишъл в ресторанта и дори не беше отворил хладилника, за да види какво му е приготвила Аделина.

С влизането си както обикновено пусна телевизора. Първата новина, която говорителят от „Телевигата“ съобщи, беше свързана с подробностите около убийството на адвокат Рицо. Разнищваха се детайлите, защото вестта за тази смърт беше вече оповестена в извънредната информационна емисия. Журналистът не питаеше никакво съмнение, че адвокатът е бил убит от мафията по най-

жестокия начин, подплашена от факта, че жертвата току-що е била избрана на пост, който предполага голяма политическа отговорност. Пост, който ѝ даваше по-големи правомощия за засилване на борбата срещу организираната престъпност. Защото такъв беше и лозунгът за възобновяване на партията: безмилостна и непрестанна борба с мафията. Николо Дзито, който се беше върнал през глава от Палермо, по „Свободна мрежа“ също говореше за мафията, но го правеше по такъв изкълчен начин, че не се разбираше нищо от това, което казваше. Между редовете Монталбано схвана, че Дзито намекваше за брутално разчистване на сметки, но не го казваше открито, защото се боеше към стотиците жалби срещу него, с които вече се беше сдобил, да не се прибави и някоя нова. Не след дълго на Монталбано му писна от тези празни приказки, загаси телевизора, затвори външните ролетни щори, за да остави отвън дневната светлина, и се хвърли в леглото както си беше облечен. Зае ембрионална поза, защото му се искаше да се сгуши. Това беше другият глагол, който му харесваше и който означаваше „да си ял бой“, но и „да си се отдалечил от цивилизованото общество“. В този момент за Монталбано бяха повече от валидни и двете му значения.

Измислената от госпожа Елиза, съпругата на началника на полицията, рецепта за приготвяне на октоподчета беше не само нова за Монталбано, но той я усети върху небцето си и като божествено вдъхновение. Сложи си и втора обилна порция, но като видя, че и тя е на път да свърши, забави ритъма на дъвчене, за да удължи дори и за кратко насладата, която ястието му доставяше. Госпожа Елиза го гледаше щастливо и като всяка добра готвачка се радваше на възторженото изражение, което се оформяше върху лицата на сътрапезниците, докато опитваха някое от нейните блюда. А Монталбано заради изразителността на лицето си беше сред най-предпочитаните ѝ гости.

— Благодаря, наистина много благодаря — каза ѝ комисарят накрая и въздъхна. Октоподите ѝ отчасти бяха направили някакво чудо с него, но само отчасти, защото, ако в този момент беше вярно, че Монталбано се чувстваше в хармония с хората и с Бог, беше вярно и това, че той продължаваше да е твърде непомирнен със себе си.

В края на вечерята госпожата разтреби масата и мъдро постави върху нея бутилка Chivas за комисаря и друга с ликьор за съпруга си.

— Сега може да започнете да си бърбите за вашите наистина убити мъртъвци, а аз отивам оттатък, за да погледам по телевизията онези, които само се преструват на умрели, предпочитам тях.

Съвместната им вечеря се беше превърнала в ритуал, който се повтаряше на всеки петнайсет дни, освен това началникът на полицията и съпругата му бяха симпатични на Монталбано, но и те по същия начин отвърщаха на симпатията, която той изпитваше към тях, с цялата си щедрост. Началникът на полицията беше изтънчен, образован и въздържан, почти като човек от някаква друга епоха.

Поговориха за катастрофалната политическа ситуация, за опасните неизвестности, които нарастващата безработица криеше за страната, и за пагубното положение, в което се намираше

общественият ред. След това началникът на полицията му зададе един директен въпрос:

— Бихте ли ми обяснили защо все още не сте приключили случая „Лупарело“? Днес Ло Бианко разтревожено ми телефонира.

— Ядосан ли беше?

— Не, казах ви, само обезпокоен. По-скоро смутен. Не може да си обясни мотива за вашето протакане. Аз също, ако трябва да съм честен. Вижте, Монталбано, вие ме познавате и сте наясно, че никога не бих си позволил да упражня дори минимален натиск върху някой мой служител, за да предприеме той каквото и да е по един или друг начин.

— Знам го много добре.

— В такъв случай, след като сега ви задавам този въпрос, приемоте го като плод на личното ми любопитство, добре ли се изразих? Обърнете внимание на това, че говоря с приятеля Монталбано. Приятел, чиито интелигентност, находчивост и най-вече цивилизованост в човешките отношения, доста рядко срещани в днешно време, добре познавам.

— Аз ви благодаря, господин началник, и ще бъда искрен с вас, защото го заслужавате. Онова, което веднага не ми вдъхна доверие в цялата тази история, е мястото, където е намерен трупът. То контрастираше, ама наистина твърде рязко, с индивидуалността и поведението на Лупарело, който беше предвидлив, благоразумен и амбициозен човек. Запитах се защо ли го е направил? Защо е отишъл чак до Егрека само за някакъв секс, който в тази обстановка се превръщаше в твърде опасен и способен да изложи на риск неговия имидж? Не намерих отговор. Вижте, господин началник, за мен това е все едно, макар и на друго ниво, президентът на републиката да умре от инфаркт, докато танцува рок в някоя долнопробна дискотека.

Началникът на полицията повдигна ръка, за да го спре.

— Сравнението ви не е уместно — отбеляза той с лукава усмивка. — В недалечни времена си имахме по някой и друг министър, който се развихряше да танцува в малко или много долнопробни нощни клубове, без да умира.

„За съжаление“, което очевидно се гласеше да добави, се изгуби между устните му.

— Фактът си е факт — продължи упорито Монталбано. — И това първоначално впечатление задълбочено ми беше потвърдено и от вдовицата на инженера.

— Вие запознахте ли се с нея? Тя е разсъдлива и умна дама.

— Госпожата поиска да ме види, след като вие сте я насочили към мен. В разговора ни, който се състоя вчера, ми каза, че съпругът ѝ е имал тайно убежище в Капо Масария, и ми даде ключовете за него. При това положение какъв е бил мотивът му да отиде на място като Егрека, където ще го видят всички?

— Аз също си зададох този въпрос.

— Нека за миг да допуснем, и то само от страст към дискусиите, че е отишъл, защото се е оставил да бъде убеден от някаква жена, притежаваща изключителна способност да го манипулира. Същата, която не е била местна, го води на Егрека, като минава, за да стигне дотам, по абсолютно недостъпен маршрут. Имайте предвид, че зад волана наистина е седяла жена.

— Казвате, по някакъв непроходим път?

— Да, освен това по отношение на този път не само че разполагам с прецизни свидетелски показания, но и накарах моя сержант да мине по него, както и самият аз го направих. Колата е преминала направо по пресъхналото корито на река Кането, вследствие на което окачването ѝ се е разбило. Веднага след като спира автомобила на Егрека, почти в средата на един голям храсталак, жената се покачва върху коленете на мъжа, който седи до нея, и започват да правят любов. В това време на инженера му прилошава и той умира. Жената обаче нито започва да крещи, нито да вика за помощ, а със смразяващо хладнокръвие слиза от колата, минава по черния път, който води към междуградското шосе, качва се на някакъв автомобил, който се появява изневиделица, и след това изчезва.

— Разбира се, всичко това е твърде странно. Жената поискала ли е да я качат?

— Не е имала вид на такава, с този въпрос вие направо улучихте десетката. По отношение на него разполагам с друго свидетелско показание. Автомобилът, който я е качил, е пристигнал с бясна скорост и отворена врата, защото е знаел кого трябва да пресрещне и качи, без да губи нито минута.

— Извинете ме, комисарю, но включихте ли всичките тези свидетелски показания в протокола?

— Не. Нямахме смисъл. Вижте, от цялата тази работа само едно нещо е сигурно, а то е, че инженерът е умрял от естествена смърт. Официално нямам никакъв мотив да провеждам разследване.

— Хъм, ако нещата стоят по начина, по който вие ми ги описахте, може да се хванем за това, че тя не му е оказала първа помощ.

— Съгласен сте с мен, че това би било дреболия, нали?

— Да.

— Добре, бях стигнал до онова, на което госпожа Лупарело ми обърна внимание и което е важно, а именно че съпругът ѝ, вече мъртъв, е бил с обути наопаки гащи.

— Почакайте — каза началникът на полицията, — нека да спрем за момент. Госпожата откъде е научила, че гащите на съпруга ѝ са били обърнати наопаки, ако те изобщо са били наопаки? Доколкото ми е известно, тя не е била на местопрестъплението и не е присъствала при огледа на криминолозите.

Монталбано се притесни, защото го беше казал по инерция, без да съобрази, че така може да натопи колегата си Якомуци, който беше дал снимките на госпожата. Но вече нямаше връщане назад.

— Госпожата разполагаше със снимките, направени от криминолозите, но не знам как се е сдобила с тях.

— Може би аз знам — каза помръкнал началникът на полицията.

— Беше ги разгледала внимателно под лупа, показва ми ги и на мен и имаше право.

— И само от това обстоятелство си е съставила собствено мнение?

— Разбира се. Тя започна с предварителната уговорка, че ако съпругът ѝ случайно, докато се е обличал, е обул гащите си наопаки, през деня неминуемо е щял да забележи. Бил е принуден да уринира често, защото е вземал диуретици. Следователно, изхождайки от тази хипотеза, госпожата смята, че инженерът, който е бил изненадан в, нека да го наречем, леко конфузно положение, е бил принуден да се облече набързо и да тръгне към Егрека, където, пак според госпожата, е трябвало да бъде компрометиран по някакъв непоправим начин,

такъв, че поне да го накара да се откаже от политиката. В този ред на мисли нещата не свършват дотук.

— Не ми спестявайте нищо.

— Дватама работници по чистотата, които са намерили тялото, преди да съобщят на полицията, са се почувствали длъжни да се обадят на адвокат Рицо, за когото са знаели, че е бил „другото аз“ на Лупарело. Добре, ама Рицо не само не изразил изненада, изумление, смайване, тревога или смут, абсолютно нищо, но и подканил двамата веднага да доложат факта на органите на реда.

— А това откъде го знаете? Имате ли запис на телефонния разговор? — попита ужасено началникът на полицията.

— Не, няма никакъв запис, само достоверното му описание, което единият от двамата боклукчии е направил в писмен вид. Описал е разговора им заради мотиви, които сега не е нужно надълго и широко да ви обяснявам.

— Умувал е след това как да го изнудва с него?

— Не, умувал е върху текста на една театрална пиеса. Повярвайте ми, не е имал никакво намерение да извършва престъпление. И тук вече навлизаме в сърцевината на проблема, тоест Рицо.

— Почакайте! Тази вечер възнамерявах да намеря начин да ви порица за желанието ви винаги да усложнявате простите неща. Вие със сигурност сте чели „Кандид“ на Леонардо Шаша. Спомняте ли си мястото, в което главният герой твърди, че е възможно нещата почти винаги да са прости? Аз исках да ви припомня точно това.

— Да, но вижте, Кандид казва „почти винаги“, а не казва „винаги“. Допуска изключения. А в случая „Лупарело“ нещата само са подредени така, че да изглеждат прости.

— А всъщност са комплицирани ли?

— Доста при това. Що се отнася за „Кандид“, вие спомняте ли си подзаглавието?

— Разбира се, „Сън, сънуван в Сицилия“.

— Да, но тук обаче вече сме в нещо като кошмар. Опитвам се да налучкам някаква хипотеза, която трудно ще намери потвърждение сега, когато Рицо вече е убит. И така, в късния неделен следобед, някъде към седем, инженерът предупреждава по телефона съпругата си, че доста ще закъснее, защото има много важно политическо

събрание. Но вместо на него отива в своята къща в Капо Масария на любовна среща. Веднага ви казвам, че евентуалното разследване на особата, която е била с инженера, би създадо много трудности, защото Лупарело е амбидекстро.

— Извинете ме, но какво означава това? Амбидекстро в моя град означава, че такъв човек умее да използва без разлика както лявата, така и дясната си ръка или крак, което и да е от двете.

— Неправилно се използва и за човек, който без разлика прави секс както с мъж, така и с жена.

Бяха твърде сериозни, изглеждаха като двама преподаватели, които в този момент съставят нов речник.

— Ама какви ми ги говорите? — изуми се началникът на полицията.

— Госпожа Лупарело пределно ясно ми го намекна, за да го разбере. Самата тя нямаше никакъв интерес да ми говори едно, а всъщност то да означава съвсем друго, най-вече в тази област.

— Вие ходихте ли в къщичката?

— Да. Всичко е излъскано до блясък. Вътре в нея има вещи, които са принадлежали на инженера, и нищо друго.

— Продължавайте със своята хипотеза.

— По време на половия акт или веднага след него, което е и вероятно с оглед на това, че са открити следи от сперма, Лупарело умира. Жената, която е с него...

— Стоп! — нареди началникът на полицията. — Защо твърдите с такава голяма сигурност, че става дума за жена? Вие самият току-що приключихте с описанието на сексуалната ориентация, при това доста разнопосочна, на инженера.

— Ще ви кажа защо съм сигурен в това. И така, жената, веднага щом разбира, че любовникът ѝ е мъртъв, губи самообладание, не знае какво да стори, разстройва се, без да забележи, дори загубва огърлицата си, която е на врата ѝ. След това се успокоява и разбира, че единственото нещо, което може да направи, е да се обади на Рицо, сянката на Лупарело, молейки го за помощ. Рицо ѝ нарежда веднага да напусне къщата, подсказва ѝ къде да скрие ключовете, така че той да може да влезе след нея, като я уверява, че ще помисли за всичко и никой няма да разбере за това „събрание“, завършило толкова трагично. Успокоена, жената напуска сцената.

— Как така напуска сцената? Не беше ли някаква жена, която е откарала Лупарело на Егрека?

— И да, и не. Сега продължавам. Рицо връхлита в Капо Масария, облича бързешком трупя, защото има намерението да го извади оттам и да го закара на някое по-малко компрометиращо място, на което да бъде намерен. В този момент обаче вижда огърлицата на земята, а в гардероба открива дрехите на жената, която му се е обадила по телефона. Тогава разбира, че това може да се окаже щастливият му ден.

— В какъв смисъл?

— В смисъл че ще е в състояние да постави до стената всичките си политически приятели и врагове, превръщайки се в номер едно в партията, защото жената, която му е телефонирала, е шведката Ингрид Шострьом, съпругата на сина на доктор Кардамоне, естествения приемник на Лупарело. Естествено, той е човек, който не би искал да има нищо общо с Рицо. Сега разбирате ли, че едно е телефонното обаждане, а съвсем друго — неоспоримото доказателство, че Шострьом е любовница на Лупарело. Но това не е достатъчно, има още за правене. Рицо е наясно, че върху политическото наследство на Лупарело ще се нахвърлят поддръжниците на фракцията, и за да ги елиминира, трябва да ги постави в такава ситуация, че да се срамуват да развяват знамето на Лупарело. За целта е необходимо инженерът да бъде напълно дискредитиран и оплют. Тогава на адвокат Рицо му хрумва прекрасната идея трупът да бъде намерен на Егрека. И с оглед на това защо да не направи така, че жената, която е искала да отиде на Егрека с Лупарело, да не е точно чужденката Ингрид Шострьом, на която със сигурност са й твърде далечни монашеските нрави и е в непрекъснато търсене на стимулиращи усещания? Ако нагласената постановка проработи, Кардамоне ще е в ръцете му. Обажда се на двама от своите хора, за които знаем, без да може да се докаже, че са зачислени за изпълнение на мръсните поръчки. Единият от тях се казва Анджели Никотра, хомосексуалист, по-известен в тези среди като Мерилин.

— Как успяхте да научите дори името му?

— Каза ми го един мой информатор, на когото имам абсолютно доверие. В определен смисъл сме и приятели.

— Джедже? Вашият съученик от едно време?

Монталбано остана да гледа началника на полицията със зяпнала уста.

— Защо ме гледате така? Аз също съм ченге. Продължавайте!

— Когато хората му пристигат, Рицо кара Мерилин да се облече като жена, да си сложи огърлицата и да закара тялото на Егрека по един непроходим път, какъвто е пресъхналото корито на реката.

— Какво е целял?

— Още едно доказателство срещу Шострьом, която е шампионка по автомобилизъм и знае как да премине по такъв път.

— Сигурен ли сте в това?

— Да. Бях с нея в колата, когато я накарах да мине по речното корито.

— О, боже мой! — простена началникът на полицията. — Принудили сте я?

— Дори не съм си го помислил! Беше изцяло с нейното съгласие.

— Бихте ли ми казали колко хора са въввлечени в тази история? Давате ли си сметка, че си играете с огъня?

— Повярвайте ми, всичко това се оказва само един сапунен мехур. И така, докато двамата потеглят заедно с мъртвия, Рицо, който присвоява ключовете на Лупарело, се връща в Монтелуза и лесно се сдобива със секретните документи на инженера — тези, които най-много го интересуват. Междувременно Мерилин изпълнява перфектно онова, което му е заповядано. Излиза от колата, след като е инсценирал съвкуплението, отдалечава се и когато е пред старата изоставена фабрика, скрива огърлицата близо до един храст и хвърля чантата отгатык оградата.

— За каква чанта ми говорите?

— Тази на Шострьом, върху нея все още стоят инициалите й, намерил я е случайно в къщичката и си е помислил защо да не се възползва и от нея.

— Обяснете ми как стигнахте до тези заключения.

— Вижте, Рицо играе с една открита карта — огърлицата, и една закрыта — чантата. Намирането на огърлицата, не е важно по какъв начин, показва, че Ингрид е била на Егрека в същия момент, в който Лупарело е умираал. Ако случайно някой си я сложи в джоба и не каже нищо за нея, му остава да изиграе картата с чантата. От негова гледна точка обаче той се оказва щастливец, защото огърлицата е намерена от

единия от боклукчиите, който ми я предаде. Междувременно Рицо е планирал триъгълника Шостръом — Лупарело — Егрек и в края на краищата счита намирането ѝ за благовидно доказателство срещу шведката. Чантата обаче я намерих аз, основавайки се на двете несъответствия в свидетелските показания, а именно че жената, когато излиза от колата на инженера, е държала в ръката си чанта, която вече не е носела, докато се е качвала в друга кола на междуградското шосе. С две думи, неговите помощници се връщат в къщичката, вкарват всичко в ред и му връщат ключовете. Още в ранни зори Рицо се обажда на Кардамоне и започва да отиграва добре картите си.

— Да, разбира се, но започва да играе и с живота си.

— Това е тема на друг разговор, ако изобщо трябва да говорим за това — каза Монталбано.

Началникът на полицията го погледна смутено.

— Какво искате да кажете? Какво, по дяволите, ви се върти в главата?

— Чисто и просто човекът, който излиза жив и здрав от цялата тази история, е Кардамоне. Не намирате ли, че за него убийството на Рицо е било абсолютно навременно?

Началникът на полицията подскочи и не се разбираше дали говори сериозно, или се шегува.

— Слушайте, Монталбано, не ми разтягайте повече гениални идеи! Оставете на мира Кардамоне, който е джентълмен, неспособен да убие дори муха!

— Само се шегувах, господин началник. Може ли да ви попитам, има ли някакви новости около разследването?

— Какви новости искате да има? Вие знаете какъв човек беше Рицо — ако вземем десет души, свестни или не, които е познавал, осем от тях, свестни или не, биха искали да го видят умрял. Той е имал цяла джунгла, гора от евентуални убийци, скъпи мой, които собственооръчно или чрез наемен убиец са искали да му видят сметката. Ще ви кажа, че разказът ви би могъл да се приеме в определена степен за приемлив само от онези, които знаят от какво тесто е бил замесен адвокат Рицо. — Той изпи на малки глътки чашката си с ликьор. — Вие ме очаровахте. Вашата хипотеза е пример за интелигентност, на моменти ми изглеждахте като въжеиграч, под когото не са сложили обезопасителна мрежа. Тъй като, ако трябва да се изразя брутално, и

под вашите разсъждения има само празнина. Вие нямате никакви доказателства за онова, което ми разказахте, всичко това би могло да се изтълкува и по друг начин, а някой способен адвокат ще обори изводите ви, без да му се налага да се поти много.

— Знам.

— Какво мислите да правите?

— Утре сутринта ще кажа на Ло Бианко, че ако желае да архивира случая, от моя страна няма никакви проблеми.

16

— Ало, Монталбано? Мими Ауджело съм. Събудих ли те? Извини ме, но исках само да те успокоя, че се върнах в базата. Ти кога пътуваш?

— Самолетът от Палермо е в три, значи, от Вигата ще трябва да тръгна към дванайсет и половина, веднага след като се наобядвам.

— Тогава няма да се видим, защото аз мисля да отида в участъка малко по-късно. Има ли новини?

— Ще ти ги каже Фацио.

— Ти колко време мислиш да отсъстваш?

— Включително и четвъртък.

— Забавлявай се и си почивай. Фацио знае номера ти в Генуа, нали? Ако има някакви големи проблеми, ще ти се обаждам.

Неговият заместник Мими Ауджело се беше върнал точно навреме от отпуска си и затова Монталбано можеше спокойно да отпътува. Ауджело си разбираше от работата. Обади се на Ливия да уточни в колко часа би трябвало да пристигне, а тя, щастлива, му каза, че ще го чака на летището.

* * *

Веднага щом влезе в полицейския участък, Фацио му съобщи, че работниците от фабриката за сол, които бяха пуснати в принудителен отпуск, състрадателен евфемизъм, за да се каже, че всички са били уволнени, са окупирали железопътната гара. Жените им са слезли на коловозите и пречат на преминаването на влаковете. Карабинерите вече бяха на мястото. Трябва ли и те да отидат?

— Какво да правите там?

— Хъм, не знам, да помогнем.

— На кого?

— Как на кого, комисарю? На карабинерите, на силите за общественения ред, каквито сме и ние, до доказване на противното.

— Ако ти се наложи да помогнеш на някого, помогни на онези, които са окупирали гарата.

— Комисарю, винаги съм бил убеден, че сте комунист.

* * *

— Комисарю? Стефано Лупарело се обажда. Простете ми, но братовчед ми появи ли се при вас?

— Не, нямам новини от него.

— У дома сме много разтревожени. Веднага щом ефектът от приспивателното е преминал, той е излязъл и пак не го знаем къде е. Мама би желала да я посъветвате: не е ли по-добре да се обърнем към полицейското управление, за да започнат издирването му?

— Не. Кажете на майка си, че не ми се струва удачно. Джорджо ще се появи отнякъде, предайте ѝ да не се притеснява.

— Във всеки случай, ако разберете нещо, моля ви да ми се обадите.

— Ще ми бъде много трудно, инженере, защото излизам в отпуск и ще пътувам. Ще се върна чак в петък.

* * *

Първите три дни, прекарани с Ливия във виличката ѝ в Бокадасе, го накараха почти изцяло да забрави Сицилия благодарение на налегналия го тежък и отморяващ сън в прегръдките на любимата жена. Почти изцяло, а не напълно, защото неочаквано два или три пъти ароматът, говорът и случките от неговия край обземаха мисълта му, вдигаха го във въздуха като безпльтен и го отнасяха за няколко секунди във Вигата. И всеки път, беше сигурен в това, Ливия забелязваше неговото отдалечаване, неговото кратко отсъствие и тя го поглеждаше, без да каже нищо.

* * *

В четвъртък вечерта, без изобщо да очаква, му се обади Фацио.

— Нищо важно, комисарю, исках само да чуя гласа ви и да получа потвърждение, че утре се връщате.

Монталбано знаеше много добре, че отношенията между сержанта и Ауджело не бяха от най-добрите.

— Имаш нужда някой да те утеши ли? Онзи злият, Ауджело, случайно да не те е напляскал по дупето?

— Все не е доволен от това, което правя.

— Имай търпение, казах ти, че утре се прибирам. Има ли новини?

— Вчера арестуваха кмета и трима от общинския съвет за подкупи и укриване на крадени стоки покрай дейностите, свързани с разширяването на пристанището.

— Най-накрая са се наканили.

— Да, комисарю, но не си създавайте илюзии. Искат да копират съдиите от Милано, но Милано е доста далече оттук.

— Има ли нещо друго?

— Намерихме Гамбардела, ако си спомняте? Онзи, когото се бяха опитали да убият, докато зареждаше бензин. Не гниеше из полето, но беше завързан като животно, подкарано към кланицата, в собствения си автомобил, който е бил запален и изгорял напълно.

— Ако целият е изгорял, как сте разбрали, че Гамбардела е бил завързаният?

— Използвали са желязна тел, комисарю.

— Утре ще се видим, Фацио.

А този път не бяха само ароматите и говорът от родния му край, които го погълнаха, но и глупостта, жестокостта и ужасът.

* * *

След като правиха любов, Ливия запази известно време мълчание, след това го хвана за ръката.

— Какво има? Какво ти каза твоят сержант?

— Повярвай ми, нищо важно.

— Ами тогава защо помръкна?

Монталбано за пореден път се убеди, че ако на този свят имаше човек, на когото би трябвало да изпее цялата си тържествена „литургия“, това беше Ливия. На началника на полицията беше изпял само половината от нея, като прескочи дори някои части. Седна в леглото и оправи възглавницата си.

— Слушай.

* * *

Разказа ѝ за Егрека, за инженер Лупарело, за чувствата, които един от племенниците му, Джорджо, изпитваше към него и как в един определен момент тази обич беше преминала в любов и страст, за последното „събрание“ в къщата в Капо Масария, за смъртта на Лупарело, за полудяването на Джорджо заради страха от скандала, но не свързан с него, а с имиджа и паметта на чичо му, за това как младежът криво-ляво го беше облякъл, след това завлякъл в колата, за да го закара да го намерят другаде, каза ѝ и за отчаянието на Джорджо, осъзнал, че сценографията му не е достоверна, защото всички щяха да разберат, че кара мъртвец, за идеята да му сложи ортопедичната яка, която допреди няколко дни той самият е трябвало да носи и все още е била в колата му, а после как се беше опитал да укрие яката в някакъв черен парцал, как в един момент се беше уплашил, че ще падне в плен на епилепсията, от която страдеше, как се е обадил на Рицо, като ѝ обясни кой беше адвокатът, и как същият беше разбрал, че точно тази навременна смърт може да се окаже неговият шанс.

Разказа ѝ за Ингрид, за нейния съпруг Джакомо, за доктор Кардамоне, за насилието (не намери друга дума), което същият упражняваше над снаха си („Каква гадост!“, възмути се Ливия), как Рицо е подозирал за тази връзка, как се е опитвал да натопи Ингрид, успявайки да убеди Кардамоне, но не и него, разказа ѝ за Мерилин и за неговия съучастник, за екзалтираното пътуване с автомобила, за ужасяващата пантомима вътре в колата, спряна на Егрека („Извини ме за момент, трябва да пийна нещо силно“). И когато тя се върна, ѝ разказа също и за другите отвратителни подробности като огърлицата,

чантата, дрехите, каза ѝ за сърцераздирателното отчаяние на Джорджо при вида на снимките, схващайки за двойното предателство на Рицо към него и към паметта на чичо му, която на всяка цена искаше да спаси, за да остане неопетнена.

— Почакай за момент — каза му Ливия, — тази Ингрид красива ли е?

— Много красива. И тъй като твърде добре разбирам за какво си мислиш, ще ти кажа и още нещо: унищожих всички фалшиви улики срещу нея.

— Това не е типично за теб — възнегодува Ливия.

— Слушай, направих и още по-лоши неща. Рицо, който държи в ръцете си Кардамоне, постига политическата си цел, но допуска грешка, като подценява реакцията на Джорджо, младеж с изключителна красота.

— Стига бе! И той ли? — опита се да се пошегува Ливия.

— Но има доста слаб характер — продължи комисарят. — Под влияние на емоцията, потресен, той се връща в къщичката в Капо Масария, взема пистолета на Лупарело, вижда се с Рицо, пребива го и след това го застрелва в тила.

— Арестува ли го?

— Не, казах ти, че направих още по-лоши неща от това да унищожа доказателствата. Виж, колегите ми от Монтелуза си мислят, а и хипотезата им никак не е безпочвена, че Рицо е бил очистен от мафията. А аз просто си премълчах пред тях за онова, което смятах, че може да бъде истина.

— Но защо?

Монталбано не отговори, а само разпери ръце. Ливия отиде в банята и комисарят чу как водата шурти във ваната. Когато по-късно я попита дали може да влезе при нея, я завари все още в пълната вана с опряна във вдигнатите си колене брадичка.

— Ти знаеше ли, че в онази къща е имало пистолет?

— Да.

— И си го оставил там?

— Да.

— Ех, ти си се самоповишил, нали? — попита го Ливия, след като дълго мълча. — От комисар в бог, в някакъв незначителен бог, но все пак бог.

* * *

Слезе от самолета и се втурна към барчето на аерогарата; имаше нужда от едно истинско кафе след отвратителната тъмноцветна помия, която му бяха приготвили по време на полета. Чу, че някой го викаше. Беше Стефано Лупарело.

— Какво правите, инженере? Да не се връщате в Милано?

— Да, започвам отново работа, твърде дълго отсъствах. Но отивам и да си потърся някаква по-голяма къща. Веднага щом я намеря, майка ми ще дойде при мен. Не искам да я оставям сама.

— Много добре правите, въпреки че в Монтелуза тя има сестра, племенник...

Инженерът се вцепени.

— Значи, вие не знаете?

— Какво?

— Джорджо е мъртъв.

Монталбано остави чашката си — стъписан от новината, беше разлял малко от кафето си.

— Как е станало?

— Спомняте ли си, че в деня на заминаването ви се обадох, за да разбера дали е идвал при вас?

— Много добре си спомням.

— На следващата сутрин той все още не се беше прибрал. Тогава се почувствах длъжен да съобщя в полицията и на карабинерите. Проведоха абсолютно повърхностни издирвания, извинете ме, вероятно бяха твърде заети да разследват убийството на адвокат Рицо. В неделя следобед някакъв рибар от лодката си видял паднала върху скалите кола точно под завоя Санфилипо. Познавате ли района? Намира се малко преди Капо Масария.

— Да, познавам мястото.

— Чудесно, рибарят започнал да гребе в посока към колата, видял, че на мястото на водача има човешко тяло, и побързал да съобщи.

— Успяха ли да установят причините за инцидента?

— Да. Моят братовчед, вие това го знаете, на практика живееше в състояние на обърканост след смъртта на баща ми, с твърде много

успокоителни и сънотворни. Вместо да следва извивката на завоя, той е продължил направо, като в този момент е карал твърде бързо и се е забил в мантизелата. Джорджо никога повече не се съвзе, изпитваше истинска страст и любов към баща ми.

Каза тези две думи, страст и любов, с непоколебим и прецизен тон, за да може почти да елиминира чрез яснотата на контурите им всяко тяхно възможно преиначаване. От високоговорителя повикаха пътниците за Милано.

* * *

Едва излязъл от паркинга на летището, на който беше оставил колата си, Монталбано натисна газта до дупка, защото не искаше да мисли за нищо, а единствено да се съсредоточи в шофирането. След стотина километра се спря на брега на един язовир, слезе, отвори багажника, взе ортопедичната яка, хвърли я във водата и изчака тя да потъне. Едва тогава се усмихна. Беше поискал да постъпи като бог, имаше право Ливия, но този незначителен бог в своя първи и, надяваше се, последен опит беше разгадал напълно всичко.

* * *

За да стигне във Вигата, нямаше как да не мине покрай полицейското управление в Монтелуза. И точно там колата му внезапно реши да угасне. Монталбано пробва няколко пъти да съживи мотора ѝ, но безуспешно. Слезе и тъкмо тръгваше към полицейското управление, за да поиска помощ, когато до него се приближи един полицаи, който го познаваше и беше видял несполучливите му опити. Той вдигна капака на автомобила, засуети се за кратко под него и след това го затвори.

— Всичко е наред. Закарайте я обаче да я погледнат.

Монталбано се върна в колата си, запали мотора и се наведе да събере вестниците, които се бяха разпилели. Когато се изправи, видя Анна, облегната на отворения прозорец.

— Как си, Анна?

Момичето не му отговори, а само пристодушнo го наблюдаваше.

— Какво сега?

— И ти ми се правиш на честен? — изсъска тя.

Монталбано разбра, че ставаше дума за онази нощ, в която видя полуголата Ингрид, легнала в леглото му.

— Не, не съм — каза той. — Но не и за това, което ти си мислиш.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Намирам за наложително да заявя, че този разказ не е вдъхновен от криминалната хроника и не съдържа действително случили се събития. Всъщност той е изцяло плод на моето въображение. Но тъй като напоследък реалността, изглежда, има желание да изпревари въображението, а и дори да го премахне, може да е станало така, че да съм допуснал някое и друго неприятно съвпадение на имена и места. Известно е обаче, че за случайностите не може да бъдем отговорни.

А. К.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.